

משרד הכלכלה
מחקר וכלכלה

הערכת מרכזי הכוון לתעסוקה לאוכלוסייה החרדית

אסף מלחי
חן ליפשיץ

משרד הכלכלה
מחקר וכלכלה

הערכת מרכזי הכוון לתעסוקה לאוכלוסייה החרדית

אסף מלחי

חן ליפשיץ

על המחברים:

אסף מלחי, חוקר ורכז תחום מחקר חרדים במנהל המחקר, דוקטורנט למינהל ומדיניות ציבורית באוניברסיטת בן-גוריון בנגב
ד"ר חן ליפשיץ, סגנית מנהל בית הספר לעבודה סוציאלית, המכללה האקדמית אשקלון, חוקרת במנהל המחקר, משרד הכלכלה

מרץ 2015

תוכן עניינים

עיקרי הממצאים

רקע
שיטת המחקר
דיוקן הפונים למרכזי הכוון
הערכות הפונים למערך השירותים של המרכזים ולתרומות המרכזים להרחבת ההזדמנויות להשתלבות בשוק העבודה
אינדיקציות ראשוניות של מדדי ההפעלה במרכזים
אינדיקציות ראשוניות של מדדי תוצאה בעקבות הפעלת המרכזים
מסקנות ראשוניות

פרק 1: רקע

- 1.1 החברה החרדית והשתלבות בתעסוקה
- 1.2 מרכזי הכוון לתעסוקה לאוכלוסייה החרדית

פרק 2: מטרות ושיטת המחקר

- 2.1 מוקדי ההערכה
- 2.2 מערך ההערכה
- 2.3 האוכלוסייה
- 2.4 כלי ההערכה

פרק 3: מאפייני הפונים למרכזי הכוון

- 3.1 מאפיינים סוציו-דמוגרפיים של הפונים
- 3.2 השתייכות קהילתית: זרם חרדי
- 3.3 הון אישי: השכלה, התנדבות ושירות בצבא
- 3.4 השתלבות בעבודה: היקף משרה, משלח יד, שכר, שביעות רצון ממקום העבודה, חיפוש עבודה

פרק 4: הערכת התכנית במרכזים: היקף ומגוון השירותים, תרומת המרכזים לתעסוקת חרדים

(משוב ראשוני)

- 4.1 תכנית מפת"ח והתפתחות מרכזי הכוון לקידום תעסוקת חרדים
- 4.2 אופן הפנייה למרכזי הכוון ומניעים מרכזיים
- 4.3 השירותים שקיבלו הפונים במרכזים: מיפוי השירותים והערכתם על ידי הפונים
- 4.4 שביעות הרצון מהשירותים המרכזים
- 4.5 תרומת המרכזים לפונים
- 4.6 שינויים שחלו בקרב הפונים בעקבות החשיפה לשירות
- 4.7 המלצות הפונים לשיפור השירות

מקורות

רשימת לוחות

- לוח 1: מאפיינים מרכזיים של ארבעת המרכזים שנבדקו במסגרת מחקר ההערכה (דצמבר 2014)
- לוח 2: מדדי הפעלה: היקף מקבלי השירותים במרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים*, אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 3: מדדי הפעלה: שביעות הרצון הפונים מהשירות שקיבלו במרכזי ההכוון, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים*, אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 4: מדדי הפעלה: שביעות הרצון הפונים ממדים נוספים של השירות שקיבלו במרכזי ההכוון, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים*, אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 5: מדדי תוצאה: שינויים שחלו בפונים בעקבות החשיפה לשירות שקיבלו במרכזי ההכוון, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים*, אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 6: מדדי תוצאה: ממדים של השתלבות בעבודה בקרב פונים למרכזי ההכוון, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים*, אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 7: המלצות הפונים לשיפור השירות של מרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 8: מועד איסוף הנתונים, אוכלוסיית מחקר ההערכה וכלי המדידה בהם נעשה שימוש במסגרת הערכת מרכזי הכוון ופיתוח לתעסוקת חרדים.
- לוח 9: מאפיינים סוציו דמוגרפיים של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז, אוקטובר-נובמבר 2014, (באחוזים).

רשימת תרשימים

- תרשים 1: מספר השירותים שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים).
- תרשים 2: זרם חרדי של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מגדר (באחוזים).
- תרשים 3: שיעור העובדים מבין כלל הפונים בעת הפניה למרכזי הכוון, לפי מרכז (באחוזים).
- תרשים 4: ציפיות ורמות שכר חציוני ורמת שכר ממוצע של כלל העובדים שפנו למרכזי ההכוון (באלפי ₪).
- תרשים 5: רמת שכר חודשית ממוצעת של עובדים חרדים שהסתייעו במרכזי הכוון לתעסוקתיים, לפי מרכז (באלפי ₪).
- תרשים 6: מידת שביעות רצון ממקום עבודה של הפונים שעבדו בעת ביצוע הסקר הטלפוני (באחוזים)
- תרשים 7: חסמים בעת חיפוש עבודה של פונים למרכזי ההכוון, לפי מגדר (באחוזים).
- תרשים 8: מאפייני מקום עבודה מבוקש (אחוז הפונים 'במידה רבה מאוד').

תרשים 9 : השירותים שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים).
אוקטובר-נובמבר 2014.

תרשים 10 : קבלת הפניה לראיונות עבודה, מס' הראיונות שהופנו אליהם הפונים, המתקבלים לעבודה בעקבות הפניה זו ודחיית הצעות עבודה של פונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים).

תרשים 11 : מידת שביעות הרצון של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים).

תרשים 12 : "מרוצים במידה רבה" או "רבה מאד" מהשירותים שקיבלו הפונים במרכזי ההכוון, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

תרשים 13 : שביעות רצון של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים ממדים שונים של שירות, לפי מרכז (אחוז "מרוצים" או "מרוצים מאד").

תרשים 14 : התחומים בהם הפונים חשים כי צוות מרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים תרם להם, לפי מרכז (אחוז המדווחים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד").

תרשים 15 : שינויים שחלו בפונים בעקבות החשיפה לשירות במרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (אחוז המדווחים "מסכים" או "מסכים מאד").

תרשים 16 : השינוי המשמעותי ביותר שחל בקרב פונים בעקבות החשיפה לשירות במרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים).

תרשים 17 : המלצות הפונים לשיפור השירות של מרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים).

רקע

האוכלוסייה החרדית מהווה כ- 10% מכלל האוכלוסייה בישראל והיא הולכת וגדלה באופן מהיר. שיעורי התעסוקה של גברים חרדיים וההכנסה הממוצעת למשפחה חרדית הם נמוכים באופן משמעותי מאלו של כלל האוכלוסייה וקיים חשש כי אוכלוסייה זו תהווה נטל משמעותי על הכלכלה הישראלית (רגב, 2014). דוח ועדת אקשטיין הציב שורה של המלצות לקידום ההשתלבות של האוכלוסייה החרדית בשוק העבודה (אקשטיין, 2010), כולל הצבת יעדי תעסוקה של 63% לגברים ונשים חרדיות בשנת 2020, חיזוק ההון האנושי התעסוקתי (באמצעות קורסי הכשרה מקצועית מותאמים, עידוד לימודי יסוד ורכישת השכלה לגברים) והרחבת מגוון הקורסים להכשרה מקצועית (לנשים), הקמת מרכז השמה במודל one stop center (הכולל ליווי וסיוע בהשמה לצד כלים תומכי השמה ותעסוקה), שימוש בכלים יעילים תומכי השמה (כמו סדנאות חיפוש עבודה, הכשרות קצרות מועד), תוך פיקוח, הכוונה, בקרה והערכה. הספרות המקצועית מצביעה על מספר אסטרטגיות מרכזיות מתאימות לכך (גל, 2012; Knapp & Jones, Fris; 2015) – התארגנות אזורית בריכוזי האוכלוסייה, גישה מערכתית, התאמת השירות למאפייני הפונים, עידוד הכשרה מקצועית ואקדמית, והקניית מקצועות ההכרחיים לשוק העבודה - אנגלית, מתמטיקה ומחשבים.

מטרתו של המסמך הנוכחי הנה לספק נתונים וממצאים אודות מספר סוגיות הנוגעות במידת המועילות (Effectiveness) של מרכזי ההכוון התעסוקתיים למגזר החרדי הפועלים במספר ישובים בהם מרוכזת האוכלוסייה החרדית בישראל, כולל - מאפייני הפונים למרכזי ההכוון, דרך הפעלת המרכזים, מידת שביעות רצון הפונים מהשירות ותרומת השירות במרכזים להרחבת ההזדמנויות של הפונים להשתלב בעבודה מזווית הראייה של הפונים, מידת השגת התוצאות המצופות של המרכזים והצעדים שיש לנקוט על מנת לשפר את אפקטיביות השירות כך ששיגי את יעדיו.

מרכזי הכוון לקידום תעסוקת חרדים: מרכזים ייעודיים להכוונה והשמה בעבודה של האוכלוסייה החרדית פותחו ונוסו במסגרת תוכנית תב"ת ומרכזי מפת"ח החל מנובמבר 2006. מרכזים אלו נועדו לאפשר לאוכלוסייה חרדית נרחבת גישה לשירותי קידום תעסוקה המותאמים למאפייניהם ולצרכיהם הייחודיים. 8 מרכזי מפת"ח אשר פעלו בהצלחה בריכוזי האוכלוסייה החרדית היוו את המסד לפיתוחם של מרכזי הכוון עירוניים לאוכלוסייה זו, במתווה של 'הכל תחת קורת גג אחת', וזאת כחלק מהמאמץ הממשלתי להגברת שילובם של נשים וגברים חרדים בעבודה.

בעקבות החלטת ממשלה 2638 מיום 28.7.2013, שעניינה: שילוב חרדים ומיעוטים בשירות צבאי ואזרחי לצורך שילובם בשוק העבודה והגדלת השוויון בנטל הביטחוני והכלכלי, הושק בספטמבר 2013 **מרכז הכוון תעסוקתי בני-ברק** המופעל על-ידי עיריית בני-ברק. המרכז הוקם כתחליף למרכז מפת"ח שפעל בעיר עד למועד זה, והוא משרת את תושבי בני ברק הנמנים על אוכלוסיית היעד ככלל ועל האוכלוסייה המועדפת בפרט. בהמשך, וכחלק ממערך זה, הושק בחודש מרס 2014 **מרכז הכוון תעסוקתי בירושלים (מרכז 'כיוון')** המטפל בתושבי ירושלים הנמנים על אוכלוסיות היעד ואוכלוסיות נוספות ומופעל, כאמור, על-ידי זכין חיצוני בשיתוף עיריית ירושלים. בנוסף לכך, מופעלים עוד 8 **מרכזי מפת"ח** על-ידי ארגון הגיוניט-ישראל ומפוקחים ישירות על-ידי משרד הכלכלה בפריסה ארצית בישובים: צפת, חיפה, אלעד, ביתר עלית, בית שמש, אשדוד, מודיעין עלית ובנגב הצפוני.

מרכזים אלו מאויישים על ידי צוות חרדי, תואמים את הצביון החרדי ומספקים שירותי הכוונה וייעוץ תעסוקתי - ללימודים, סדנאות הכנה לעולם העבודה, מכינות ושירותי השמה וליווי תעסוקתי. מרכזים אלו כוללים גם כלים לגיוס מעסיקים ואיתור משרות עבור המשתתפים בתוכנית.

מטרת המרכזים: המרכזים נועדו לאפשר שילוב של אוכלוסיית היעד במעגל העבודה, תוך מיצוי הפוטנציאל התעסוקתי של הפרט ויצירת אופק תעסוקתי באמצעות הקניית כלים, אספקת מידע, הכשרה והפניה לתכניות הכשרה וקידום תעסוקתי המכוונות או המותאמות לציבור החרדי.

אוכלוסיית היעד: מרכזי ההכוון נועדו לשרת גברים ונשים חרדיות שאינם עובדים אך מעוניינים להשתלב בשוק העבודה וכן לנשים ולגברים חרדים עובדים המעוניינים להגדיל את היקף משרתם או לשפר את רמת הכנסתם. בנוסף מסייעים המרכזים לגברים חרדים המשרתים בשירות הצבאי או האזרחי אשר מעוניינים להשתלב בעבודה. היות ויעדי הממשלה ביחס לשיעור הנשים החרדיות המועסקות הושגו זה מכבר, "האוכלוסייה המועדפת" על מרכזי ההכוון היא גברים ובעיקר גברים שקיבלו פטור משירות צבאי או גברים שסיימו שירות צבאי או אזרחי במהלך חמש השנים האחרונות.

מודל אספקת השירות במרכזים: כל מרכז בחר להבנות את מודל השירות ההולם והאפקטיבי ביותר לפי תפיסתו, בהתאם ליעדים הממשלתיים שנקבעו לאותו מרכז והמשאבים שהוקצו לו על-פי ההסכם עם משרד הכלכלה (פירוט בלוח 1).

לוח 1: מאפיינים מרכזיים של ארבעת המרכזים שנבדקו במסגרת מחקר ההערכה (דצמבר 2014)

ירושלים	בני ברק	אשדוד	ביתר עלית	
763	1,534	286	311	מס' פונים למרכז
700	570	120	100	גודל פיזי של המרכז (מ"ר)
14	7.37	1.7	1.4	תקציב שנתי (מיליון ₪ לשנה)
7	7	6	5	מספר תקני כוח אדם (משרות מלאות, לא כולל מנהל)

כמעט כל מקבלי השירות פנו למרכזים במהלך שנת 2014. המרכז בבני ברק מופעל ישירות על ידי הרשות המקומית. לעומת זאת, מרכז כיוון בירושלים מופעל על ידי זכיון חיצוני (עמותת "קמח" בשותפות עם חברת ההשמה "בראשית manpower"), בפקוח של עיריית ירושלים ומשרד הכלכלה. שני מרכזים אלו ממוקדים בהשמה ישירה בעבודה (בהשקעת מינימום משאבים) ובפיתוח ההון האנושי בהיקף מצומצם יותר. מרכזי מפתח האחרים (באשדוד ובביתר עלית) מסייעים לאוכלוסייה החרדית הפונה אליהם הן באמצעות השמה ישירה והן על ידי טיפוח ההון האנושי של הפונים.

מרכזי הכוון אשר נבחנו במסגרת מחקר ההערכה הנוכחי¹ הם מרכז כיוון בירושלים, מרכז הכוון בני-ברק אשר מצויים תחת אסדרה (רגולציה) ישירה של משרד הכלכלה והעיריות הרלוונטיות, ומרכזי מפתח (מרכזי פיתוח תעסוקת חרדים) המנוהלים על-ידי ארגון הגיוינט ובפיקוח ובמימון משותף עם משרד הכלכלה. מרכזים אלו פועלים במתכונתם הנוכחית החל מספטמבר 2013 (המרכז בבני ברק) והחל ממרץ 2014 (המרכז בירושלים והמרכזים בבני ברק ובאשדוד). המרכזים הם מהווים את אחד מכלי המדיניות

¹ לאורך הדוח השימוש במושג "מחקר ההערכה" מתייחס למהלך הכולל שנערך במסגרת מינהל המחקר והכלכלה במשרד הכלכלה והשימוש במושג "הסקר הטלפוני" מתייחס למועד ביצוע הסקר הטלפוני בסוף ספטמבר ותחילת אוקטובר 2014 – המדידה הראשונה שבוצעה במסגרת מחקר ההערכה.

העיקריים של ממשלת ישראל לשילוב ולקידום האוכלוסייה החרדית בשוק העבודה. כלי זה מופעל לנוכח שיעורי התעסוקה הנמוכים של האוכלוסייה החרדית ובעיקר- של גברים חרדים (44.5% מהגברים היו מועסקים לעומת 69% מהנשים בשנת 2014), של רמות השכר הנמוכות ואיכות התעסוקה של אוכלוסייה זו ושיעורי העוני הגבוהים הרווחים בציבור זה.

הדוח הנוכחי מהווה חלק ממערך מחקר הערכה ארוך טווח שמבצע מינהל המחקר והכלכלה במשרד הכלכלה, אשר מתמקד במאפייני המשתתפים בתוכנית ההכוון התעסוקתי ובהשפעות של מרכזי ההכוון על ההזדמנות להשתלב ולהתקדם בשוק העבודה מזווית הראייה של הפונים. הדוח מציג נתונים על דיוקן הפונים למרכזים בחודשים ספטמבר 2013 עד אוגוסט 2014, והוא מתמקד בהיבטים הקשורים לרקע הסוציו-דמוגרפי של אוכלוסיית הפונים החרדים ומצבם התעסוקתי הנוכחי. בנוסף נכלל בדוח משוב ראשוני של הפונים למרכזים לגבי תפיסתם את תרומת המרכזים, הסיוע של צוותי המרכזים והשינוי שחל בפונים בעקבות החשיפה למרכזים בתחומים הנוגעים להשתלבות בעבודה.

שיטת המחקר

מחקר ההערכה הנוכחי נערך על פי התפיסה של הערכה מתפתחת (developmental evaluation, Patton) (2008), הנמצאת בדיאלוג מתמיד ובתיאום עם בעלי העניין המרכזיים של השירות שאותו מעריכים (מממנים, מפעילים, שותפים ואחרים), והמחויבים להעמיד מידע רלוונטי לשיפור ההפעלה, מתוך גישה מעצבת (formative evaluation) ומשתפת (participatory evaluation). גישה זו כוללת מתן משוב של צוות ההערכה תוך כדי תהליך ההערכה (ולא בסיומו בלבד), משוב המסייע בעיצוב תכנית ההתערבות והכנסת שינויים הנדרשים בה, ובשיתוף הגורמים המעורבים בתכנית בתהליך ביצוע ההערכה בשלבי השונים (כמו בניית כלי המחקר וניתוח הממצאים).

כאמור, זהו דוח הערכה ראשון והוא נועד להניח בסיס ראשוני (base line) להערכה מתמשכת ולבחינה של מידת עמידת מרכזי ההכוון במדיניות שהתוותה עבורם בקידום ההשתלבות בתעסוקה של האוכלוסייה החרדית, ומידת המועילות של פעילותם בירושלים ובבני ברק, וזאת מזווית הראייה של הפונים. הדוח מתמקד בארבעה היבטים מרכזיים - קונטקסט (context), תהליך הפעלה (process), תוצאות (outcomes), והשפעה ייחודית (impact).

במסגרת מחקר ההערכה של פעילות מרכזי ההכוון בירושלים ובבני ברק יעשה שימוש בשיטות מחקר כמותניות ואיכותניות משולבות (Mixed Methods), בהן מהווה הנדבך הכמותי את החלק המרכזי במחקר ההערכה. התקופה שאליה מתייחסת ההערכה הנה בין אוקטובר 2014 ועד אפריל 2016 שלגביה ייאסף מידע ממגוון מקורות: מאוכלוסיית הפונים למרכזי ההכוון, מהצוות המפעיל את המרכזים, ממעסיקים שהיו בקשר עם צוות המרכז ומשותפים ובעלי עניין אחרים (תרשים 1). איסוף המידע יתבצע במספר מועדים מרכזיים:

- בקרב הפונים - תערכנה מדידות חוזרות אחת לכשישה חודשים בארבעה מועדים: בספטמבר-אוקטובר 2014, באפריל 2015, באוקטובר 2015 ובאפריל 2016. במדידה הראשונה, בסוף ספטמבר ותחילת אוקטובר 2014 (לקראת כתיבת דוח זה) נאסף מידע מכל הפונים למרכזים (שקיבלו סיוע כלשהו

מהמרכז במהלך שנת 2014²). במדידות הבאות ייאסף מידע מפונים שרואיינו בעבר וכן מפונים חדשים למרכזים.

- בקרב הצוות המפעיל – ייאסף מידע אחת לשישה חודשים במועד הסמוך לביצוע איסוף הנתונים בקרב הפונים למרכזים.
- בקרב המעסיקים – תיערך מדידה אחת - באפריל 2015.

אוכלוסיית המחקר: כוללת פונים למרכזי הכוון לתעסוקת חרדים בירושלים ובבני ברק (שקיבלו שירות אחד לפחות). השפעת פעילות מרכזי הכוון נבחנה לאור שתי קבוצות להשוואה: האחת, פונים למרכזי הכוון לתעסוקת חרדים בביתר עלית ובאשדוד שבאחריות תבת-גיוינט ישראל, והשנייה – חרדים שלא קיבלו שירות ממרכזי הכוון לתעסוקת חרדים ומתגוררים ביישובים ירושלים ובני ברק. בדוח הנוכחי מוצג מידע שנאסף מהפונים לארבעת מרכזי הכוון. במדידה הבאה (סוף אפריל 2015) ייאסף מידע מקבוצה להשוואה שלא פנתה למרכזי הכוון.

הכוונה היתה לראיין בסקר הטלפוני את כל מי שפנה וקיבל שירות (אחד לפחות) באחד מארבעת מרכזי הכוון לתעסוקת חרדים: בירושלים, בבני-ברק, בביתר עלית ובאשדוד. בפועל נאסף מידע מ-1,171 פונים מתוך 2,894 פונים עליהם התקבל מידע ממרכזי הכוון (כ-40% מהפונים)³. המידע נאסף באמצעות סקר טלפוני ייעודי אשר נערך על-ידי חברת סקרים המיומנת בעריכת סקרים טלפונים מול אוכלוסיות חרדיות שונות.

ראוי לציין כי האוכלוסייה החרדית בישראל הנה אוכלוסייה הטרוגנית מאוד אשר מורכבת מזרמים ופגלים שונים. הפיזור הגיאוגרפי של החרדים בישראל מושפע גם הוא מהמאפיינים הייחודיים של הזרמים השונים: הליטאים, החסידיים, הספרדים וקבוצות משנה נוספות. שונות חברתית-תרבותית זו והבדלים מגדריים בין נשים לגברים עשויים להשפיע על מאפייני ההשתלבות של הפונים ועל יחסם לשוק העבודה והם נבחנו בסקר הטלפוני הנוכחי.

הדוח הנוכחי מציג אינדיקציות ראשוניות ביחס לאפקטיביות הפעלת המרכזים באמצעות בחינת אסטרטגיות ההפעלה של המרכזים ותוצאות פעילותם בקרב אוכלוסיית היעד של המרכזים, מזווית הראייה של "הפונים", שהם מקבלי השירות במרכזים. הדוח השני בסדרת דוחות ההערכה יתמקד בהבדלים בסלי השירותים ובתהליכי מתן השירות בין ארבעת המרכזים הכלולים בתכנית ההערכה בירושלים, בני ברק, אשדוד וביתר עלית.

יודגש כי את ממצאי ההערכה הנוכחיים יש לבחון בהתייחס למשכי הזמן השונים שבהם פועלים המרכזים במודל ההפעלה הנוכחי: המרכז בבני-ברק בספטמבר 2013 (כשנה), המרכז בירושלים – במרץ 2014, ומרכזי המפתח בביתר עלית ובאשדוד – במרץ 2014 (כחצי שנה). מסיבה זו יש להניח כי ההערכה תוכל

² אחוזים בודדים דיווחו כי קיבלו שירות לראשונה בשנים 2012 או 2013.

³ מלכתחילה היה רצון לערוך סקר טלפוני בקרב כל הפונים. הסיבות המרכזיות לכך שפונים לא רואיינו – 6% לא אותרו בטלפון, 18% סרבו לענות לשאלון ו- 7% נוספים דחו את הראיון מספר פעמים. כרבע נוסף (28%) לא רואיינו מסיבות טכניות שונות (טוענים שרואיינו, הסוקרים לא הספיקו לראיין אותם).

בדיקת מאפייני המסרבים (18%) מצביעה על כך שהמסרבים כמעט זהים במאפייניהם לפונים שרואיינו במגדר, בגיל ובמצבם התעסוקתי. כך בקרב הפונים למרכז בירושלים – שיעור הנשים בשתי הקבוצות דומה – 54% מהמסרבים הן נשים לעומת 52% מהמשיבות לסקר הטלפוני, שיעור העובדים דומה – 34% מהמסרבים עובדים לעומת 33% מהמשיבים, ושיעור הצעירים בני-29 19 כמעט זהה – 64% מהמשיבים לעומת 63% מהמשיבים.

לזהות אינדיקציות ראשוניות בלבד של השפעת החשיפה לפעילות המרכזים ושל תוצאות פעילות זו. בחינת מגוון ההיבטים של השפעת פעילות המרכזים מאפשרת הבחנה בין תחומים בהם המרכזים בעלי השפעה רבה יותר לבין תחומים בהם השפעתם מועטה. הניתוח בהמשך מתייחס להבדלים בין ארבעת המרכזים ולהבדלים מגדריים בקרב אוכלוסיית הפונים.

מאפייני הפונים למרכזי ההכוון

בדוח הנוכחי, דוח ההערכה הראשון של מרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים יוצגו בהרחבה מאפייני הרקע הסוציו-דמוגרפיים של הפונים, דפוסי ההשתלבות בעבודה, המניעים לפנייה למרכזים, אופן חיפוש העבודה, חסמים תעסוקתיים והתנאים להשתלבות בעבודה.

מאפייני רקע סוציו-דמוגרפיים

מגדר, גיל ומצב משפחתי: כמחצית (49%) מהפונים למרכזי ההכוון הייעודיים לחרדים הן נשים. אוכלוסיית הפונים הנה אוכלוסייה צעירה. גילם הממוצע של הפונים הנו 28-29. כ-63% מכלל הפונים הנם בגילאים 19-29. רובם נשואים (74% והורים למספר רב של ילדים (32% הורים ל-4 ילדים ויותר)

זרם חרדי: הפונים למרכזי ההכוון מייצגים באופן פרופורציונלי את הפסיפס החברתי-תרבותי המרכיב את המגוון העצום של החברה החרדית בישראל, ואת הזרמים הראשיים של הפלגים השונים: הליטאיים (25%), החסידיים (32%) והספרדים (27%). אחוזים בודדים מהפונים שייכו עצמם לזרם החרדי-לאומי. מכאן שמרכזי ההכוון שנבחנו במחקר ההערכה ממוקדים באוכלוסיית המטרה שמלכתחילה נתכוונו אליה, קרי: האוכלוסייה החרדית.

השכלה והון אנושי: מרבית הפונים למרכזי ההכוון חסרים הכשרה והשכלה הרלוונטיות לשוק העבודה הנוכחי. 14% מהנשים ו-4% מהגברים סיימו בית ספר יסודי או תיכון בלבד. מרבית הגברים וחלק ניכר מהנשים למדו לימודים גבוהים יותר במסגרות המשך תורניות - 75% מהגברים למדו בישיבה גבוהה או בכולל ו-41% מהנשים למדו בסמינרים להוראה. כרבע נוסף מהאוכלוסייה למד במסגרות לימוד להכשרה מקצועית - 12% מהגברים ו-22% מהנשים רכשו תעודה מקצועית ובנוסף, 5% מהגברים ו-13% מהנשים רכשו תואר אקדמי כלשהו. כחמישית (16%) מכלל הפונים (נשים יותר מגברים) למדו בעת הפניה למרכזים במסגרת לימודים כלליים. מרבית הפונים (כ-90%) דיווחו על ידע בסיסי בשימושי במחשב וכשלושה רבעים טענו כי הם עושים שימוש באינטרנט לצרכים שונים.

התנדבות קהילתית ושירות צבאי / אזרחי: שיעור גבוה מבין הפונים התנדבו לשירות צבאי/אזרחי בעת הסקר הטלפוני (21% מהגברים ו-12% מהנשים), בהיקף של 4.5-8.5 שעות בממוצע בשבוע. כ-17% מכלל הגברים שפנו למרכזי ההכוון שירתו בצבא בעבר. כ-10% נוספים מכלל הגברים התנדבו במסגרת השירות האזרחי המהווה חלופה לשירות צבאי עבור מגזר זה. יצוין כי נמצאה שונות בשיעור המשרתים בצבא בין הפונים למרכזים השונים: שיעור המשרתים בצבא באשדוד היה הגבוה ביותר ועמד על 22% מכלל הפונים בעוד שבירושלים עמד שיעור זה על 13% בלבד.

היסטוריה תעסוקתית והשתלבות בעבודה

מצב תעסוקתי בעת הפניה למרכזים: כשליש מכלל הפונים (33%) נשים וגברים כאחד, עבדו בעת הפניה הראשונה למרכזי ההכוון התעסוקתיים. נמצאו הבדלים מסוימים במאפיין זה בין המרכזים כאשר באשדוד, שיעור העובדים בעת הפניה למרכז מפתח הוא הנמוך ביותר (24%) ובבני-ברק הוא הגבוה ביותר

(38%). ניתן להניח כי פונים אלו הם מי שמבקשים לשפר את מצבם התעסוקתי ואת רמת שכרם בשוק העבודה

השתלבות בעבודה בעת ביצוע הסקר הטלפוני: מרבית הפונים, כ-68% עבדו בעת ביצוע הסקר הטלפוני. קיימים הבדלים בשיעור העובדים בין הפונים לארבעת המרכזים. שיעור העובדים מבין הפונים, בעת ביצוע הסקר הטלפוני, בירושלים עמד על 48% ובבני-ברק על 63%. השוואה בין גברים ונשים מצביעה על כך ששיעורי התעסוקה בקרב הפונים למרכזים בירושלים ובבני ברק דומים. לעומת זאת, בביתר עילית נרשם שיעור גבוה של נשים עובדות בהשוואה לגברים (44%-ו-75% בהתאמה), ואילו באשדוד שיעור הגברים העובדים היה גבוה משיעור הנשים (65%-ו-55% בהתאמה)

היקף משוה: למרות שיעורי התעסוקה הגבוהים של כלל הפונים למרכזי ההכוון, נמצא כי כמחצית בלבד מכלל המועסקים החרדים עבדו במשרה מלאה. גברים חרדים אשר הסתייעו במרכזי ההכוון עובדים במשרות מלאות (57%) בשיעור העולה על זה של הנשים (44%). מבין הנשים העובדות שהסתייעו במרכז כיוון בירושלים, כרבע בלבד (24%) עבדו במשרה מלאה.

רמת השכר החציוני: בקרב המועסקים בעת הסקר הטלפוני עמדה על 4,000 ₪ בלבד לגברים ועל 5,000 ₪ לנשים. השכר החודשי הממוצע של כלל העובדים החרדים עמד על 6,300 ₪. ישנם הבדלים ברמות השכר הממוצע בין הפונים שפנו למרכזים השונים. השכר החודשי הממוצע הגבוה ביותר נמדד בקרב גברים באשדוד (8.8 אלף ₪) בהשוואה לשכרן החודשי של נשים חרדיות בבית"ר עלית אשר עמד על 4.5 אלף ₪ בלבד. יודגש כי ציפיות השכר של הפונים למרכזי ההכוון גבוהות מהשכר החודשי הממוצע ועומדות בממוצע על כ-8,000 ₪ לגברים ו-6,000 ₪ (בממוצע) לנשים.

רמת הדתיות של סביבת העבודה: כשני שלישי מכלל הפונים עובדים במקומות עבודה בהם כל העובדים חרדים (44%) או מרבית העובדים חרדים (22%). יודגש כי לא נמצאו כמעט הבדלים מגדריים ביחס לסביבת העבודה של הפונים שעבדו בעת עריכת הסקר הטלפוני.

אופן חיפוש העבודה וחסימים תעסוקתיים

אופן חיפוש עבודה: כשלושה רבעים מכלל הפונים למרכזים חיפשו עבודה באמצעות מכרים, חברים ובני משפחה. 70% מהפונים חיפשו עבודה באמצעות מודעות בעיתונות ו-40% חיפשו עבודה באמצעות האינטרנט. כ-30% מכלל הפונים נקטו ביוזמה אישית ופנו מיוזמתם למעסיקים.

חסימים תעסוקתיים: הסקר הטלפוני העלה שקיימים שלושה חסימים עיקריים בתהליך חיפוש העבודה בקרב דורשי העבודה החרדים שפנו למרכזים: העדר ניסיון תעסוקתי (48%); חוסר היכרות עם מקומות עבודה, כלומר ידע על שוק עבודה (45%); היעדר הכשרה מקצועית מתאימה (48%). במרבית המקרים, עולה שיעור הגברים החרדים על שיעור הנשים המעריכים כי היעדר הכשרה מקצועית מהווה חסם בעת חיפוש עבודה (55% לעומת 40% בהתאמה). רבע מכלל הפונים - כשליש מהנשים ו-20% מהגברים, ציינו כי העובדה שלא מצאו מקום עבודה חרדי מפריעה להם או מפריעה מאוד בעת חיפוש עבודה. כשליש מכלל הפונים (28% מהנשים ו-39% מהגברים) העריכו כי העדר שליטה מספקת באנגלית ומחשבים מהווה חסם משמעותי בעת חיפוש עבודה עבורם. כמחצית מהפונים (44%) מציינים כי העובדה שמוצעות להן משרות בשכר נמוך מהווה חסם משמעותי בעת חיפוש עבודה.

הסיבה המרכזית לפנייה למרכזים וסביבת מקום העבודה

מניעים: פונים שאינם מועסקים ציינו את הצורך ליציאה לעבודה לצרכי פרנסה כמניע העיקרי לפנייה למרכזי ההכוון (71%) – 79% מהנשים ו-63% מהגברים. חלק קטן יותר ציין את הרצון להשתלב בלימודים מקצועיים (13%) או גבוהים (3%). שיעור גבוה יותר מהגברים פנו לקבלת סיוע בלימודים בהשוואה לנשים – 18% מהגברים לעומת 9% מהנשים מעוניינים בלימודי מקצוע (הכשרה מקצועית) ו-6% מהגברים לעומת 1% מהנשים מעוניינים להשתלב בלימודים גבוהים. נראה כי הפנייה להכוונה ועזרה בלימודים מסייעת לגברים לשפר את ההון האישי ולמצות את הפוטנציאל שלהם בצורה מיטבית עוד טרם כניסתם לשוק העבודה בקרב הנשים, כ-22% דיווחו כי פנייתם למרכזי ההכוון נבעה מהרצון לאפשר לבני-זוגם להקדיש את זמנם ללימודי קודש תורניים.

פונים שעבדו בעת הפנייה למרכזים הצביעו על מספר סיבות מרכזיות לפנייה למרכזים – שיפור תנאי השכר (35%), הרחבת היקף המשרה (25%), רצון להשתלב בעבודה המאפשרת קידום (19%) או מעניינת יותר (16%), איתור עבודה שתאפשר גם השתלבות בלימודים (9%), אפשרות ליותר פניות לטיפול בילדים או בבית (8%) והרצון לעבוד בסביבת עבודה חרדית (8%). נראה כי מעבר לצורך בפרנסה, חלק לא מבוטל מאוכלוסיית הפונים למרכזים, מבקשים להתקדם ולהתפתח בשוק העבודה לשפר את תנאי העסקתם ולממש את יכולותיהם וכישוריהם.

מקום עבודה מבוקש ותנאים להשתלבות בעבודה

כשליש בלבד מכלל הפונים (24% מהנשים ו-40% מהגברים) החרדים גילו נכונות במידה רבה או רבה מאוד, לעבוד במקום עבודה שאין בו הפרדה בין גברים לנשים. חסם זה מהווה את אחד מהחסמים המרכזיים והמהותיים בשילובם של גברים, ובעיקר-של נשים חרדיות, במקומות עבודה לא חרדיים. רק 28% מכלל הפונים היו מוכנים לעבוד במקום עבודה שההנהלה והעובדים בו לא חרדים (28% מהנשים ו-46% מהגברים). לעומת זאת, למעלה ממחצית מהפונים היו מוכנים במידה רבה או רבה מאוד לעבוד במקומות עבודה אשר דורשים גלישה באינטרנט (51%) ועבודה בימי שישי (47%). בהמשך לבדיקה זו, מלמדים הממצאים כי ההיבט החשוב ביותר (80%) עבור כלל הפונים הוא מקום עבודה בו תתקיים אווירה נעימה. ניתן להעריך כי בכך אוכלוסיית הפונים אינה שונה מדורשי עבודה ועובדים באוכלוסיות אחרות. היבט חשוב נוסף קשור לרצון בשעות עבודה נוחות (71%). עוד מלמדים הממצאים כי החשיבות שהפונים למרכזים מייחסים לרמת שכר זהה לזו שהם מייחסים לרצון למימוש עצמי של יכולות וכישורים במקום העבודה (66%) מכלל הפונים דרגו היבטים אלו כחשובים במידה רבה או רבה מאוד 60% מהנשים ו-72% מהגברים).

אופן הפנייה למרכזי ההכוון ומניעים מרכזיים: כמחצית (52%) מהפונים למרכזי ההכוון שמעו על המרכז מבני משפחה או חברים, כרבע (28%) מהעיתונות החרדית והיתר מכלי תקשורת או מקורות אחרים – רדיו (5%), אינטרנט (5%), מודעות רחוב (5%).

אינדיקציות ראשוניות של מדדי הפעלה במרכזים

במסגרת ההערכה הוגדרו ונבחנו מספר מדדי הפעלה של המרכזים, בהם: היקף האוכלוסייה שנחשפה לרכיבים שונים של סל השירותים בכל מרכז ורמת שביעות הרצון של אוכלוסיית הפונים מהשירות שקיבלו וממאפיינים נוספים של השירות במרכז.

סל השירותים במרכזים: בהתאם להסכם ההפעלה של כל מרכז עם משרד הכלכלה כולל את הכלים הבאים: מתן מענה מקצועי (טלפוני או פרונטלי) לשאלות, ראיון אישי, אבחון תעסוקתי, בניית מסלול אישי לקידום תעסוקתי, סדנאות, השלמת השכלת בסיס, הפנייה לקבלת שוברי הכשרה מקצועית או לתכניות חיצוניות, בנייה והפעלת מאגר מעסיקים, שיעורי עזר, סיוע בהשמה והכנה לקליטה במקום העבודה, ליווי המשתתף בהכשרות, בלימודים או לאחר ההשמה בעבודה.

היקף אוכלוסיית מקבלי השירותים השונים: דווח הפונים מצביע על כך שרוב הפונים למרכזים עוברים ראיון אישי (לרוב פנים אל פנים) או פגישת היכרות אישית (87%). אחד עשר אחוז נוספים רואיינו טלפוני. לצד אלו, שיעורים נמוכים יותר מהפונים קיבלו שירות המסייע בהשתלבות בעבודה, כגון: סדנת קורות חיים והכנה לראיונות עבודה (36%), אבחון תעסוקתי (35%), והכנה לשוק העבודה (14%). חלק קטן מהפונים קיבלו סיוע מהמרכזים בהרחבת ההון האישי הרלוונטי להשתלבות בשוק העבודה באמצעות הפנייה ללימודים גבוהים (20%), להכשרה מקצועית (5%), או לימודי אנגלית (10%), מחשבים (8%) ויזמות עסקית (8%). למעלה ממחצית (54%) מהמרואיינים מדווחים כי קיבלו שני סוגי שירותים מהמרכז.

סל השירותים שניתן: מלוח 2, המציג את היקף האוכלוסייה שנחשפה לשירותים בכל מרכז, עולה כי השיעור הגבוה ביותר של רוב סוגי השירותים הניתנים במרכזים נתגלה במרכז בבני ברק. שיעורים גבוהים יחסית של מקבלי שירות במרכז בירושלים נתגלו ביחס לראיונות הטלפוניים, סדנת ההכנה לשוק העבודה ואינטרנט, וקורס מחשבים.

עוד עולה מהלוח עולה כי שיעור הגברים המקבלים שירותים במרכז עולה על זה של הנשים. הבדלים אלו בולטים בעיקר בתחום ההפניה ללימודים (קורסי אנגלית ומחשבים וקבלת מידע על לימודים גבוהים וסיבסודם), ובולטים במרכזים בירושלים, בבני ברק ובחלק מהשירותים באשדוד. יתכן כי הנשים רכשו ידע בתחומים אלו במסגרת לימודיהן הפורמליים.

לוח 2: מדדי הפעלה: היקף מקבלי השירותים במרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים, אוקטובר-נובמבר 2014.

המרכז								
ביתר עלית		אשדוד		בני ברק		ירושלים		
גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	
								מאפייני השירות
	97		97		93		98	מקבלי שירות לראשונה בשנת 2014
-	70		79		75	+	75	מקבלים 2 שירותים או יותר
								היקף מקבלי השירותים לפי סוג השירות:
-	92		93	+	86		79	ראיון או שיחת היכרות - פנים אל פנים
	8	+	5		6	+	15	ראיון טלפוני בלבד
-	35	-	35	-	39	-	33	סדנת קו"ח והכנה לראיונות עבודה
	7		6		15	-	19	סדנת הכנה לשוק העבודה ואינטרנט
	6	+	7	+	11	+	12	קורס אנגלית
	4	+	3	+	9		9	קורס מחשבים
+	18		15	+	24	+	17	מידע על לימודים וסבסודם
	3		2		12		6	ייעוץ לזימות עסקית
	3		3		7		3	הכשרה מקצועית
-	42		22		38	+	34	אבחון תעסוקתית

* הגברים דורגו לפי הסימון הבא:

+ שיעור גבוה של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הגברים)
 - שיעור נמוך יותר של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הנשים)
 ללא סימון: מגמה זהה לנשים ולגברים

שביעות רצון מהשירות: ככלל, הפונים מדווחים על שביעות רצון גבוהה מהשירות שקיבלו במרכזים (76%). שביעות רצון גבוהה במיוחד (כ-90% מהפונים או יותר), הובעה ביחס לשירותים של ראיון פנים אל פנים (או פגישת היכרות אישית), אבחון תעסוקתי, הכנת קורות חיים והכנה לשוק העבודה. שביעות רצון

נמוכה מעט יותר (כ- 70-75% מהפונים) הובעה ביחס להפניה למעסיקים, הפנייה ללימודים גבוהים או הכשרה מקצועית וללימודי האנגלית.

הממצאים המוצגים בלוח 3 מצביעים על כך שקיימת שונות ברמת שביעות הרצון של הפונים בין ארבעת המרכזים השונים. שביעות רצון גבוהה במיוחד הובעה ביחס לשירותי המרכז בבני ברק ובביתר עלית. שביעות רצון נמוכה מעט יותר הובעה משירותי המרכז באשדוד ובירושלים (בעיקר ביחס לראיונות פנים אל פנים, סדנת הכנה לשוק העבודה ואינטרנט, אבחון תעסוקתי והפנייה למעסיקים).

לוח 3: מדדי הפעלה: שביעות הרצון הפונים מהשירות שקיבלו במרכזי ההכוון, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים*, אוקטובר-נובמבר 2014.

המרכז								
ביתר עלית		אשדוד		בני ברק		ירושלים		
גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	
								שביעות רצון של הפונים מהשירות: (% המדרגים "מרוצה" או "מרוצה מאד")
-	77		68		81		68	שביעות רצון כללית
-	89	-	87		91	-	82	ראיון או שיחת היכרות - פנים אל פנים
	100	+	69	-	87		88	ראיון טלפוני בלבד
	95		90	-	87	-	90	סדנת קו"ח והכנה לראיונות עבודה
	100	-	86		90	-	79	סדנת הכנה לשוק העבודה ואינטרנט
-	70		63	-	70	+	83	קורס אנגלית
	50		67		88		77	קורס מחשבים
	76	-	72		77		72	מידע על לימודים וסבסודם
-	80		100	-	83	-	86	ייעוץ ליזמות עסקית
-	60		100		89	-	92	הכשרה מקצועית
	82	-	85		80	-	71	אבחון תעסוקתי
-	72	+	62		79		66	הפנייה למעסיקים

* הגברים דורגו לפי הסימון הבא:

+ שיעור גבוה של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הגברים)
 - שיעור נמוך יותר של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הנשים)
 ללא סימון: מגמה זהה לנשים ולגברים

שביעות רצון מממדים נוספים של שירות במרכזים: מלוח 4 עולה כי רוב רובם של הפונים (כ-90% ויותר), מביעים שביעות רצון גבוהה מהאופי והאווירה החרדית במרכזים, מהתקשורת הנעימה עם צוות המרכז, משעות הפתיחה ומתנאי הלימוד. שיעורים נמוכים יותר של שביעות רצון הובעו ביחס לאיכות ההדרכה (86%) וממגוון הקורסים להכשרה מקצועית (66%).

שביעות רצון גבוהה במיוחד נתגלתה בקרב הפונים לשירותי המרכז בבני ברק ובביתר עלית. שביעות רצון זו קטנה מעט לגבי שירותי המרכז בירושלים (שביעות רצון כללית) ובאשדוד (בעיקר ביחס למגוון הקורסים להכשרה מקצועית). עוד עולה מהלוח כי קיימת שביעות רצון גבוהה יותר של הגברים מקורסי ההכשרה המקצועית בהשוואה לנשים.

לוח 4: מדדי הפעלה: שביעות הרצון הפונים מממדים נוספים של השירות שקיבלו במרכזי ההכוון, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים*, אוקטובר-נובמבר 2014.

המרכז								
ביתר עלית		אשדוד		בני ברק		ירושלים		
גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	
								שביעות רצון של הפונים מאופי השירות: (% המדרגים "מרוצה" או "מרוצה מאד")
-	78		71		81		69	שביעות רצון כללית
+	79		82	+	88		94	מיקום
	88		89		92		92	שעות פתיחה ותנאי לימוד
-	85	-	77		88		85	הדרכה איכותית
	97		92		94		89	תקשורת נעימה
	61	+	45	+	73	+	64	מגוון קורסי הכשרה מקצועית
	97		93		98		95	אופי ואווירה חרדית

* הגברים דורגו לפי הסימון הבא:

+ שיעור גבוה של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הגברים)
 - שיעור נמוך יותר של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הנשים)
 ללא סימון: מגמה זהה לנשים ולגברים

אינדיקציות ראשוניות של מדדי תוצאה בעקבות הפעלת המרכזים

בתכנית ההערכה הוגדרו מספר מדדי תוצאה להערכת פעילות המרכזים. מדדים אלו מתייחסים להערכת השינויים שחלו בקרב הפונים (כפי שהם מדווחים על ידי הפונים עצמם) ולשינויים בשעורי ההשתלבות שלהם בעבודה בעקבות החשיפה לשירות במרכזים אלו.

שינויים שחלו בפונים בעקבות החשיפה לשירותי המרכזים: כ-40% מהפונים מדווחים כי לא חל בהם כל שינוי משמעותי בעקבות החשיפה למרכז. אולם, רוב הפונים מדווחים על מגוון תחומים בהם חל בהם שינוי (לוח 5):

לוח 5: מדדי תוצאה: שינויים שחלו בפונים בעקבות החשיפה לשירות שקיבלו במרכזי ההכוון, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים*, אוקטובר-נובמבר 2014.

המרכז								
ביתר עלית		אשדוד		בני ברק		ירושלים		
גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	
								שינויים שחלו בפונים בעקבות, לפי תחומים: (% המשיבים "מסכים" או "מסכים מאוד")
	42		35		36		42	"לא השתנה אצלי שום דבר"
								תחומים בהם חל שינוי בקרב הפונים:
								השתלבות בעבודה
-	20		13		16		9	מצאתי עבודה חדשה
-	12		16		16		9	שיפרתי את מצבי במקום העבודה הנוכחי
								הרחבת כלים וידע באיתור והשתלבות בשוק העבודה: שוק העבודה, קו"ח וראיונות
	30		27		40	-	31	יודע איך לחפש עבודה
-	31	+	33		39	-	28	מידע על שוק העבודה
-	38	-	40	-	41	-	34	יודע לכתוב קורות חיים
-	33		40		42	-	31	יודע להציג עצמי בראיון עבודה
	1		3		10		5	קיבלתי כלים לפתיחת עסק
								הרחבת ההון האישי הרלוונטי לשוק העבודה: לימודים, הכשרה מקצועית וידע כללי
+	22	+	24	+	32	+	23	מידע על לימודים גבוהים
	19	+	22	+	31	+	21	מידע על קורסים להכשרה מקצועית
	4	+	5	+	11	+	9	רכישת ידע באנגלית
-	10	+	11		13		6	יותר רווחה כלכלית

* הגברים דורגו לפי הסימון הבא:

+ שיעור גבוה של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הגברים)
 - שיעור נמוך יותר של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הנשים)
 ללא סימון: מגמה זהה לנשים ולגברים

- כשליש מהפונים מדווחים על הרחבת הכלים והידע שלהם באיתור ובהשתלבות עצמאית בשוק העבודה – בהכנת קורות חיים (38%), הכנה לראיון עבודה (37%), מידע איך לחפש עבודה (35%), מידע על שוק העבודה (34%), או רכישת כלים לפתיחת עסק עצמאי (6%).
- כרבע מהפונים מדווחים על הזדמנויות להרחבת ההון האישי וההזדמנויות לרכישת הכשרה מקצועית ואקדמית המסייעות ברכישת עבודה ההולמת את כישוריו ומשאביו האישיים, כולל היכרות עם אפשרויות להשתלב בלימודים גבוהים (27%), במסגרות להכשרה מקצועית (25%), או רכישת ידע באנגלית (9%).
- חלק קטן מהפונים מדווחים על סיוע ישיר להשתלב בשוק העבודה במציאת עבודה (14%) או באמצעות שיפור מצב הפונה במקום העבודה הקיים (13%). מחקרים בתחום התעסוקה מצביעים על כך ש קיימת מעט השקעה ציבורית (בארץ ובעולם) בשיפור וסיוע במוביליות בשוק התעסוקה למי שכבר עובדים ומשולבים במקומות עבודה (2015, Knapp & Jones, Fris).
- כעשרה אחוז מהפונים מדווחים על שיפור ברווחתם הכלכלית בעקבות החשיפה למרכזי ההכוון: 19% אצל העובדים ו- 6% שאינם עובדים.

מלוח 5 עולה כי השיעור הגבוה ביותר של פונים המדווחים כי חל אצלם שינוי בעקבות החשיפה לשירותי המרכזים קיים במרכז בבני ברק. מהשוואה בין דיווחי גברים לבין נשים הפונים למרכזים עולה, כי גברים מדווחים פחות מנשים על שינוי בתחום של הרחבת כלים וידע להשתלבות בשוק העבודה, ואילו, שיעור גבוה יחסית של גברים מדווחים על שינוי בהרחבת ההון האישי הרלוונטי להשתלבות בשוק העבודה (מידע על לימודים גבוהים ומקורות תמיכה כלכלית ללומדים וקורסים להכשרה מקצועית או ידע באנגלית).

השתלבות בעבודה בעקבות החשיפה לשירותי המרכזים: חלק ניכר מתשומות המרכזים ממוקדת בהשמה בעבודה של אוכלוסיית הפונים למרכזים. כחמישית מהפונים מדווחים כי הופנו למקומות עבודה. כשליש מהפונים למרכזים מדווחים כי התקבלו לעבודה בעקבות החשיפה למרכזים. מעבר לכך, כמחצית (45%) מהפונים שלא היו מועסקים בעת הפנייה למרכזים מדווחים כי הם עובדים בעת ביצוע הסקר הטלפוני. מעטים (6%) מבין הפונים שעבדו בעת הפנייה למרכז אינם עובדים כיום, בעיקר נשים.

ההשוואה בלוח 6 בין הפונים לארבעת המרכזים מצביעה על הבדלים משמעותיים בין המרכזים בתחום זה: מתברר כי המרכז בביתר עלית, הוא בעל שיעור ההפניות הגבוה ביותר לראיונות עבודה ושיעור נמוך ביותר של דחיית הצעות עבודה, על ידי הפונים עצמם, לצד שיעור הגבוה ביותר של פונים שהשתלבו בעבודה בעקבות הפנייה של המרכז. המרכז בירושלים בעל שיעורי הקבלה לעבודה הנמוכים ביותר ושיעורי הדחייה של הצעות עבודה הגבוהים ביותר, כנראה בעקבות סמיכות המדידה בסקר הטלפוני למועד פתיחת המרכז.

הסיבות המרכזיות שמעלים פונים לדחיית הצעות העבודה שקבלו היו: אי התאמה של המשרה מבחינת שעות עבודה, תחום התמחות, חוסר עניין, תנאי ההעסקה והעדר תחושה של מיצוי המשאבים האישיים. ראוי לציין כי אחוז גבוה של דחיות הפונים את הצעות העבודה שהציעו להם עשוי לשחוק הן את הפונים והן את יועצי התעסוקה במרכזים ולפגוע במוטיבציה שלהם להשקיע בחיפוש עבודה.

לוח 6: מדדי תוצאה: ממדים של השתלבות בעבודה בקרב פונים למרכזי ההכוון, אינדיקציות ראשוניות מזווית הראייה של הפונים – טבלה מסכמת באחוזים*, אוקטובר-נובמבר 2014.

המרכז								
ביתר עלית		אשדוד		בני ברק		ירושלים		
גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	גברים	סה"כ	
								סיוע בהשתלבות בעבודה:
-	29	+	18		17	-	19	הפנייה לראיונות עבודה
-	42	-	48	-	34	+	20	קבלה לעבודה בעקבות הפניית המרכז
	38	+	62	+	60	-	73	קיומן של הצעות עבודה שדחו
+	52	-	49	+	47	+	34	עובדים כיום, מבין הפונים שלא עבדו בעת הפנייה למרכז
	4	-	7	-	5	-	7	אינם עובדים, מבין הפונים שעבדו בעת הפנייה למרכז

* הגברים דורגו לפי הסימון הבא:

+ שיעור גבוה של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הגברים)
 - שיעור נמוך יותר של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הנשים)
 ללא סימון: מגמה זהה לנשים ולגברים

ניתן לסכם ולהצביע על מספר הישגים מרכזיים של המרכזים ביחס להשתלבות בתעסוקה:

- (1) חל גידול משמעותי של 15 נק' אחוז בשיעור המועסקים בין מועד התחלת הפעלת המרכזים לבין מועד הסקר (מ-33% ל-58%).
- (2) מבין הפונים שאינם עובדים אחוז הבלתי מועסקים הצטמצם בקרב אוכלוסיית הפונים וכיום 55% מהם עובדים.
- (3) חלק (13%) מהפונים למרכזים מדווח על שיפור (בתנאי ההעסקה, בשכר או בתפקיד) במקום עבודתו.
- (4) מעטים (6%) מבין הפונים שעבדו בעת הפנייה למרכז אינם עובדים בעת הסקר, חלק גדול מהן נשים.

המלצות הפונים לשיפור השירות של המרכזים: הפונים למרכזים הצביעו על מספר תחומים בהם ראוי לשפר את השירות במרכזים: כמחצית מההמלצות נוגעות לסיוע בהשמה ישירה בעבודה – "שיציעו עבודות" (54%), או "שיעזרו באיך לחפש עבודה" (49%); כשליש מהן עוסקות ביחס הבין אישי של צוות המרכז לפונים – "שיענו לטלפונים" (33%) או "שיתנו יחס יותר אישי" (32%). יתר ההמלצות נוגעות בהרחבת ההזדמנויות לרכישת הון אישי הרלוונטי להשתלבות בעבודה – "קורסי מחשבים" (31%) או "קורסי אנגלית" (25%) וכן שצוות המרכז יפנה "למקומות עבודה בסביבה חרדית" (33%).

לוח 7 מצביע על הבדלים בהדגשים בהמלצות הפונים למרכזים השונים – שיעור גבוה של פונים למרכז בירושלים ממליצים על שיפור היחס הבין אישי והרחבת ההשקעה בהשמה ישירה בעבודה של הפונים נראה כי קיימת מודעות של צוות המרכז לתחומים אלו וכבר נערכו שינויים משמעותיים באופן מתן השירות במרכז בירושלים.

לוח 7: המלצות הפונים לשיפור השירות של מרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, אוקטובר-נובמבר 2014.

המרכז								
ביתר עלית		אשדוד		בני ברק		ירושלים		
גברים	סה"כ	גברי	סה"כ	גברי	סה"כ	גברי	סה"כ	
		ם		ם	כ	ם		
	36	-	31		37	+	28	"אין לי המלצות"
								המלצות הפונים:
	49	-	50		52	-	59	שיציעו עבודות
	33	-	31		34	-	33	שיפנו למקומות עבודה בסביבה חרדית
								התייחסות בין אישית לפונים:
	26		19		33		43	שיענו לטלפונים
	21		26		33		39	שיתנו יחס אישי יותר
								הרחבת כלים וידע באיתור והשתלבות בשוק העבודה: שוק העבודה, קו"ח וראיונות
	40	-	48		49	-	54	שיעזרו באיך לחפש עבודה
								הרחבת ההון האישי הרלוונטי לשוק העבודה: לימודים, הכשרה מקצועית וידע כללי
	25	-	27		34		29	קורסי אנגלית
	25	-	29		34		30	קורסי מחשבים
	28		30		25		26	אחר

* הגברים דורגו לפי הסימון הבא:

+ שיעור גבוה של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הגברים)
 - שיעור נמוך יותר של גברים בהשוואה לנשים (בהפרש של כ-10% לטובת הנשים)
 ללא סימון: מגמה זהה לנשים ולגברים

מסקנות ראשונות

מרכזי ההכוון מהווים את אחד מכלי המדיניות העיקריים של הממשלה לשילוב ולקידום האוכלוסייה החרדית בשוק העבודה. בנקודת הזמן שבה נערכה ההערכה הנוכחית, סוף שנת 2014, נראה כי צוותי המרכזים עשו כברת דרך משמעותית, במהלך תקופת פעילותם, בפיתוח ובהפעלת שירות מרכזי הכוון לתעסוקה המותאם לחרדים, (שאכן חשים כי השירות מותאם לצרכיהם ולמאפייניהם), ובאספקת שירות מגוון של כלים להשתלבות בעבודה. כלים אלו כוללים פעילות המכוונת להיכרות עם שוק העבודה, (כתיבת קורות חיים, התמודדות בראיונות עם מעסיק), הרחבת ההון האישי של הפונים הרלוונטי להשתלבות בעבודה של אוכלוסייה זו (לימודים גבוהים, לימודים מקצועיים, לימודי אנגלית ומחשבים ויזמות עסקית).

קיימת הצלחה לא מבוטלת של המרכזים בהשגת ייעודם. לאחר כשישה עד שניים עשר חודשי הפעלה, **מחצית מהפונים שלא עבדו בעת הפנייה למרכזים, דיווחו, במועד עריכת הסקר הטלפוני, כי הם השתלבו בעבודה.**

ממדידה ראשונה זו, של ארבעת מרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים שנכללו בתכנית ההערכה: ירושלים, בני ברק, אשדוד וביתר עלית, עולה כי הם משרתים את כל מגוון הזרמים הקיימים כיום בחברה החרדית. האוכלוסייה המגיעה למרכזים הינה בעלת מאפיינים ייחודיים: זו אוכלוסייה צעירה במיוחד (גילאי 19-29) שכמחצית ממנה הם גברים. רוב הפונים נשואים וחלק ניכר מהם בעלי משפחות של 4 ילדים ויותר. כמו כן, למרבית הגברים אין כל השכלה אחרת מלבד השכלה תורנית. כל הפונים מביעים עניין בהשתלבות בעבודה או בלימודים (מקצועיים או אקדמיים). כשליש מהפונים עבדו בעת הפנייה למרכז אך הם מעוניינים לשפר את איכות השתלבותם בעבודה.

לצד הישגים אלו ניתן להסיק מההערכה הראשונה, בנקודת הזמן הנוכחית, מספר נושאים ורעיונות להגדלת תרומת המרכזים להשתלבות חרדים בשוק העבודה. נושאים אלו נדונו במסמך נפרד.

1.1 החברה החרדית והשתלבות בתעסוקה

החברה החרדית בישראל הנה חברה מגוונת וייחודית אשר חווה בעשור האחרון תמורות כלכליות וחברתיות משמעותיות המשפיעות הן על הקהילות השונות המרכיבות אותה, והן על כלל הציבור הישראלי. בשל גידולה הדמוגרפי המהיר של אוכלוסייה ייחודית זו (בשיעור של 4.5% בשנה) ולאור מאפייניה התעסוקתיים הייחודיים של חברה זו, הפכה החברה החרדית בשנים האחרונות ליעד מדיניות של ממשלות ישראל המכוון לקידום תעסוקה לציבור ייחודי זה. על-פי הערכות שונות (בן-משה, 2012). מונה כיום (2014) האוכלוסייה החרדית כ-850 אלף נפש בקרוב, והיא מהווה בין 10%-12% מכלל האוכלוסייה בישראל. נתונים אלו אינם חזות הכל. בשל מבנה הגילאים הצעיר יחסית של אוכלוסייה זו, משקל הילדים (עד גיל 4) במגזר זה הנו פי 3 ממשקלם של הילדים בגיל זה ופי שתיים ממשקל הילדים עד גיל 19 בהשוואה לאוכלוסייה היהודית החילונית (גוטליב, 2007).

הפיכתה של חברה זו 'לחברת לומדים' משנות החמישים ועד אמצע שנות התשעים, כאשר מרבית בניה לומדים ומתמידים לאורך שנים בלימודי קודש ונמנעים, ברובם, משירות צבאי, יצרה בציבור זה מוקדי עוני חריפים אשר הגדילו את המצוקה הכלכלית בקהילות חרדיות שונות (פרידמן, 1991; לוי, 2009). בנוסף לכך, תהליכי שינוי מדיניות הרווחה בישראל בשנת 2002 והמעבר מרווחה לתעסוקה, שכללו קיצוצים חדים בתשלומי העברה, הביאו, לשיעורי עוני נוכחיים במגזר זה העומדים על כ-66%, כאשר החרדים מהווים למעשה כ-18% מכלל העניים בישראל, על-פי דיווחים אלו (המוסד לביטוח לאומי, 2013). שיעורי עוני גבוהים אלו נגרמים בשל שיעורי תעסוקה ורמות שכר נמוכות מהממוצע בכלל האוכלוסייה בישראל. התפתחויות אלו מתרחשות במקביל לשינויים חברתיים-תרבותיים נוספים במגזר זה הכוללים את השינויים הבאים: א. העדרה של מנהיגות רבנית; ב. גידול מהיר במספר החרדים בישראל וצמצום מקורות ההכנסה הממשלתיים והפילנטרופיים; ג. עליה ביוקר המחיה וברמת החיים המגדילים את הלחץ הכלכלי על קהילות אלו; ד. שינויים במאפייני צרכנות ותרבות פנאי; ה. שינויים באמצעי התקשורת וחדירה של טכנולוגיות מתקדמות אשר החלישו את יכולת הפיקוח החברתית על צעירים בקהילות שונות; ו. שינויים במאפייני הדיור והפריסה הגיאוגרפית של קהילות חרדיות לערי פריפריה ולריכוזי אוכלוסייה מרוחקים מהליבה החרדית במרכז הארץ ובירושלים (דוגמת ערד, רכסים בצפון, נתיבות ועוד). שילוב של כלל התהליכים הללו הוביל לתמורות רבות במאפייני התעסוקה של מגזר זה, המהווה את אחת מהאוכלוסיות מוכוונות מדיניות שילוב בתעסוקה של ממשלות ישראל בעשור האחרון (כהן, 2005; זיכרמן, 2014).

חרף המאמצים הניכרים של ממשלות ישראל ושותפיה במגזר השלישי (ארגון הגיוינט-תבת ואחרים), נותרו שיעורי התעסוקה של גברים חרדים נמוכים באופן משמעותי משיעורי התעסוקה בציבור הכללי. בשנת 2014 עמד שיעור התעסוקה של גברים בחברה החרדית על 45% לעומת 81% בקרב גברים חילונים באוכלוסייה היהודית. עם זאת, ראוי לציין כי שיעור זה נמצא, מזה חמש שנים ויותר, במגמת עליה כך לדוגמה שיעור התעסוקה של אוכלוסייה זו בשנת 2000 עמד על 38% בלבד. במקביל, עלו שיעורי התעסוקה של נשים חרדיות באופן ניכר, והם דומים כיום לשיעור התעסוקה של נשים חילוניות: 69% ו-72% בהתאמה בגילאי העבודה העיקריים (25-54). גם בקרב אוכלוסייה זו של נשים חרדיות חלה עליה ניכרת בשיעורי התעסוקה, שעלו משיעור של 45.5% בתחילת שנות האלפיים, ל-69% כיום. עם זאת ועל-אף

העלייה המתמדת בשיעורי התעסוקה של מגזר זה, נותרו רמות השכר הממוצעות של נשים וגברים חרדים נמוכים באופן משמעותי מרמות השכר הממוצעות במגזר החילוני.

בשנת 2013 עמד השכר החציוני של נשים חרדיות על 5,050 ₪ לעומת כ-6,300 ₪ בקרב נשים חילוניות במשק בגילאי העבודה העיקריים (25-64). לשם השוואה, השכר החציוני של נשים חרדיות עמד בשנת 2002 על 4,200 ₪ בלבד. שכרם החציוני של גברים חרדים עמד באותה שנה (2013) על 6,850 ₪ לעומת כ-8,800 בקרב גברים חילונים. לשם השוואה שכרם החציוני של גברים חרדים בשנת 2002 עמד על 5,400 ₪. כאמור, לנוכח רמות שכר נמוכות אלו ומספר הנפשות הרב במשק בית חרדי (6.3 ילדים בממוצע לאישה חרדית), חווים משקי בית חרדים רבים עוני ומצוקה כלכלית חריפה.

לנוכח מאפיינים אלו, וכחלק ממדיניות תעסוקה רחבה יותר לכלל האוכלוסיות המודרות משוק העבודה בישראל, התקבלה בשנת 2010 החלטת ממשלה 1994 בדבר קביעת יעדי תעסוקה ברורים למספר אוכלוסיות מיוחדות עד לשנת 2020. יעדי התעסוקה לאוכלוסייה החרדית (נשים וגברים כאחד) לשנה זו נקבעו ל- 63% במטרה להגדיל את שיעור התעסוקה הכללי בישראל ולהעמידו על הממוצע של כלל מדינות ה-OECD שעמד ברבעון השני של 2013 על 65%. יעדים אלו מכוונים כיום את פעילויות כל משרדי הממשלה, ובעיקר את פעילות משרד הכלכלה האמון על עיצוב, גיבוש ויישום מדיניות התעסוקה לכלל המגזרים המיוחדים בישראל, וביניהם- המגזר החרדי. אולם למרות הניסיון שהצטבר בשנים האחרונות בקידום תעסוקה למגזר זה, נותרו עדיין חסמים שונים, הן בצד ההיצע של כוח-האדם החרדי והן בצד הביקושים לעובדים אלו מצד מעסיקים שאינם חרדים. בין החסמים המרכזיים המקשים על שילוב וקידום עובדים חרדים בשוק העבודה ניתן למנות את ההיבטים הבאים (לוי, 2009):

- חסמי השכלה ומיומנויות תעסוקה הרלוונטיים לשוק העבודה (בעיקר אצל הגברים)
- כדאיות נמוכה ליציאה לעבודה – בעיקר לנוכח משקי הבית הגדולים, ומספר הילדים הצעירים בהם, תשלומי רווחה והנחות שונות בשל רמות השכר נמוכות
- מעמד וסטיגמה חברתית נמוכה (יחסית) של גברים עובדים לעומת בני תורה 'אברכים'
- חסם השירות הצבאי והסדר 'תורתו אומנותו'
- חשש מהשתלבות במקומות עבודה לא חרדיים (בעיקר בקרב הנשים)
- ביקושים נמוכים לעובדים חרדים (בעיקר של גברים חרדים) וחוסר היכרות עם מאפייני כוח-האדם החרדי בקרב מעסיקים שאינם חרדים

על חסמים אלו ואחרים מבקשים כיום להתגבר במסגרת הפעלת מרכזי הכוון לתעסוקה הפועלים במספר ישובים וריכוזי אוכלוסייה חרדיים מרכזיים.

1.2 מרכזי הכוון לתעסוקה לאוכלוסייה החרדית

שילובה האיכותי של החברה החרדית בשוק העבודה בישראל הינו אחד מיעדיו המרכזיים של משרד הכלכלה. זאת, לאור הנתונים אודות שיעור ההשתתפות הנמוך של ציבור זה בכוח העבודה (בעיקר גברים), וכן לאור שיעורי העוני הגבוהים בחברה זו. צרכים אלו הביאו בשנים האחרונות, לאת משרד הכלכלה, רשויות מקומיות (ירושלים ובני ברק) וגוינט ישראל להשקעה בפיתוח של מספר תכניות שמטרתן לאפשר שילוב של חרדים בשוק העבודה (אתר משרד הכלכלה, 25.1.2015).

בין היתר, חתם המשרד על הסכמים חדשניים עם עיריות ירושלים ובני ברק להפעלת מרכזי הכוון תעסוקתי להשמת חרדים. מרכזים אלו מהווים one stop center, ובהם יכול למצוא המתעניין החרדי את מגוון הכלים שמעמיד משרד הכלכלה, ואשר תכליתם: שילובו וקידומו של האדם החרדים בשוק העבודה. כמו כן, חתם המשרד על הסכם עם הגוינט להפעלת שמונה מרכזים שתכליתם דומה בכל רחבי הארץ, וזאת במטרה לתת מענה רחב ככל הניתן לציבור החרדי המתעניין בהשתלבות בכוח העבודה (אתר משרד הכלכלה, 25.1.2015).

בנוסף, מעמיד משרד הכלכלה אתר ייעודי ומוקד טלפוני, המספקים את כל המידע הרלוונטי לפונים: – הן מבקשי העבודה, והן המעסיקים (אתר משרד הכלכלה, 25.1.2015).

הדוח הנוכחי הינו דוח ראשון בסדרת דוחות הערכה המלווים את הפעלת מרכזי הכוון לתעסוקת חרדים שמשרד הכלכלה מעורב במימונן (פירוט להלן בתחילת חלק ב).

פרק 2: מטרות ושיטת המחקר

מחקר ההערכה הנוכחי נערך על פי התפיסה של הערכה מתפתחת (developmental evaluation, Patton) (2008) הנמצאת בדיאלוג מתמיד ובתיאום עם בעלי העניין המרכזיים של השירות המוערך (מממנים, מפעילים, שותפים ואחרים) והמחויבת להעמיד מידע רלוונטי לשיפור ההפעלה, מתוך גישה מעצבת (formative evaluation) ומשתפת (participatory evaluation). גישה זו כוללת מתן משוב של צוות ההערכה תוך כדי תהליך ההערכה (ולא בסיומו בלבד), משוב המסייע בעיצוב תכנית ההתערבות והכנסת שינויים הנדרשים בה, ובשיתוף הגורמים המעורבים בתכנית בתהליך ביצוע ההערכה בשלבי השונים (כמו בניית כלי המחקר וניתוח הממצאים).

כאמור, הדוח הנוכחי הינו חלק מסדרת דוחות ההערכה של מרכזי ההכוון והפיתוח לתעסוקת חרדים בירושלים ובבני ברק, שנועדו לקידום תעסוקה בקרב האוכלוסייה החרדית המעוניינת להשתלב בשוק העבודה או בלימודים, באמצעות הטמעת כלים שפותחו ונוסו בהצלחה לקידום תעסוקה. פעילות מרכזי ההכוון הינה בעלת שלושה דגשים מרכזיים: (1) טיפוח אוכלוסיות שאינן משתתפות בשוק העבודה (כמו גברים בעלי פטור משירות צבאי), (2) מיצוי פוטנציאל הפרט, יצירת אופק תעסוקתי ושיפור מצבו הכלכלה של הפרט ומשפחתו (כולל קידום בעבודה), וכן (3) שמירה על פעילות בעלת צביון חרדי.

דוח זה הינו דוח הערכה ראשון שנועד להניח בסיס ראשוני לבחינת מידת עמידת מרכזי ההכוון במדיניות שהתוותה עבורם, בקידום ההשתלבות בתעסוקה של האוכלוסייה החרדית, ובחינת מידת יעילות פעילותם - בירושלים ובבני ברק - מזווית הראייה של הפונים. הדוח מתמקד בארבעה היבטים מרכזיים - קונטקסט (context), תהליך הפעלה (process), תוצאות (outcomes), והשפעה ייחודית (impact).

2.1 מוקדי ההערכה

הדוח מתמקד בארבע סוגיות מרכזיות:

- מהם המאפיינים של אוכלוסיית הפונים למרכזי ההכוון? מהם משאביהם, צרכיהם המרכזיים והחסמים שלהם להשתלבות בתעסוקה? (context)
- באיזו מידה הושקעו המשאבים שתוכננו? אלו כלים מעמידים המרכזים לרשות הפונים במסגרת פעילותם, באיזה היקף ומה מידת תרומתו של כל כלי - לפונים? האם קיימים מרכיבים שישומם פחות מוצלח ומה הסיבות לכך? ובאיזו מידה הכלים נותנים מענה לצרכי הפונים? (process)
- באיזו מידה הושגו התוצאות המצופות של המרכזים? מהם השינויים המרכזיים שחלו בקרב אוכלוסיית הפונים למרכזים, בעקבות קבלת השירות מהמרכזים? באלו תחומים במיוחד חל שינוי? מה היקף אוכלוסיית הפונים שהשתלבו בתעסוקה או ששיפרו את מצבם בתעסוקה (באופן ישיר או עקיף), ומה מאפייני התעסוקה שלהם: שכר, תנאי העסקה, משלח יד וענף כלכלי. (outcomes)
- מהם הצעדים שיש לנקוט כדי להגביר את אפקטיביות התכנית להשגת מטרותיה? ההשפעה הייחודית של פעילות המרכזים (impact) תוכל להתבצע באמצעות השוואה לאוכלוסייה שלא נחשפה לפעילות המרכזים.

בחינת מידת השגת התוצאות הצפויות-הרצויות של המרכזים נערכה בנפרד עבור נשים ועבור גברים היות ומדיניות משרד התעסוקה הגדירה יעדים נפרדים לשתי קבוצות אלו, והודגש צורך מיוחד בקידום תעסוקת הגברים (היעד שנקבע בתחום זה והוא של 63% מועסקים חרדים בשנת 2020).

השגת התוצאות הרצויות נבחנה תוך התייחסות ליעדים שהוצבו למרכזים:

- שיעור הפונים שקיבלו שירותים שונים: שירותי השלמת השכלה (אנגלית, מתמטיקה ויישומי מחשב), שיעור המופנים לקורסים להכשרה מקצועית, שיעור הלומדים במסגרות להשכלה גבוהה (כולל הנדסאות ומכינות)
- שיעור הפונים שנחשפו לפעילויות של קידום תעסוקתי (הכנה לראיונות עבודה, כתיבת קורות חיים, היכרות עם עולם התעסוקה ועוד).
- שיעור המושמים בעבודה (בקרב פונים שלא עבדו בעת הפניה למרכז) – באופן ישיר או עקיף - (בעלי משרות בשכר של עד 5,000 ₪ (ברוטו) או בשכר גבוה יותר).

חשוב לציין, כי המרכזים החלו לפעול במועדים שונים (המרכז בבני-ברק בספטמבר 2013, המרכז בירושלים – במרץ 2014, ומרכזי המפתח בביתר עלית ובאשדוד – במרץ 2014). מסיבה זו יש להניח כי ההערכה תוכל לזהות אינדיקציות ראשוניות בלבד של השפעת החשיפה לפעילות המרכזים ותוצאותיה. בחינת מגוון ההיבטים של השפעת פעילות המרכזים מאפשרת זיהוי של תחומים בהם המרכזים בעלי השפעה רבה יותר ותחומים בהם השפעתם מועטה.

2.2 מערך ההערכה

על מנת להעריך את פעילות מרכזי ההכוון בירושלים ובבני ברק ייעשה שימוש בשיטות מחקר כמותניות ואיכותניות, בתקופה שבין אוקטובר 2014 ועד אפריל 2016. ייאסף מידע ממגוון מקורות מידע – הפונים למרכזי ההכוון, הצוות המפעיל את המרכזים, מעסיקים שהיו בקשר עם צוות המרכז, שותפים ובעלי עניין אחרים (לוח 8). ייאסף מידע במספר מועדים מרכזיים:

- בקרב הפונים - תערכנה מדידות חוזרות אחת לכשישה חודשים – באוקטובר 2014, באפריל 2015, באוקטובר 2015 ובאפריל 2016. במדידה הראשונה, בסוף ספטמבר ותחילת אוקטובר 2014 (לקראת כתיבת דוח זה) נאסף מידע מכל הפונים למרכזים (שקיבלו סיוע כלשהו מהמרכז במהלך שנת 2014⁴). במדידות הבאות ייאסף מידע מהפונים שרואיינו בעבר ומפונים חדשים למרכזים.
- בקרב הצוות המפעיל – ייאסף מידע אחת לשישה חודשים במועד הסמוך לביצוע איסוף הנתונים בקרב הפונים למרכזים.
- בקרב המעסיקים – תיערך מדידה אחת - באפריל 2015.

⁴ אחוזים בודדים דיווחו כי קיבלו שירות לראשונה בשנים 2012 או 2013.

לוח 8: מועד איסוף הנתונים, אוכלוסיית מחקר ההערכה וכלי המדידה בהם נעשה שימוש במסגרת

הערכת מרכזי הכוון ופיתוח לתעסוקת חרדים

אוכלוסייה	אוק'-נוב' 2014	ינואר 2015	מרץ 2015	אפריל 2015	אוקטובר 2015	אפריל 2016
פונים	+			+	+	+
קב' להשוואה		+		+	+	+
צוות מפעיל		+		+	+	+
מעסיקים			+			

קבוצות השוואה: בחינת השפעת פעילות מרכזי הכוון תעשה באמצעות שתי קבוצות השוואה:

- פונים המקבלים שירות במרכזי הכוון לתעסוקת חרדים בביתר עלית ובאשדוד. מרכזים אלו מופעלים באחריות תבת-ג'וינט ישראל. השוואת מגוון השירותים ושביעות הרצון מהם לאוכלוסייה המקבלת שירות דומה תסייע בהבנה של איכות השירות, יעילות ההפעלה ותרומתה לאוכלוסיית הפונים במרכזים בירושלים ובבני-ברק.
- חרדים שלא קיבלו שירות ממרכזי הכוון לתעסוקת חרדים ביישובים ירושלים ובני-ברק. איסוף מידע בקרב חרדים בעלי פרופיל דומה לפרופיל הפונים למרכזים ובהיקף (מספר) דומה, תאפשר הבנה של מגמת ההשתלבות בתעסוקה בקרב כלל האוכלוסייה החרדית.

2.3 האוכלוסייה

אוכלוסיית המחקר הנוכחי כוללת פונים שקיבלו שירות (אחד לפחות) באחד מארבעת מרכזי הכוון לתעסוקת חרדים בירושלים, בבני-ברק, בביתר עלית ובאשדוד. נאסף מידע מ-1,171 פונים למרכזי הכוון, מתוך רשימה של 2,894 פונים שהתקבלה. מבין הפונים שלא רואיינו – 6% לא אותרו בטלפון, 18% סרבו לענות לשאלון ו- 7% נוספים דחו את הריאיון מספר פעמים. כרבע נוסף (28%) לא רואיינו מסיבות טכניות שונות (טוענים שרואיינו, הסוקרים לא הספיקו לראיין אותם) (לוחות 9 ו-1א' בנספח הלוחות).

(באחוזים)

מאפיינים	סה"כ כללי (n=1,171)	המרכז בירושלים (n=356)	המרכז בבני-ברק (n=541)	המרכז בביתר עלית (n=118)	המרכז באשדוד (n=156)
גברים*	51	47	55	46	53
גילאי 19-29***	63	67	47	49	71
גילאי 30-49	30	26	32	37	25
נשואים*	74	65	76	83	80
בעלי 4 ילדים ויותר	32	36	31	42	21
עבדו בעת הפנייה למרכז	33	31	38	29	24
קיבלו שירות לראשונה בשנת 2014	94	98	91	97	97
קיבלו 2 שירותים לפחות	75	75	79	67	70

0.05>P * ; 0.001>P ***

ראוי לציין כי האוכלוסייה החרדית בישראל הנה אוכלוסייה הטרוגנית המורכבת מזרמים ופגים שונים. הפיזור הגיאוגרפי של החרדים בישראל מושפע גם הוא מהמאפיינים הייחודיים של הזרמים הליטאים, החסידיים, הספרדים וקבוצות משנה נוספות. בשל שונות חברתית-תרבותית זו ולנוכח העובדה שהיקף האוכלוסיות החרדיות שונה מאוד בישובים השונים בהם מופעלים מרכזי הכוון תעסוקתיים לחרדים, חשוב לתאר את גודלה של האוכלוסייה החרדית בכל ישוב ומאפייניה התעסוקתיים והקהילתיים השונים הנדרשים לצורך הבנת הקונטקסט שבו פועל כל מרכז ומרכז (המוסד לביטוח לאומי, 2012; רגב, 2013).

ירושלים: ירושלים הנה העיר בה מתגוררת האוכלוסייה החרדית הגדולה ביותר בישראל. האוכלוסייה החרדית בירושלים בגילאים 20-54 (גילאים הרלוונטיים ביותר לשוק העבודה) מנתה בשנת 2011 62.6 אלף נפש. בגילאים אלו מהווים החרדים כ-22% מכלל האוכלוסייה בעיר. לפי הלמ"ס, סקר חברתי, (2012), שיעור התעסוקה של גברים חרדים בעיר עמד בשנה זו על 23.5% בלבד ושל נשים על 51.6%. שיעורי האבטלה של האוכלוסייה החרדית בירושלים עמדו בשנת 2009 על 7.6%. בשל גודלה של האוכלוסייה החרדית בירושלים קיים בה מגוון ומנעד רחב ביותר של קהילות וזרמים. יחד עם זאת, קיימות בה גם קהילות שמרניות ומתבדלות שלהן שורשים היסטוריים וחברתיים 'בישוב הישן' שאינן מסתייעות במוסדות המדינה והעירייה.

בני ברק: בני-ברק מהווה את ריכוז האוכלוסייה החרדי השני בגודלו ובה מתגוררים 40.8 אלף חרדים בגילאים 20-54 המהווים 77% מכלל האוכלוסייה בעיר. שיעור התעסוקה של נשים חרדיות בבני-ברק עמד בשנת 2011 על 61.5% ושל הגברים על 25.8% בלבד. בממוצע עמד שיעור התעסוקה בעיר על 42.2%. שיעורי האבטלה של האוכלוסייה החרדית בבני-ברק היו נמוכים בהשוואה לערים חרדיות אחרות עמדו בשנת 2009 על 5.2% לנשים ו-4.8% אצל הגברים

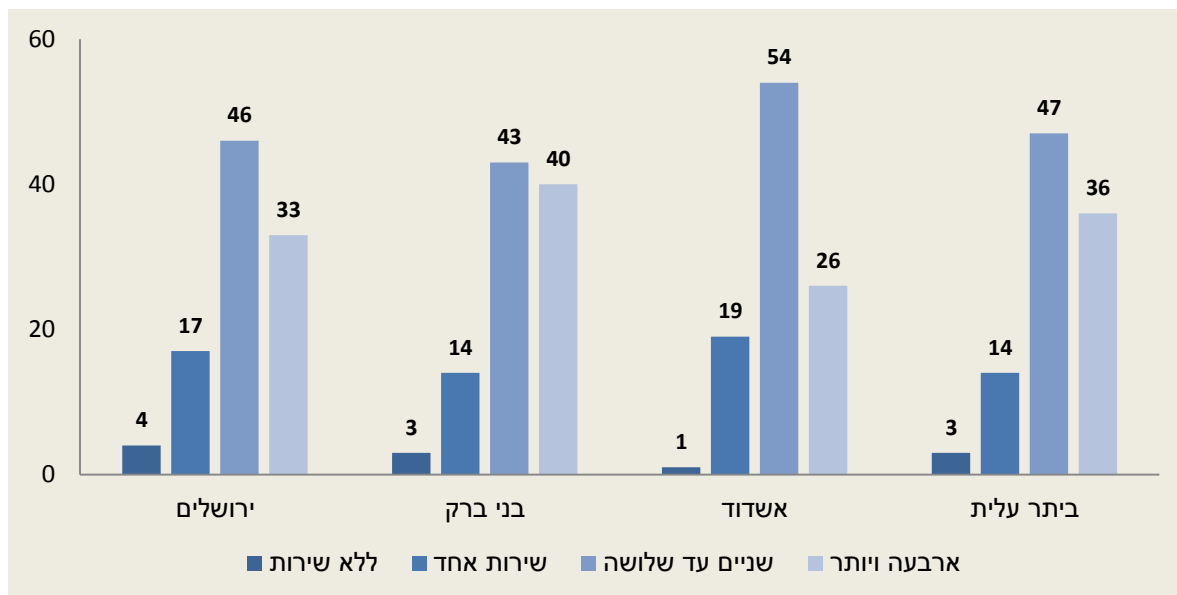
אשדוד: אשדוד מהווה ריכוז אוכלוסייה ייחודי המאופיין בקהילות של חסידיות גדולות כגון וזיניץ, גור ואחרות. כמו כן יש בה קהילה חרדית-ספרדית גדולה ומיעוט של ליטאים. החרדים באשדוד בגילאי

העבודה מהווים כ-14% מכלל האוכלוסייה בעיר ומונים כ-11.5 אלף נפש בגילאים אלו. בדומה מאוד לירושלים ובני-ברק, גם באשדוד שיעור התעסוקה של הנשים גבוה משל הגברים החרדים והוא עמד בשנת 2011 על 50% לעומת 37% בלבד בקרב הגברים. שיעורי האבטלה של האוכלוסייה החרדית באשדוד עמדו על 14.5% אצל הנשים ו-10.2% אצל הגברים.

בית"ר עלית: בניגוד לערים הגדולות שנסקרו לעיל, בית"ר עלית מהווה עיר חרדית "חדשה" אשר הוקמה במהלך שנות התשעים על-ידי רשויות המדינה. קיים בה מגוון גדול מאוד של קהילות חרדיות, אך גם בה יש לקהילות החסידיות דומיננטיות חברתית וקהילתית. בית"ר עלית מאופיינת עיר חרדית (90% מהאוכלוסייה מוגדרת כחרדי, בדומה מאוד לבני-ברק), והיא מדורגת כאחת הערים העניות ביותר בישראל (כהנר, 2012; דויטש, 2010). מספר החרדים בגילאי העבודה בעיר עמד בשנת 2011 על 11 אלף איש, מהם 41% עבדו באותה שנה - 31.7% גברים ו-51.8% נשים. שיעורי האבטלה בבית"ר גבוהים בהשוואה לערים חרדיות אחרות ועמדו בשנת 2009 על 18% בקרב הנשים ו-10% אצל הגברים. כמחצית מהמרוויינים בכל אחד מארבעת המרכזים הם גברים. כשני שלישים מהם צעירים בגילאי 19-29 (63%). רובם נשואים, וכשליש הם הורים לארבעה ילדים או יותר.

כמעט כל המרוויינים (94%) קיבלו את השירותים במרכזים לראשונה במהלך שנת 2014, ורובם הגדול (87% מהמרוויינים) קיבלו את השירותים בחודשים ינואר-ספטמבר 2014. כל מרכז העביר לצוות ההערכה רשימת "פונים" שקיבלו שני שירותים לפחות. תרשים 1 ולוח 1 ג' בנספח הלוחות) מציגים את היקף השירותים שקיבלו הפונים (לפי דיווח הפונים) במרכזי ההכוון.

תרשים 2: מספר השירותים שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים)

שלושה רבעים מהמרוויינים מדווחים כי קיבלו שני שירותים לפחות מצוות המרכז (יתכן כי חלק מהמרוויינים אינם זוכרים את כל השירותים שקיבלו במרכז או אינם נותנים משקל רב לאחד השירותים שקיבלו).

2.4 כלי ההערכה

המידע לניתוח ולהערכה הנוכחיים נאסף מהפונים למרכזי ההכוון באוקטובר-נובמבר 2014 בריאיון טלפוני שנערך באמצעות שאלונים חצי-מובנים שהתמקדו בסוגיות הבאות:

- מאפיינים סוציו-דמוגרפיים של הפונים, (כולל גיל, מין, רמת השכלה,
- כישורים הרלוונטיים להשתלבות בתעסוקה (ידע טכנולוגי, התנדבות)
- היסטוריה תעסוקתית (סוג משלח יד, משך העסקה, היקף משרה, רמת שכר) וחיפוש עבודה
- ציפיות מעבודה, ממקום עבודה ומרמת שכר
- חסמים לעבודה מזווית הראייה של הפונה
- הסיבות לפנייה למרכזי ההכוון
- היקף השירותים שקיבל ומשוב על איכות השירותים ותרומתם
- השינויים שחלו בפונה בעקבות קבלת השירות במרכז ההכוון והמלצות לשיפור

השאלון נבנה על בסיס שאלון לפונים שנבנה במסגרת תכנית הערכת מרכזי מפתח (סופר-פורמן, 2008) ועל שאלוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בתחום התעסוקה (שאלון כוח אדם 2012).

איסוף המידע נערך בסוף ספטמבר ותחילת אוקטובר 2014, באמצעות חברת סקרים המיומנת בביצוע ראיונות טלפוניים שמרבית המראיינים שלה הינם מהמגזר החרדי.

פרק 3: מאפייני הפונים למרכזי ההכוון

3.1 מאפיינים סוציו-דמוגרפיים של הפונים

האוכלוסייה החרדית בישראל הנה אוכלוסייה המאופיינת בהיבטים דמוגרפיים, כלכליים וחברתיים ייחודיים, ביניהם: גיל נישואין נמוך, מספר ילדים גבוה, התבדלות מרצון מחברת הרוב, שיעורי תעסוקה נמוכים, רמות שכר נמוכות, שיעורי עוני גבוהים ומגורים באזורים חרדים ועוד. כמו כן מדובר באוכלוסייה למדנית אשר בה הגברים לומדים שנים רבות, בעיקר לימודי קודש תורניים.

הכרת מאפייניה של האוכלוסייה שפנתה למרכזי ההכוון התעסוקתיים מסייעת בהבנת הצרכים והחסמים התעסוקתיים של אוכלוסייה זו, במטרה לקדם ולשפר את מערך השירותים הניתנים לדורשי עבודה חרדים. כמו כן, מסייעת בחינת המאפיינים הסוציו-דמוגרפיים של אוכלוסיית הפונים להדגיש הבדלים חברתיים-תרבותיים פנים חרדיים. כפי שנראה בהמשך, למאפיינים אלו יש השלכות ישירות על השתלבותם של נשים וגברים אלו בשוק העבודה.

מגדר, גיל ומצב משפחתי: כאמור, כמחצית (49%) מאוכלוסיית הפונים למרכזי ההכוון הן נשים. אוכלוסיית המרכזים צעירה באופן יחסי: כשני שליש מכלל הפונים (כ-63%) הנם נשים וגברים חרדים בגיל 19-29 (לוחות 2 ו-2א בנספח הלוחות).

השונויות בין המרכזים בקבוצת גיל זו אינה גבוהה (59% בבני-ברק ו-67% בירושלים), וכך גם באשר לשונויות הנמוכה בין נשים שפנו לבין גברים (63% ו-64% בהתאמה). שיעור קבוצת הגיל שבין 30-39 עמד על כ-20% והשאר מבוגרים יותר בקבוצות גיל שונים. ממצאים אלו מחזקים תחושות והערכות של גופי שטח שונים, לגבי מגמה של ירידה בגיל הגברים ובעיקר הנשים במגזר החרדי המבקשים להשתלב ולהתקדם בשוק העבודה בישראל. ניתן להעריך כי מגמה זו מתרחשת לאור השינויים החדים שחלו בעשור האחרון במדיניות הרווחה במדינת ישראל המעודדת השתלבות בעבודה כבר בגילאים צעירים באופן יחסי לעשור הקודם. לצד זאת, קיימת כיום יותר הבנה בקרב צעירים חרדים רבים באשר לצורך ברכישת מקצוע והתנסות בעבודה לעומת שנים קודמות. בנוסף, העלייה ביוקר המחייה והקיצוץ בקצבאות והנחות שונות מעודדים השתלבות בעבודה בגיל צעיר יחסית. הגיל הממוצע של הפונים שפנו למרכזי ההכוון הוא 29 (גילם הממוצע של הגברים 29.5 ושל הנשים 28.5). הגיל הממוצע של הפונים למרכזי ההכוון באשדוד היה נמוך מעט יותר ועמד על 27.

למרות גילם הצעיר יחסית של מרבית הפונים, רובם נשואים (72% מהנשים ו-76% מהגברים) והורים לילדים (לוחות 2 ו-2א בנספח הלוחות). מספר הילדים הממוצע של הפונים נע בין 3.5-4. ל-36% מהנשים ו-27% מהגברים שפנו למרכזי יש בין 4-10 ילדים. לשליש מהם (33% מהנשים ו-39% מהגברים) יש ילד אחד או שניים ולחלקם אין כלל ילדים (16% מהגברים ו-21% מהנשים). ממצאים אלו מעידים על כך, שחלק לא מבוטל מאוכלוסיית הפונים משתלב בשוק העבודה כאשר הם כבר בעלי משפחות, במקביל לצרכיהם הולכים וגדלים במשק הבית, המחייבים ויתורים ופשרות שונות בין ניהול משק הבית, טיפול בילדים והשתלבות בעבודה. כלומר, בשונה מצעירים שאינם חרדים (בעיקר בציבור החילוני-מסורתי), לעיתים קרובות, **הכניסה הראשונה לשוק העבודה** בתחילת שנות העשרים נעשית במקביל לגידול ילדים והחזקת משק בית. מצב זה אינו אופייני אצל מרבית הצעירים החילוניים בישראל.

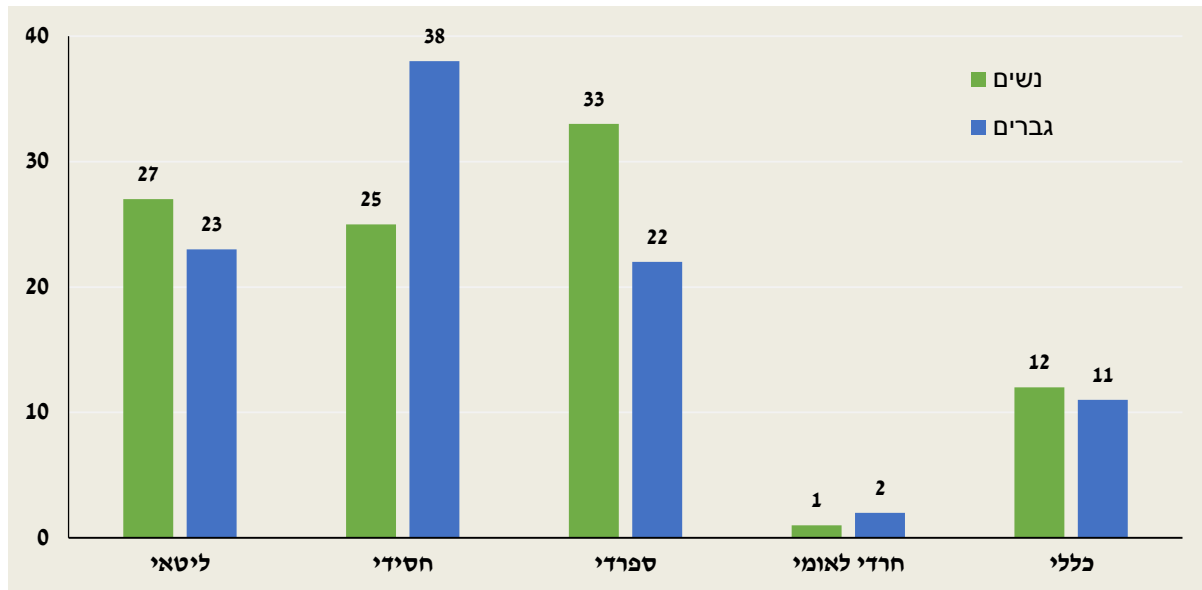
3.2 השתייכות קהילתית: זרם חרדי

החברה החרדית אינה עשויה מקשה אחת, אל אוסף רב-גוני של קהילות, חצרות, זרמים ופלגים חרדים אשר מרכיבים את הפסיפס האנושי העשיר של אוכלוסייה ייחודית זו. על-אף ריבוי הפלגים והקהילות החרדיות בישראל, נהוג לחלק את המגזר החרדי לשלושה זרמים עיקריים אשר לכל אחד מהם מאפיינים שונים ביחס לשוק העבודה (מקור). הזרמים החרדים המרכיבים את הציבור החרדי הם הזרם הליטאי-למדני אשר מהווה, במידה רבה את ליבה התורנית והלמדנית של 'חברת הלומדים' (פרידמן, 1991). זרם זה מהווה בחלקו את האליטה החרדית אשר הנה מודל לחיקוי הן בזרם החסידי ובעיקר בקרב הזרם החרדי-ספרדי. המעבר מעולם הישיבות לעולם העבודה הנו המעבר המורכב והסבוך ביותר בקרב הגברים הליטאים בהשוואה לשאר הזרמים, זאת בשל המעמד החברתי הייחודי המוקנה לתלמידי חכמים ואברכים בקרב בני קבוצה זו. הזרם השני הנו של העולם החסידי המורכב מעשרות (אם לא מאות) חסידויות שונות, בהיקפים ובגדלים שונים, החל מחסידויות המונות רבבות של מאמינים וחסידים המתגוררים באזורים שונים בארץ כגון: חסידות גור, ויז'ניץ, בעלז, וכלה בחסידויות קטנות מאוד המונות עשרות בודדות של בתי-אב כגון חסידות עלוי, לבוב ועוד. ניתן לומר כי בקרב מרבית החסידים, נוהגים הגברים להשתלב בעבודה, במסחר ומקצועות הקודש בגיל צעיר למדי כשנה או מעט יותר לאחר החתונה (גילאי החתונה בקרב מרבית החסידויות נמוך בהשוואה לנהוג בזרמים החרדים האחרים). כיוון שאידיאל לימודי הגמרא הנהוג בעולם הישיבות הליטאי פחות רווח בקרב מרבית החסידויות, אין התנגדות עקרונית להשתלבות בעבודה. במקביל, מבכרים מרבית החסידויות לשלב את נשותיהן במשרות ובתפקידים בתוך המגזר החרדי כדי להימנע ככל הניתן מחשיפה לעולם החילוני המתירני (או לחלופין לשלב את הנשים החסידיות במקומות עבודה המותאמים לצביון החרדי). הציבור החרדי-ספרדי הנו תולדה מודרנית של יחסי גומלין ומערכות יחסים מורכבים של בני תורה ממוצא מזרחי-ספרדי מכל העדות וארצות המוצא, עם עולם התורה הליטאי בתפוצות ובישראל (לופו, 2004 ; ליאון, 2010). בני הזרם הספרדי חרדי אימצו חלק מעולם הערכים והנורמות הלמדניות של האליטה הליטאית המרכיבה את 'חברת הלומדים' הישראלית ועל כן גם אצלם קיימים חסמים להשתלבות בעבודה בקרב הגברים, אף כי במידה פחותה משמעותית.

מהממצאים עולה כי הפונים למרכזי ההכוון שנבחנו בסקר הטלפוני הנוכחי מגיעים מכלל הזרמים בחברה החרדית בחלוקה שווה (תרשים 2 ולוח 2 בנספח הלוחות). כרבע מכלל הפונים הנם ליטאים (25%), כשליש חסידים (32%) ועוד כרבע חרדים-ספרדים (27%). ניתן להתרשם כי שיעור הגברים החסידים שפנו למרכזים (38%) גבוה מעט משיעור הגברים החרדים מהזרם הליטאי (23%) ומהזרם הספרדי (22%). נתון זה מחזק את ההבחנה אודות נטייה חזקה יותר בקרב גברים אלו להשתלבות בעבודה ביחס לעמיתיהם מהזרמים האחרים. עוד כ-12% הגדירו עצמם כחרדים 'כלליים' שאינם משייכים עצמם לאחד מהזרמים העיקריים הקיימים בציבור מגוון זה.

היבט חשוב נוסף אשר נבחן בסקר הטלפוני מתייחס להיקף הפונים המשייכים עצמם לזרם החרדי-לאומי. ניתן ללמוד כי רק אחוזים בודדים מהפונים בישובים השונים הגדירו עצמם כחרדים-לאומים, מגזר אשר מקורו בציבור הדתי-לאומי אשר עבר הקצנה דתית, חברתית ופוליטית ומאפייני התעסוקה שלו שונים במקצת מאלו של הציבור החרדי. ממצא זה מעיד על מיון וסינון קפדניים של הפונים לתוכניות המרכזים השונים, היבט אשר בעבר, בתוכניות סיוע שונות, לא הודגש. מכאן שקיים מיקוד מוצלח למדי באוכלוסיות המטרה המרכזית של מרכזי ההכוון, היינו: האוכלוסייה החרדית בלבד.

תרשים 2: זרם חרדי של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מגדר (באחוזים).

במטרה להימנע משאלה ישירה ביחס לשיעור בעלי התשובה בקרב הפונים למרכזים נשאלו הפונים מי מהם גדל במשפחה חרדית. ניתן ללמוד מהנתונים כי 15% מכלל הפונים לא גדלו במשפחות חרדיות וייתכן והם נמנים על אוכלוסיית בעלי תשובה חרדים (לוח 2 בנספח הלוחות). הבדלים מסוימים בקבוצה זו, בין הישובים שנבחנו, נמצאו בירושלים, בה כ-90% מהפונים גדלו במשפחות חרדיות בהשוואה לאשדוד בה 78% מהפונים גדלו במשפחות חרדיות. למרות שמחקר זה לא בחן סוגיה זו של אוכלוסיית בעלי תשובה, יש יסוד סביר להניח כי החסמים והמאפיינים התעסוקתיים של בעלי תשובה חרדים, שונים במעט מהמאפיינים של חרדים מבית, זאת לאור מאפיינים שונים של הון אנושי וחברתי של אוכלוסייה זו.

ניתן לומר כי למרכזי ההכוון התעסוקתיים אשר נבחנו במחקר ההערכה הנוכחי פנו חרדים, נשים וגברים כאחד, מכלל הזרמים והפלגים המרכיבים את החברה החרדית בישראל וכי המרכזים אכן מצליחים להתמקד באוכלוסיית המטרה שהוגדרה להם. עם זאת, התפלגות הטיפול בפונים גברים לעומת נשים, בעבודת המרכזים, עדיין לא שלמה לאור הצורך המיידי והבולט בשילוב גברים חרדים בשוק העבודה לצד קידומן של נשים חרדיות במקומות עבודה שונים.

3.3 הון אישי: השכלה, התנדבות ושירות בצבא

מאפייני השכלה ושימוש במחשב: החברה החרדית הנה חברה למדנית בעלת שיעורי אוריינות גבוהים מאוד. עם זאת, לנוכח מודל 'חברת הלומדים' לפיו מקדישים הגברים את מרבית זמנם ומרצם ללימודי קודש, מהווה, ברוב המקרים, ההשכלה התורנית, נכס שאינו בעל תשואה בשוק העבודה המשוכלל. במקביל, לומדות הנשים במסגרות תיכוניות של הסמינרים לנשים אשר בהם נהוגים לימודי חול, אך לימודים אלו לא תמיד שווי ערך ללימודים תיכוניים במסגרות חינוך ממלכתיות אחרות. על כן, לעיתים קרובות, מהווה ההשכלה הרשמית של בני מגזר זה חסם משמעותי להשתלבות בשוק העבודה. דברים אלו נכונים במיוחד כיון שמרבית הבנים והגברים החרדים אינם נבחרים על הישגיהם התורניים ואין הם נדרשים להתנסות בכתובה ובהתמודדות טקסטים שאינם תורניים.

ממצאי המחקר מצביעים על כך שלמרבית הגברים הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה השכלה רשמית רלוונטית מצומצמת (לוח 3 בנספח הלוחות). ל-75% מכלל הגברים החרדים שפנו למרכזי ההכוון ישנה השכלה תורנית בלבד (בישיבה 'גבוהה' או בכולל). רק 12% מהגברים החרדים בעלי תעודה מקצועית ול-5% בלבד יש תעודה אקדמית ממוסד לימודים גבוה. בהקשר זה אין כמעט הבדלים בין הפונים במרכזים השונים.

מאפייני ההשכלה של הנשים החרדיות שונים במידה רבה ממאפייני ההשכלה של הגברים החרדים, זאת בשל נורמות חברתיות שונות לגבי גברים לעומת נשים. למעלה מ-40% מכלל הנשים שהשיבו לסקר הטלפוני הנוכחי למדו בסמינר לנשים (לוח 3 בנספח הלוחות). בסמינרים אלו קיימים הכשרות מגוונות, לרוב בתחומי ההוראה והחינוך, אך כיום קיימים בהם גם מסלולי הכשרה נוספים וחלופיים (במקום לימודי הוראה) בתחומים כגון: הנדסאות תוכנה וגרפיקה, מזכירות, פקידות ועוד. לרבע מהנשים (22%) יש תעודה מקצועית כלשהי ועוד 13% הן בעלות תואר אקדמי. 14% סיימו בי"ס תיכון. בחלק מבתי הספר התיכוניים (הסמינרים) הבוגרות מסיימות עם "תעודת סאלד" המקבילה לתעודת בגרות. נשים חרדיות רוכשות בגילאי התיכון ואף למעלה מכך, השכלה אשר עשויה לסייע להן להשתלב ביתר קלות בחלק מהמשרות הקיימות בשוק העבודה, ללא השלמות ייחודיות.

לעומתן, כאמור, מאפייני ההשכלה של מרבית הגברים החרדים בכלל ושל הפונים אינם רלוונטיים, בחלקם, לשוק העבודה ומעידים כי יש צורך לגשר על פערים השכלתיים משמעותיים עבורם כדי לסייע להם להשתלב במקומות עבודה שונים.

כחמישית מהפונים למרכזי ההכוון למדו בעת הסקר הטלפוני לימודים כלליים אשר אמורים לסייע להם בהשתלבות בעבודה (לוח 3 בנספח הלוחות). 18% מהנשים ו-13% מהגברים למדו לימודים מסוגים שונים. מהם 27% למדו לימודים מקצועיים במוסד חרדי (35% מהגברים ו-21% מהנשים). כ-40% למדו במוסד אקדמי חרדי (הכוונה למוסדות המותאמים למאפייני האוכלוסייה החרדית), ועוד 10% למדו במוסדות אקדמאים כלליים. ממצאים אלו מלמדים כי בקרב הפונים, יש נטייה ברורה ללימודים גבוהים ואקדמאים בהשוואה ללימודי מקצוע אשר אמורים לסייע להם להשתלב ולהתקדם בשוק העבודה תחרותי. כך, למרות שרק שיעור קטן מהפונים למדו בעת הסקר הטלפוני, קרוב למחציתם לומדים במסלולים אקדמאים. יש להדגיש כי קיימים חסמים לא מעטים במסלולים האקדמאים התובעניים, בעיקר כיוון שמרבית הלומדים הנם הורים לילדים ואמונים על פרנסת משק הבית, בנוסף לחסמי הידע וההשכלה הרווחים בקרב גברים חרדים רבים.

רוב מכריע מכלל הפונים הצהירו כי שיש להם ידע בשימוש במחשב (91% מהנשים ו-82% מהגברים) (לוח 3 בנספח הלוחות). לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין הפונים במרכזים השונים, אם כי נדמה שבבית"ר עלית, שיעור המצהירים על כך שהם יודעים להשתמש במחשב נמוך יחסית לאחרים (כ-80% מהנשים ו-75% מהגברים). כשלושה רבעים (74%) מכלל הפונים ציינו כי השתמשו באינטרנט בחודש שקדם לעריכת הסקר הטלפוני (65% מהנשים ו-83% מהגברים), נתון התואם כמעט לחלוטין את היקף המדווחים על שימוש באינטרנט בקרב כלל הציבור החרדי בישראל ששיעורו גדל בהתמדה מאז תחילת שנות האלפיים (הסקר החברתי של הלמ"ס, 2002-2012). כמחצית מהגולשים החרדים השתמשו בכלי זה לצורך התכתבות בדואר אלקטרוני. רק 10% מכלל הפונים (15% מהנשים ו-65% מהגברים) חיפשו עבודה באמצעות האינטרנט.

התנדבות בעת עריכת הסקר הטלפוני ובעבר : שיעורי ההתנדבות בחברה החרדית הנם בין הגבוהים ביותר בחברה הישראלית. על-פי סקר שנערך בשנת 2010, כ-38% מהחרדים התנדבו לפחות שעה אחת בשבוע לעומת כ-16% מציבור החילוני (אבו-אחמד, 2010). גם בסקר הטלפוני הנוכחי ניתן להתרשם משיעורי ההתנדבות הגבוהים של הפונים: 21% מהגברים ו-12% מהנשים החרדיות התנדבו בעת ביצוע הסקר הטלפוני בהיקף ממוצע של בין 4.5 (נשים) ל-8.5 שעות בשבוע. כשליש (32%) הצהירו כי התנדבו בעבר (לוח 3 בנספח הלוחות). להיבט זה עשויות להיות השלכות מסוימות על השתלבות הפונים בשוק העבודה, שכן בחלק מהתפקידים והארגונים הוולונטריים רוכשים המתנדבים כישורי עבודה ומסוגלות תעסוקתית העשויים לסייע להם להשתלב בעבודה. יודגש עם זאת כי אין בידינו מידע אודות מאפייני הארגונים שאליהם התנדבו הפונים, אך ניתן להניח כי מרבית המתנדבים פעלו במסגרות ובארגונים חרדים בתוך הקהילה (מלחי, 2013).

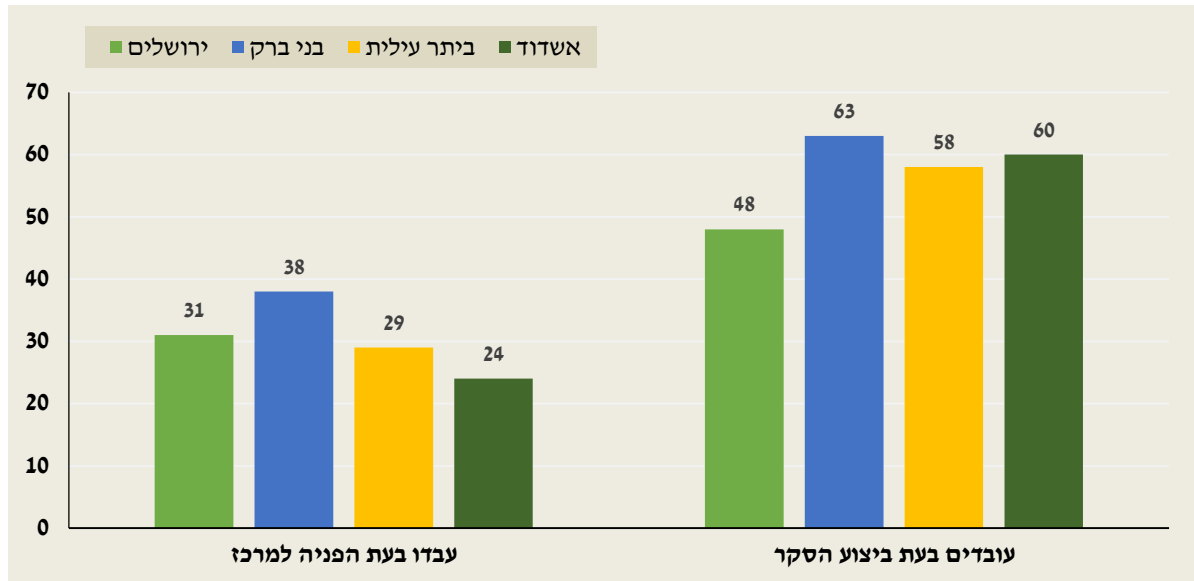
שירות צבאי ואזרחי : מרבית הגברים החרדים נמנעים משירות צבאי מסיבות ערכיות-אידיאולוגיות וחברתיות-תרבותיות (חקק, 2003 ; דרורי, 2005 ; מלחי, 2013). עם זאת, מלמדים הנתונים הנוכחיים כי שיעור לא מבוטל מקרב הפונים למרכזי ההכוון שרתו בצבא או בשירות אזרחי (לוח 4 ו-4א בנספח הלוחות). כ-17% מכלל הגברים החרדים שפנו למרכזי ההכוון שרתו בצה"ל. ההבדלים בין סוגי האוכלוסיות החרדיות בישובים השונים שנבחנו, משליכים גם על ההבדלים בשיעורי המשרתים בצבא: בירושלים, בה מתגוררת אוכלוסייה חרדית מגוונת אך שמרנית (באופן יחסי), שרתו בצבא 13% בלבד מכלל הגברים שהשיבו לסקר הטלפוני. לעומת זאת באשדוד, בה מתגוררים חרדים ספרדים ובעיקר חסידים, שרתו כרבע (22%) מכלל הגברים. עוד כ-10% מכלל הגברים החרדים שרתו במסלולי ההתנדבות של השירות האזרחי, הקיימים מאז שנת 2008, ושיעור המתנדבים בהם הולך וגדל עם השנים (מס' החרדים המתנדבים בשירות האזרחי ב-2013 עמד על 1,600 מתנדבים). בנוסף, מרבית הגברים שהשיבו לסקר הטלפוני (85%) הצהירו כי הסדירו עת מעמדם מול רשויות הצבא, כלומר הם נמצאים בהסדר יתורתו אומנותו או שקיבלו פטור סופי משירות צבאי.

3.4 השתלבות בעבודה: היקף משרה, משלחי יד, שכר ושביעות רצון ממקום העבודה

היסטוריה תעסוקתית והשתלבות בעבודה : היעד המרכזי של מרכזי ההכוון התעסוקתיים לאוכלוסייה החרדית הינו מתן סיוע, הכוון וייעוץ להשמה וחיפוש עבודה לאוכלוסיית הפונים למרכזים, שלהם ניסיון והיסטוריה תעסוקתית מגוונים: חלקם עבדו בעבר בעבודות שונות, בהיקפי משרה שונים, וחלקם לא עבדו בעבר כלל. לפיכך, גם מניעים הפונים למרכז הם מגוונים ושונים.

כשליש מכלל הפונים (33%) נשים וגברים כאחד, עבדו בעת הפניה הראשונה למרכזי ההכוון התעסוקתיים. אלו הם פונים המעוניינים בשיפור תנאי העסקתם ושכרם והם מהווים חלק לא מבוטל מכלל החרדים שפנו למרכזי ההכוון השונים בתקופה שקדמה לביצוע הסקר הטלפוני. ישנם הבדלים מסוימים במאפיין זה בין המרכזים, כאשר באשדוד, שיעור העובדים בעת הפנייה למרכז מפתח הוא הנמוך ביותר (24%) ובבני-ברק הוא הגבוה ביותר (38%) (תרשים 3).

תרשים 3: שיעור העובדים מבין כלל הפונים בעת הפניה למרכזי הכוון, לפי מרכז (באחוזים)

השתלבות בעבודה: בעת ביצוע הסקר הטלפוני כ-58% מהפונים למרכזי הכוון עבדו. לאור השוני בין המרכזים ומאפייני שוק העבודה בכל אחד מהישובים הכלולים במחקר ההערכה, נמצא שוני בשיעורי ההשמה והתעסוקה בפועל. שיעור כלל העובדים בעת עריכת הסקר הטלפוני בירושלים עמד על 48% ובבני-ברק עמד שיעור זה על 63%. נתגלו הבדלים בין נשים לגברים בשיעור המשולבים בתעסוקה במרכז באשדוד: 44%-ו-75% בהתאמה. ניתן להניח כי הבדל זה נובע ככל הנראה ממאפייני האוכלוסייה החסידית המתגוררת בעיר. כאמור, בזרם זה מקובל מאוד שהגברים החסידים משתלבים בעבודה זמן קצר (באופן יחסי) לאחר חתונתם ואינם דוחים את הכניסה לשוק העבודה לגילאים מאוחרים. במקביל, פחות מקובל בזרם זה כי נשים יוצאות לעבודה, וכל שכן במשרות שמחוץ למגזר החרדי.

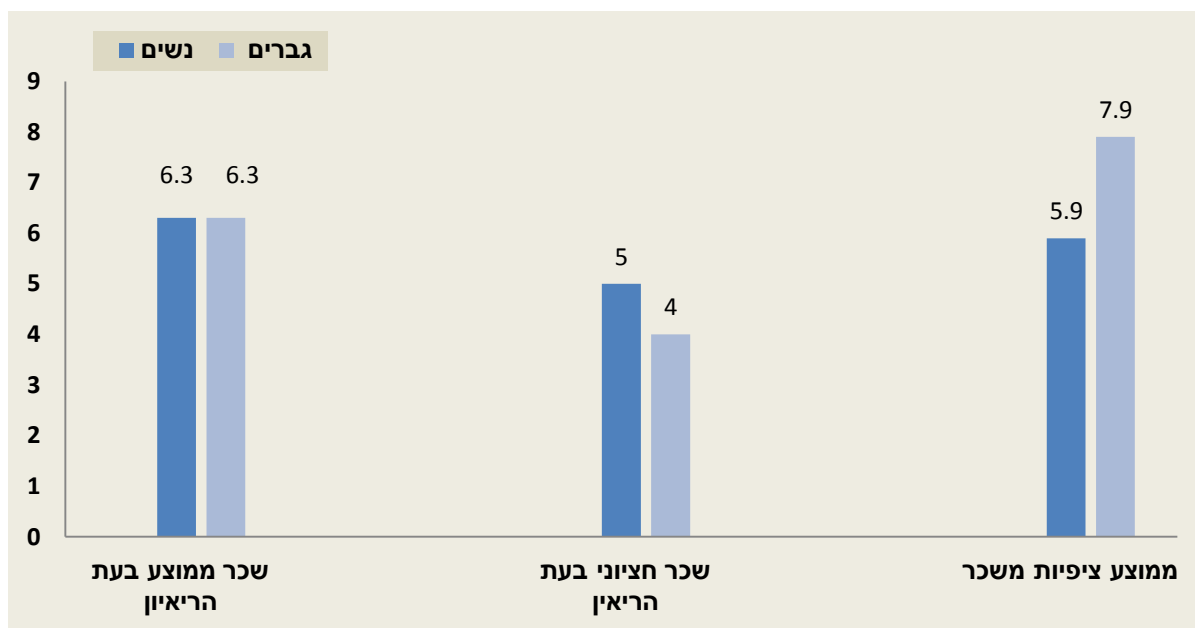
משלחי יד: כשליש (36%) מהעובדים בעת עריכת המחקר מועסקים כפקידים, רבע מועסקים במקצועות חופשיים וטכניים וחמישית מהם מועסקים במכירות ושירותים. קיימים הבדלים מובהקים בטיב משלחי היד בין גברים ונשים: נשים מועסקות יותר בעבודות פקידות (48% לעומת 24% מהגברים) ואילו הגברים מועסקים יותר כעובדים מקצועיים ובלתי מקצועיים בהשוואה לנשים (11% לעומת 1%-ו-14% לעומת 4% בהתאמה).

היקפי משרה: למרות שהממצאים מלמדים על שיעור נאה של מועסקים (אלו שכבר עבדו בעת הפנייה למרכזים) ומושמים מאוכלוסיות היעד השונות (עבדו בעת ביצוע הסקר הטלפוני אך לא עבדו בעת הפנייה למרכזים), נמצא כי מחצית בלבד מכלל המועסקים בעת הסקר הטלפוני עבדו במשרה מלאה (לוח 7 בנספח הלוחות). באופן לא מפתיע ולנוכח ריבוי המטלות הביתיות ועול הטיפול בילדים, גברים חרדים עובדים במשרות מלאות (57%) יותר מנשים חרדיות (44%) אשר הסתייעו במרכזי הכוון. מבין הנשים העובדות שהסתייעו במרכזי כיוון בירושלים, כרבע בלבד (24%) עבדו במשרה מלאה, בעוד ש-62% מהגברים שפנו למרכז מפת"ח באשדוד עבדו במשרה מלאה. לצד כישורים, יכולות וניסיון בשוק העבודה, להיקף המשרה משקל מכריע על רמות השכר של העובדים החרדים בכלל ושל החרדים שהסתייעו במרכזי הכוון בפרט.

להלן יוצגו מאפייני רמות השכר של אוכלוסיית מחקר ההערכה וציפיותיהם של הפונים מהשכר הרצוי.

מאפייני שכר וציפיות משכר: הממצאים הנוכחיים מלמדים על פער ניכר אך צפוי, בין השכר הממוצע והשכר החציוני של החרדים שהסתייעו במרכזי הכוון התעסוקתיים. נדמה כי השכר הממוצע של העובדים החרדים גבוהה למדי, אך לא כך לגבי השכר החציוני המשקף נאמנה את התפלגות רמות השכר של הפונים. השכר החודשי הממוצע המדווח בקרב כלל הפונים, נשים וגברים כאחד, שעבדו בעת הסקר הטלפוני עמד על 6,300 ₪ (תרשים 4 ולוחות 7 ו-7א בנספח הלוחות).

תרשים 4: ציפיות, רמת שכר חציוני ורמת שכר ממוצע של כלל העובדים שפנו למרכזי הכוון (באלפי ₪)

כיוון שהשכר הממוצע מושפע מערכי קיצון (כלומר, ממשכורות גבוהות או נמוכות מאוד), מצאנו לנכון להציג גם את רמות השכר החציוני של כלל המועסקים החרדים שנמצאו נמוכות למדי. השכר החציוני של הנשים עמד על 5,000 ₪ בלבד, והוא היה ואף נמוך מזה בקרב הגברים: 4,000 ₪ בלבד. נתון זה מושפע, כאמור, מכך שרק מחצית מכלל העובדים החרדים מועסקים במשרה מלאה וממאפייני ההשכלה הייחודית של המסתייעים במרכזים (שהוצגו לעיל) והיעדר ניסיון תעסוקתי של חלק מהפונים. עוד מלמדת, השוואת השכר החציוני המדווח בסקר הטלפוני הנוכחי לשכר החציוני של כלל העובדים החרדים במשק, על קיומו של פער משמעותי ברמות השכר של הגברים ופער נמוך יחסית בקרב הנשים (שכר חציוני של גברים חרדים עמד ב-2012 על 7,600 ₪ ושל הנשים על 4,680 ₪).

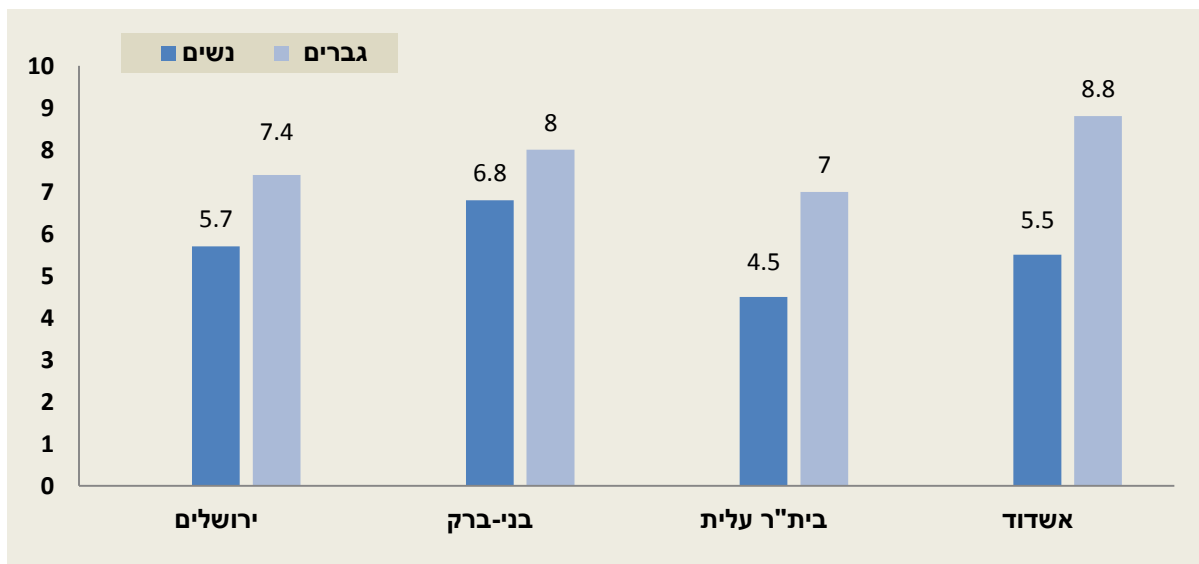
ממצאים נוספים חשובים העולים מהסקר הטלפוני הנוכחי מתייחסים לרמות השכר המצופות של דורשי העבודה החרדים אשר פנו למרכזי הכוון השונים. ציפיית השכר הממוצעת (לחודש) בכלל המרכזים והפונים עמדה על 6,900 ₪ ועל כ-5,900 ₪ בקרב הנשים ו-7,900 ₪ בקרב הגברים. כמו כן, נמצאו הבדלים מסוימים בציפיות השכר בין הפונים למרכזים ביישובים השונים. ציפיות השכר של הפונים למרכזי הכוון בירושלים ובית"ר עלית (6,400 ₪ ו-5,500 ₪ בהתאמה) נמצאו נמוכות מציפיות השכר של הפונים למרכזי הכוון באשדוד ובני-ברק (כ-7,500 ₪). להבדלים בין ציפיות השכר במרכזים השונים הסברים הקשורים, ככל הנראה למבנה שוק העבודה בכל אחד מהיישובים ולביקושים לעובדים באזורים השונים. כאמור, כיוון ששוק העבודה באזור ירושלים מאופיין במשרות רבות במגזר הציבורי ובמגזר השלישי ולאור חולשתו

היחסית של המגזר העסקי באזור זה, ציפיות השכר של הפונים למרכזים נמצאו נמוכות ביחס לציפיות השכר של החרדים שפנו למרכזי ההכוון בבני-ברק ובאשדוד, בהם קיים מגזר עסקי ותעשייתי מפותח, המעודד בקוש גבוה יחסית לעובדים. עובדה זו מעלה את הציפייה לשכר גבוה, באופן יחסי, בישובים אלו.

התבוננות ברמות השכר הממוצעות של הפונים שהסתייעו במרכזים השונים מלמדת על הבדלים ברמות השכר החודשי (ברוטו) הממוצע המדווח על-ידי הפונים בין מרכזים אלו (תרשים 5). השכר הממוצע של כלל העובדים החרדים באשדוד (7.4 אלף ₪) ובבני-ברק (7.5 אלף ₪) גבוה באופן ברור מהשכר הממוצע בירושלים (6.4 אלף ₪) ובבית"ר (5.5 אלף ₪). הבדלים נוספים קשורים להבדלי שכר מגדריים משמעותיים בכל הישובים שנבחנו במסגרת מחקר ההערכה. רמת השכר החודשית הממוצעת המדווחת של גברים בירושלים עמדה על 7,400 ₪ לעומת 5,700 ₪ לנשים. פערים גבוהים יותר נמצאו נמדדו באשדוד : 5,500 ₪ לנשים ו-8,800 ₪ לגברים וכך גם בבית"ר עלית : שכרן הממוצע של הנשים שהסתייעו במרכז ההכוון עמד על 4,500 ₪ בלבד לעומת שכר ממוצע שעמד על 7,000 ₪ בקרב הגברים. הסבר חלקי בלבד לפערי השכר בין הישובים נוגע למבנה שוק העבודה הייחודי בכל ישוב ואזור גאוגרפי: כאמור, רמת הביקוש לעובדים ומספר המשרות הפנויות באזור ירושלים, כולל בית"ר עלית הינם נמוכים באופן יחסי בהשוואה להיקף הביקוש לעובדים ומספר המשרות הפנויות באזור גוש דן והמרכז, בייחוד בכל הנוגע למשרות במגזר העסקי-פרטי. מצב זה משפיע על רמות השכר המוצעות למשרות בכל אזור (לפירוט ולהרחבה, ר' סקר מעסיקים ייעודי, מנהל המחקר משרד הכלכלה, 2012).

תרשים 5: רמת שכר חודשית ממוצעת של עובדים חרדים שהסתייעו במרכזי הכוון תעסוקתיים (באלפי

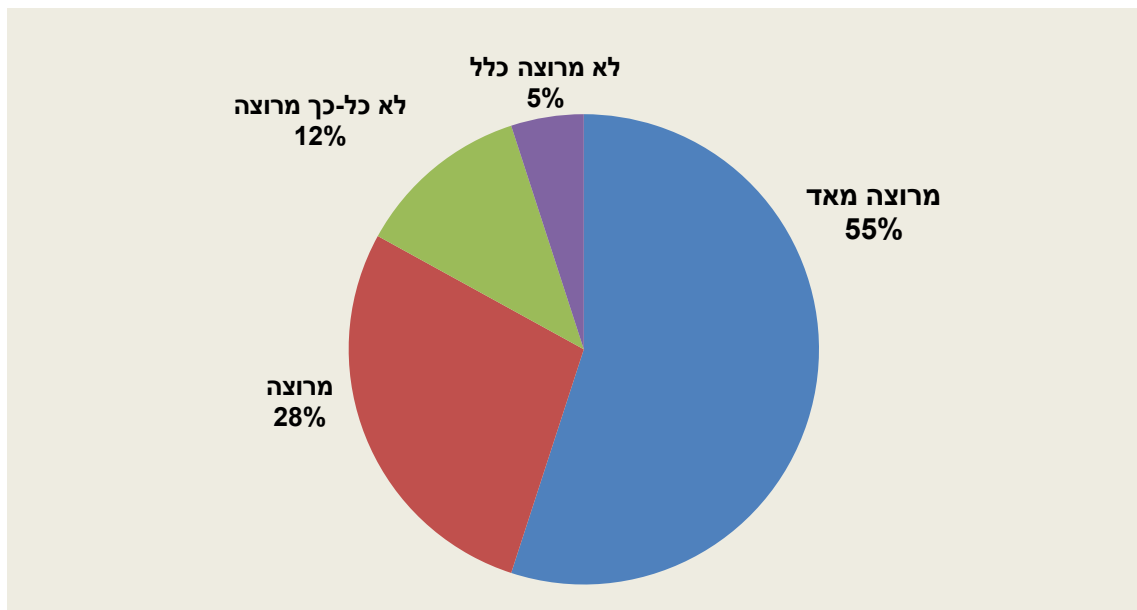
₪)

סביבת העבודה: מחקרים וסקרים שונים שנערכו בשנים האחרונות מלמדים על כך שגברים, ובעיקר נשים, מהמגזר החרדי מבכרים לעבוד במקומות עבודה "חרדיים", שבהם מרבית, או כל העובדים הם חרדים, ובכך להימנע מחשיפה לאורח-חיים ולתרבות הזרים להם (מלחי, 2010 ; סופר-פרומן, 2007). סוגיה מהותית זו נבחנה גם במסגרת מחקר ההערכה הנוכחי. הנתונים מלמדים כי שיעור גבוה מאוד מהעובדים בעת ביצוע הסקר הטלפוני עובדים בסביבה חרדית מובהקת (לוח 7 בנספח הלוחות). כשני שלישי מכלל הפונים עובדים במקומות עבודה בהם כל העובדים חרדים (44%) או מרבית העובדים חרדים (22%). למרות שלעיתים ישנה רתיעה גדולה יותר, בקרב נשים לעומת גברים, משהייה בסביבת עבודה מעורבת, לא נמצאו כמעט הבדלים מגדריים ביחס לסביבת העבודה בפועל של הפונים שעבדו בעת ביצוע הסקר (כהנר, 2008). בין המרכזים שנכללו במחקר ההערכה נמצאו הבדלים מועטים ביחס לסביבת העבודה של העובדים החרדים : 75% מהחרדים בירושלים עבדו בסביבת עבודה חרדית לעומת 62% מהעובדים החרדים שהושמו במסגרת המרכז בבני-ברק. בסך-הכל כ-13% בלבד מכלל העובדים החרדים בסקר הטלפוני הנוכחי עבדו במקומות עבודה בהם אין כלל עובדים חרדים ועוד 21% מהם עבדו במקומות עבודה בהם החרדים היו מיעוט מכלל המועסקים במקום העבודה. ממצאים אלו מלמדים על כך שמרבית העובדים החרדים אשר נעזרו ופנו למרכזי ההכוון, עובדים עדיין במקומות עבודה מגזריים במשק סגור, זאת על-פי העדפתם האישית והחברתית. בהמשך נלמד כי סוגיית סביבת העבודה החרדית מהווה שיקול חשוב אך לא מרכזי, במערך השיקולים להעדפת מקום עבודה רצוי. לכן, נדמה כי הממצאים הללו מעידים על פערים מסוימים בין העדפות ועמדות כלליות לבין ההתנהגות בפועל של העובדים החרדים בעת הבחירה וההשתלבות במקום עבודה.

שביעות רצון ממקום עבודה: רוב משמעותי מבין הפונים אשר עבדו בעת ביצוע הסקר הטלפוני היו מרוצים ואף מרוצים מאוד ממקום עבודתם. בסקלה שבין 1 ל-5 (1 = לא מרוצה כלל, 5 = מרוצה מאוד) עמד ממוצע שביעות הרצון של כלל הפונים מכל המרכזים על 3.35 (תרשים 6 ולוח 7 בנספח הלוחות). יותר ממחצית מהפונים (55%) היו מרוצים מאוד ממקום עבודתם. עוד 28% היו מרוצים במידה רבה ורק 17% היו מרוצים במידה מועטה או בכלל לא ממקום עבודתם.

תרשים 6: מידת שביעות רצון ממקום עבודה של הפונים שעבדו בעת ביצוע הסקר הטלפוני (באחוזים)

נמצאו הבדלים ברמות שביעות הרצון ממקום העבודה של פונים במרכזים השונים: 72% מהגברים החרדים שפנו למרכז מפת"ח-אשדוד דיווחו על שביעות רצון רבה מאוד מעבודתם לעומת 44% מהגברים שפנו למרכז ההכוון בירושלים.

מניעים ומשך הזמן לחיפוש עבודה: שלא במפתיע, המניע המרכזי והחשוב ביותר בעת חיפוש עבודה בקרב הפונים החרדים שפנו למרכזי הכוון תעסוקתיים הוא הצורך בפרנסה (לוח 15 בנספח הלוחות). 88% מכלל הפונים הצהירו כי זהו המניע העיקרי לפנייתם למרכזי ההכוון (ללא הבדל בין נשים לגברים או בין המרכזים הכלולים במחקר ההערכה). עם זאת ובמקביל, הצהירו כשליש (29%) מהפונים כי הם פנו למרכזים במטרה להתפתח בשוק העבודה ולהכיר תחומי עיסוק חדשים, מניע זה בולט בקרב נשים מירושלים ואשדוד אשר עבדו בעת פנייתם למרכזי ההכוון לחרדים (34%-38% בהתאמה), אך פחות בקרב נשים או גברים מבית"ר עלית (17% בלבד הצהירו כי מדובר במניע משמעותי). זהו ממצא משמעותי שכן כיום, מירב המאמצים הממשלתיים מרוכזים בשילוב חרדים בשוק העבודה ופחות- בקידומה התעסוקתי של אוכלוסייה זו. מכאן שראוי יהיה לתת את הדעת בעת תכנון מדיניות תעסוקה עתידית לציבור זה, גם על החשיבות בקידום ופיתוח תעסוקתי עבור נשים וגברים חרדים המעוניינים בכך.

בנוסף, כ-22% מכלל הנשים טענו כי המניע לחיפוש עבודה נובע מהצורך לאפשר לבן-זוגן ללמוד תורה. שלא במפתיע ולנוכח מאפייניה הייחודיים של 'חברת הלומדים' הליטאית-ספרדית בישראל, מהווה מניע זה משקל לא מבוטל בעת חיפוש עבודה בקרב נשים רבות. סיבות נוספות לחיפוש עבודה קשורות לצורך ברכישת דירה או ההתחייבות למשכנתא (בין 20%-30% מכלל הפונים, בהתאם למרכז אליו פנו) וסיוע לילדים (כ-20% מכלל הפונים).

לסיכום נדמה כי מעבר לצורך בפרנסה, חלק לא מבוטל מאוכלוסיית החרדים שפנו למרכזי התעסוקה הייעודיים לציבור זה, מבקש להתקדם ולהתפתח בשוק העבודה, הן לצורך הגדלת השכר ושיפור תנאי העבודה והן לצורך מימוש היכולות והכישורים של הפרט. להערכתנו, ממצא זה מחייב חשיבה ותכנון של כלי סיוע נוספים לאוכלוסייה ייחודית זו.

הממצאים העולים מהסקר הטלפוני הנוכחי מלמדים כי משך חיפוש העבודה הממוצע של כלל הפונים למרכזי ההכוון התעסוקתיים עומד על כ-7.5 חודשים (7 חודשים אצל הנשים וכ-8 חודשים בקרב הגברים). בעוד שמשך חיפוש העבודה הקצר ביותר הנו בקרב נשים וגברים באשדוד (כ-6 חודשים לערך), משך הזמן הארוך ביותר בעת חיפוש עבודה נתגלה בקרב גברים בבני-ברק (כ-9.5 חודשים). ממצאים אלו מעידים על הליך חיפוש עבודה ארוך ממושך, ולעיתים אף מתסכל, של אוכלוסייה זו (ראה, קאופמן ומרציאנו, 2012).

אופן חיפוש עבודה: שיטות ואסטרטגיות שונות לחיפוש עבודה משפיעות באופן שונה על איכות ההשתלבות בעבודה, רמות השכר, אפשרויות הקידום ותנאי ההעסקה. מחקרים שונים מלמדים כי סוגי הרשתות חברתיות של הפרט קשורות באופן ברור למעמד חברתי שלו, לכן למיעוטים חברתיים ומהגרים יש פחות מידע חיוני המסייע לניידות חברתית וכלכלית, זאת בשל מעמדם החברתי השולי (Lin, 2001; Vickstrom & Portes, 2011). האפיון של הרשתות החברתיות שלהם כרשתות חברתיות סגורות נובע במידה רבה מעקרון 'אהבת הדומה' ('*principle homophily*'). היבט זה משפיע באופן ניכר על פערים מעמדיים וכלכליים בין קבוצת הרוב ההגמונית, בדרך-כלל קבוצה 'ילידית' דומיננטית, לבין קבוצות של מהגרים ומיעוטים. פערים ברמות ההכנסה והשכר של קבוצות אלו מוסברים לרוב על-ידי שילוב של הון אנושי נמוך באופן יחסי, סטיגמות ואפליה של מעסיקים וכאמור, קיומן של רשתות חברתיות סגורות

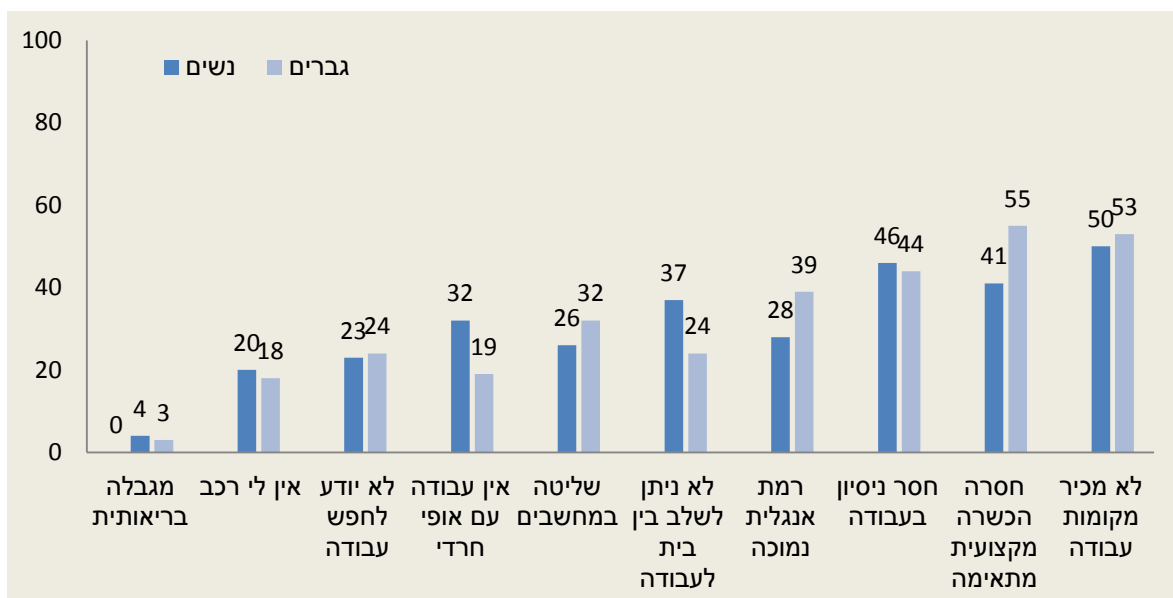
והומוגניות (Mastekaasa & Brekke, 2008; Behtoui, 2006). בשל כך בקשנו לבחון במסגרת מחקר ההערכה זה מהן דרכי ואופני חיפוש העבודה של הפונים החרדים לנוכח ההון החברתי 'המלכד' הייחודי של אוכלוסייה זו (מלחי, 2014; Bick, 2013), העשוי להגביל את אפשרויות התעסוקה של בני הקהילות החרדיות השונות. מתברר כי כשלושה רבעים מכלל הפונים חיפשו עבודה באמצעות חברים ובני משפחה (לוח 15 בנספח הלוחות). 70% מהפונים דיווח כי חיפשו עבודה גם באמצעות מודעות בעיתונות הכתובה ויותר ממחצית מהפונים טענו כי השתמשו באינטרנט לחיפוש עבודה. כ-40% חיפשו עבודה דרך מרכזי הכוון. כלומר, הפנייה למרכזי הכוון מהווה אסטרטגיה אחת מני רבות לחיפוש עבודה, והיא אינה המקובלת ביותר. 29% נקטו יוזמה אישית ופנו בעצמם למעסיקים בתקווה למצוא להם משרה מתאימה ועוד כחמישית מהחרדים (19%), שהסתייעו במרכזים החדשים, פנו גם לשירות התעסוקה (נשים יותר מגברים). פחות מעשרה אחוזים מהפונים דיווחו כי חיפשו עבודה באמצעות אנשי קשר מיוחדים מטעם קהילתם (9% בסה"כ אך כ-14% מכלל הציבור החסידי שפנה למרכזי הכוון) או באמצעות מוסדות לימוד או הכשרה.

חסמים בעת חיפוש עבודה: על-אף מגוון הכלים והתוכניות המופעלות בשנים האחרונות לצורך עידוד וקידום תעסוקה במגזר החרדי, נותרו עדיין חסמים רבים הנוגעים הן להון האנושי ברמת הפרט של דורשי העבודה החרדים, והן לחסמי ביקושים לעובדים חרדים בשוק העבודה בישראל. בסקר הטלפוני הנוכחי, התבקשו הפונים להשיב האם ובאיזו מידה עומדים בפניהם חסמים שונים בעת חיפוש עבודה. הממצאים הנוכחיים מתייחסים לכלל הפונים אשר השיבו כי אחד מהחסמים הבאים מפריע להם במידה רבה או רבה מאוד בעת חיפוש עבודה. הממצאים מוצגים ביחס לכלל האוכלוסייה, אלא אם צוין אחרת בהתייחס להבדלים מגדריים או בין המרכזים.

מתברר כי לדורשי העבודה החרדים שפנו למרכזים ישנם שלושה חסמים עיקריים בעת חיפוש עבודה: העדר ניסיון תעסוקתי (48%); חוסר היכרות עם מקומות עבודה, כלומר ידע על שוק עבודה (45%) והיעדר הכשרה מקצועית מתאימה (48%) (תרשים 7 ולוח 17 בנספח הלוחות). אלו הם שלושת החסמים המרכזיים אשר בולמים עדיין את השתלבותם של נשים וגברים חרדים בשוק העבודה. במרבית המקרים, עולה שיעור הגברים החרדים על שיעור הנשים המעריכים כי היעדר הכשרה מקצועית מהווה חסם בעת חיפוש עבודה (55% לעומת 40% בהתאמה). רק רבע מכלל הפונים ציינו כי העובדה שלא מצאו מקום עבודה חרדי מפריעה להם או מפריעה מאוד בעת חיפוש עבודה (כשליש מהנשים ו-20% מהגברים ציינו חסם זה כמפריע או מפריע מאוד). במקביל, ציינו למעלה משליש מכלל הנשים שפנו למרכזי הכוון (37%) כי היעדר גמישות בשעות העבודה מהווה חסם משמעותי עבורן בעת חיפוש עבודה (זאת בהשוואה לרבע מהגברים). עוד כשליש מכלל הפונים (28% מהנשים ו-39%) העריכו כי העדר שליטה מספקת באנגלית ובמחשבים מהווה חסם משמעותי בעת חיפוש עבודה עבורם.

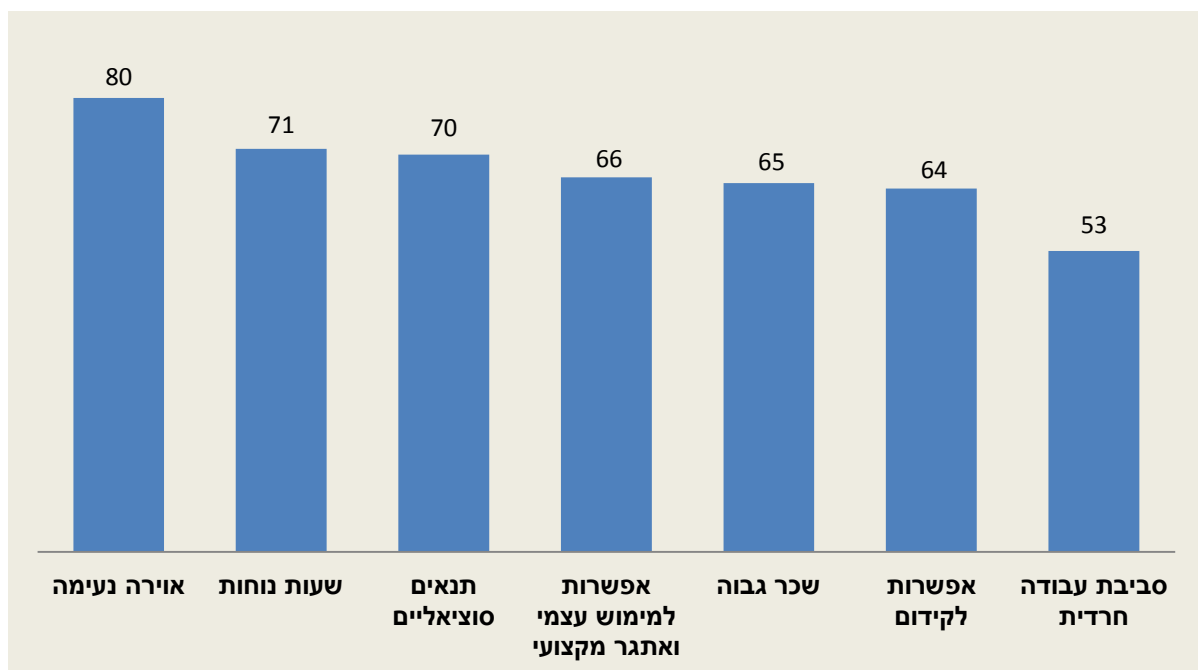
בהמשך, דיווחו כמחצית מכלל הפונים (44%) כי העובדה שמוצעות להם משרות בשכר נמוך (למדני) מהווה חסם משמעותי בחיפוש עבודה. כזכור, ממצא זה מתקשר, במידה רבה, לציפיות השכר הגבוהות (באופן יחסי) של חלק מדורשי העבודה החרדים. כלומר, בשל היעדר ניסיון והכשרה תעסוקתיים משמעותיים, מוצעות למרבית דורשי העבודה החרדים משרות בשכר נמוך, אשר חלקן אינן אטרקטיביות דיין עבור אוכלוסייה זו, המטופלת במספר ילדים רב. עוד כשליש מכלל הפונים (36%) טענו כי העובדה שמקומות העבודה המוצעים להם מרוחקים ממקום מגוריהם, מפריעה להם מאוד בעת חיפוש עבודה (בעיה זו חריפה יותר בקרב נשים מבית"ר עלית המרוחקת באופן יחסי מישובים אחרים, שם עמד שיעור המשיבות על היגד זה על 45%).

תרשים 7: חסמים בעת חיפוש עבודה של פונים למרכזי ההכוון, לפי מגדר (באחוזים)

מאפייני מקום עבודה מבוקש: לנוכח מאפיינים וחסמים חברתיים-תרבותיים שונים של הציבור החרדי ביחס 'למקום העבודה האידיאלי' ולאור השונות הרבה בין נשים לגברים חרדים ביחס למקומות העבודה המבוקשים, בקשנו לבחון מהם, בעיני דורשי העבודה החרדים, המאפיינים הרצויים למקומות העבודה בהם הם מבקשים להשתלב. תרשים 8 ובלוחות 16 ו-16א בנספח הלוחות מוצגים סדרי העדיפויות של הפונים למרכזי ההכוון ביחס למאפייני מקום העבודה בו היו מעוניינים להשתלב.

תרשים 8: מאפייני מקום עבודה מבוקש (אחוז המשיבים 'במידה רבה מאוד' או 'במידה רבה')

מהממצאים עולה כי ההיבט החשוב ביותר (80%) עבור כלל הפונים הוא מקום עבודה בו תתקיים אווירה נעימה. ניתן להעריך כי בכך הפונים אינם שונים מכלל דורשי העבודה והעובדים מאוכלוסיות אחרות.

היבט חשוב נוסף שצינו המשיבים קשור לעבודה בשעות נוחות (71%). מפתיע לגלות כי היבט זה חשוב וחיוני לגברים ונשים כאחד, אך ככל הנראה מסיבות שונות. ניתן לשער כי בקרב הגברים (73% מכלל הפונים 'במידה רבה מאוד' להיגד זה), החשיבות לעבודה בשעות נוחות נובע בעיקר מהמחויבות והצורך להקדיש חלק משעות היממה ללימודי קודש, ועל כן עבודה בשעות נוחות הנה הכרחית עבורם. לעומת זאת, בקרב נשים חרדיות (69%), ניתן לשער כי החשיבות שהן יחסו לשעות עבודה נוחות נובעת מהחשיבות שהן מייחסות לטיפול בילדים ובמשק הבית.

ראוי להתייחס עוד לחשיבות הגבוהה והדומה שמייחסים כלל הפונים לשכר ובמקביל- למימוש העצמי ולאתגר המקצועי במקומות העבודה. כלומר, למרות ההנחה הרווחת כי מרבית החרדים משתלבים בעבודה לצרכי פרנסה בלבד, היינו: כדי להשתכר שכר גבוה (65%), נמצא כי כשני שלישי מהפונים (66%) ציינו כי חשוב להם, לא פחות, לממש את יכולותיהם וכישוריהם במקום העבודה – 60% מהנשים ו-72% מהגברים. להערכתנו, היבט זה מחייב העמקה וחינוך של הייעוץ המקצועי התעסוקתי במרכזי ההכוון השונים שנכללו במחקר ההערכה הנוכחי, במטרה למקסם ולהפיק את המירב מהכישורים ומהיכולות של דורשי העבודה החרדים הפונים למרכזים חשובים אלו.

היבט נוסף קשור ליכולת ולאפשרות להתקדם בעבודה. קרוב לשני שלישי מהפונים (64%) ציינו כי זהו היבט חשוב במידה רבה בבחירת מקומות עבודה. יודגש כי קיים שוני משמעותי ביחס להיבט זה בין נשים לגברים. כמחצית מהנשים (57%) ציינו היגד זה כחשוב מאוד, לעומת 71% מכלל הגברים. בהמשך לרצון לממש יכולות וכישורים אישיים, ברור כי ללא אופק תעסוקתי משמעותי תיווצר בקרב העובדים החרדים תחושת החמצה של כישורים אלו והיא עלולה להוביל לתסכול ואף ירידה בפריון עובדים ייחודיים אלו. העובדה שגברים ציינו היבט זה יותר מנשים קשורה, להערכתנו, למאפיינים הייחודיים לאוכלוסייה זו, אשר מדגישים את הצורך של הנשים לעמול לפרנסת הבית מבלי לצפות או לרצות בפיתוח קריירה תעסוקתית, אשר עלולה לפגום בתפקידן העיקרי כרעיות ואימהות. לפיכך, למרות הציפייה שנשים חרדיות תתרומנה את חלקן בפרנסת הבית, לעיתים קרובות כמפרנסות יחידות או עיקריות, החברה החרדית אינה מצפה להתקדמותן בשוק העבודה.

בנוסף, ציינו כמחצית מהפונים (53%) כי עבודה במקום בעל אופי חרדי חשוב להם במידה רבה מאוד, אך זהו ככל הנראה, איננו ההיבט המשמעותי ביותר בבחירת מקום עבודה. כלומר, למרות החשיבות המיוחדת אשר חלק המפונים מייחסים להיבט זה, נדמה כי חסם זה איננו החסם המשמעותי ביותר ביחס להשתלבות בעבודה בקרב אוכלוסייה ייחודית זו.

ניתן להתייחס למאפיינים הנזכרים לעיל כאל המאפיינים של 'מקום העבודה האידיאלי' בקרב דורשי העבודה החרדים אשר פנו למרכזי הכוון שונים. אולם כיון שמקום העבודה האידיאלי אינו בר השגה בד"כ, בייחוד לנוכח מגוון ועומק החסמים השונים העומדים בפני הפונים. בקשנו לבחון מהם התנאים אשר יהוו תנאי בל יעבור שמציבים דורשי העבודה החרדים כתנאי הכרחי להשתלבותם בעבודה.

תנאים וחסמים להשתלבות במקומות עבודה: כשליש בלבד מכלל הפונים (24% מהנשים ו-40% מהגברים) החרדים היו מוכנים לעבוד, במידה רבה או רבה מאוד, במקום עבודה שאין בו הפרדה בין גברים לנשים. כידוע, חסם זה מהווה את אחד מהחסמים המרכזיים והמהותיים בשילובם של גברים ובעיקר- בשילוב נשים חרדיות במקומות עבודה לא-חרדיים. להערכתנו, זהו חסם מהותי אשר ניתן להפחית מעוצמתו על-

ידי הסברה נאותה לכלל העובדים במקומות עבודה שונים, וכן על-ידי התאמה פיזית, כזו או אחרת, של מרחב העבודה בעסקים ובארגונים שונים. עם זאת, אין הדבר אומר שפעולות אלו ימזערו לחלוטין חסם זה, והוא יוותר, ככל הנראה, חסם מרכזי בהעצמת שילובן של נשים וגם של גברים חרדים בשוק העבודה הכללי. בדומה לכך, רק 28% מכלל הפונים היו מוכנים לעבוד במקום עבודה לא חרדי (28% מהנשים ו-46% מהגברים). הרתיעה המובנת מחשיפה לעולם ערכים ונורמות התנהגות שאינן תואמות לאורח-החיים החרדי מהווה עדיין חסם משמעותי בפני שילוב נשים וגברים חרדים בשוק העבודה.

לעומת זאת, למעלה ממחצית מהפונים היו מוכנים, במידה רבה או רבה מאוד, לעבוד במקומות עבודה אשר דורשים גלישה באינטרנט (51%) ועבודה בימי שישי (47%). כיום ישנן לא מעט תוכנות ואמצעי סינון תכנים המאפשרים גם לשומרי מצוות חרדים לגלוש באינטרנט ולשימושים שונים בו, בייחוד אם מדובר בגלישה לצרכי עבודה, ובשנים האחרונות חלה עליה ניכרת בשימוש בכלי חשוב זה במשקי בית חרדים רבים (הלמ"ס, הסקר החברתי 2012). גם אם הנורמה החברתית בחברה החרדית עדיין אינה רואה בעין יפה גלישה באינטרנט בבית, חרדים רבים, ובייחוד אלו המעוניינים להשתלב בעבודה, יודעים שלא ניתן להימנע מגלישה ברשת במרבית מקומות העבודה. לכן, נדמה כי חסם זה פחות משמעותי מבעבר.

עוד נמצא כי היבטי הפרנסה והתעסוקה בקרב הפונים הם ההיבטים המטרידים ביותר את האוכלוסייה החרדית שפנתה למרכזי ההכוון התעסוקתיים. הנשאלים התבקשו לציין מהו הדבר המטריד אותם ביותר. מתברר כי בעת עריכת הסקר הטלפוני 30% מהגברים ו-25% ציינו כי פרנסת המשפחה (וילדיהם) היא הגורם המטריד אותם ביותר. 15% נוספים ציינו כי הם מוטרידים ביותר מהליך חיפוש עבודה ואחוזים בודדים ציינו היבטים אחרים כגון שידוך הילדים, בעיות דוור, בריאות או מימון לימודים (לוח 18 בנספח הלוחות).

פרק 4: הערכת התכנית במרכזים: היקף ומגוון השירותים, תרומת המרכזים לתעסוקת חרדים (משוב ראשוני)

4.1 תכנית מפת"ח והתפתחות מרכזי ההכוון לקידום תעסוקת חרדים

כאמור, סוגיית ההשתלבות בתעסוקה של האוכלוסייה החרדית הביאה בשנים האחרונות את משרד הכלכלה, רשויות מקומיות (ירושלים ובני ברק) וגוינט ישראל להשקיע בפיתוח מספר תכניות שמטרתן לאפשר שילוב של חרדים בשוק העבודה. ההסכם בין תב"ת-גוינט ישראל וממשלת ישראל, לשנים 2015-2014 נחתם על רקע החלטת ממשלה מ-9.1.2011 לקדם שילוב חרדים בשוק העבודה על מנת ליצור שוויון בנטל הביטחוני והכלכלי ובעקבות פטור משירות צבאי שניתן לגברים חרדים צעירים בגילאי 22-28. בעקבות ההסכם מתקיימת יוזמה משותפת של תכנית מפת"ח (מרכזי פיתוח תעסוקת חרדים) המופעלת באמצעות תב"ת, חברה לתועלת הציבור שהוקמה על ידי ממשלת ישראל וגוינט ישראל. יוזמה זו נועדה להפעיל ולבצע תכניות לקידום ועידוד תעסוקה בקרב אוכלוסיות מוחלשות בישראל (ההסכם לביצוע שירותים לקידום תעסוקת חרדים, 2014-2015).

תכנית מפת"ח פועלת החל משנת 2006 ונועדה לאפשר לאוכלוסייה חרדית רחבה, המעוניינת להשתלב במעגל העבודה, נגישות לשירותי קידום תעסוקתי. מרכזי התכנית מאוישים על ידי צוות עובדים חרדי ותואמים את הצביון החרדי, ומספקים שירותים של הכוונה וייעוץ תעסוקתי, הכוונה ללימודים, סדנאות הכנה לעולם העבודה, מכינות ושירותי השמה וליווי תעסוקתי. התכנית פועלת בפריסה ארצית ביישובים – צפת, חיפה, אלעד, ביתר עלית, בית שמש, אשדוד, ירושלים ובני ברק.

מרכזי ההכוון פועלים ממתכונתם הנוכחית החל מספטמבר 2013 (המרכז בבני ברק), בשיתוף עם עיריית בני ברק ובאחריותה. החל ממרץ 2014 פועל מרכז ההכוון התעסוקתי העירוני בירושלים בשיתוף עם עיריית ירושלים ובראשית manpower (חברת השמה המותאמת לאוכלוסייה החרדית). המרכזים באשדוד ובביתר פועלים במתכונתם הנוכחית החל ממרץ 2014.

אוכלוסיית היעד: מרכזי ההכוון נועדו לשרת גברים ונשים חרדיות שאינם עובדים, גברים ונשים חרדיות שעובדים אך מעוניינים להגדיל את היקף משרתם או לשפר את רמת הכנסתם, או גברים המסיימים את שירותם הצבאי או האזרחי. היות ויעדי הממשלה ביחס לאחוז הנשים החרדיות המועסקות הושגו, "האוכלוסייה המועדפת" על מרכזי ההכוון היא גברים שקיבלו פטור משירות צבאי או גברים שסיימו שירות צבאי או אזרחי במהלך חמש השנים האחרונות.

מטרת המרכזים: המרכזים נועדו לאפשר שילוב של אוכלוסיית היעד במעגל העבודה, תוך מיצוי הפוטנציאל התעסוקתי של הפרט ויצירת אופק תעסוקתי באמצעות הקניית כלים, אספקת מידע, הכשרה והפניה לתכניות הכשרה וקידום תעסוקתי המכוונות או המותאמות לציבור החרדי.

סל השירותים: כל מרכזי הכלול את הכלים הבאים: מתן מענה מקצועי (טלפוני או פרונטלי) לשאלות, ראיון אישי (לרוב פנים אל פנים), אבחון תעסוקתי, בניית מסלול אישי לקידום תעסוקתי, סדנאות, השלמת השכלת בסיס, הפנייה לקבלת שוברי הכשרה מקצועית, הפנייה לתכניות חיצוניות, בנייה והפעלת מאגר מעסיקים, שיעורי עזר, סיוע בהשמה והכנה לקליטה במקום העבודה, ליווי המשתתף בהכשרות, בלימודים או לאחר ההשמה בעבודה.

בפועל, כל מרכז בחר להבנות את מודל השירות ההולם והאפקטיבי ביותר לפי תפיסתו. הדוח השני בסדרת דוחות ההערכה יתמקד בהבדלים בסל השירותים ובתהליך מתן השירות בין ארבעת המרכזים הנבחרים במסגרת ההערכה: המרכזים בירושלים, בני ברק, באשדוד ובביתר עלית.

4.2 אופן הפנייה למרכזי ההכוון ומניעים מרכזיים

כמחצית (52%) מהפונים למרכזי ההכוון שמעו על המרכז מבני משפחה או חברים – 61% מהנשים ו-44% מהגברים. כרבע (28%) מהפונים שמעו על המרכז מהעיתונות החרדית. יתר הפונים שמעו על המרכז מכלי תקשורת או ממקורות אחרים – רדיו (5%), אינטרנט (5%), מודעות רחוב (5%), איש קשר מהקהילה (3%), מסגרת להכשרה מקצועית (2%) ומוסד אקדמי (1%) (לוח 5 בנספח הלוחות).

פונים שאינם מועסקים ציינו את הצורך ליציאה לעבודה לצרכי פרנסה כמניע העיקרי לפנייה למרכזי ההכוון (71%) – 79% מהנשים ו-63% מהגברים. חלק קטן יותר ציין את הרצון להשתלב בלימודים – מקצועיים (13%) או גבוהים (3%). שיעור גבוה יותר מהגברים פנו לקבלת סיוע בלימודים מקצועיים או גבוהים בהשוואה לנשים: 18% מהגברים לעומת 9% מהנשים פנו לקבלת סיוע בהשתלבות בלימודים מקצועיים, ו-6% מהגברים לעומת 1% מהנשים פנו לקבלת סיוע בהשתלבות בלימודים במוסד להשכלה גבוהה (לוח 6 בנספח הלוחות). נראה כי הפנייה לרכישת לימודים מסייעת לגברים לשפר את ההון האישי ולמצות את הפוטנציאל שלהם בצורה מיטבית עוד טרם כניסתם לשוק העבודה. בקרב הנשים, כ-22% דיווחו כי פנייתם למרכזי ההכוון נבעה מהרצון לאפשר לבני-זוגם להקדיש את זמנם ללימודי קודש תורניים.

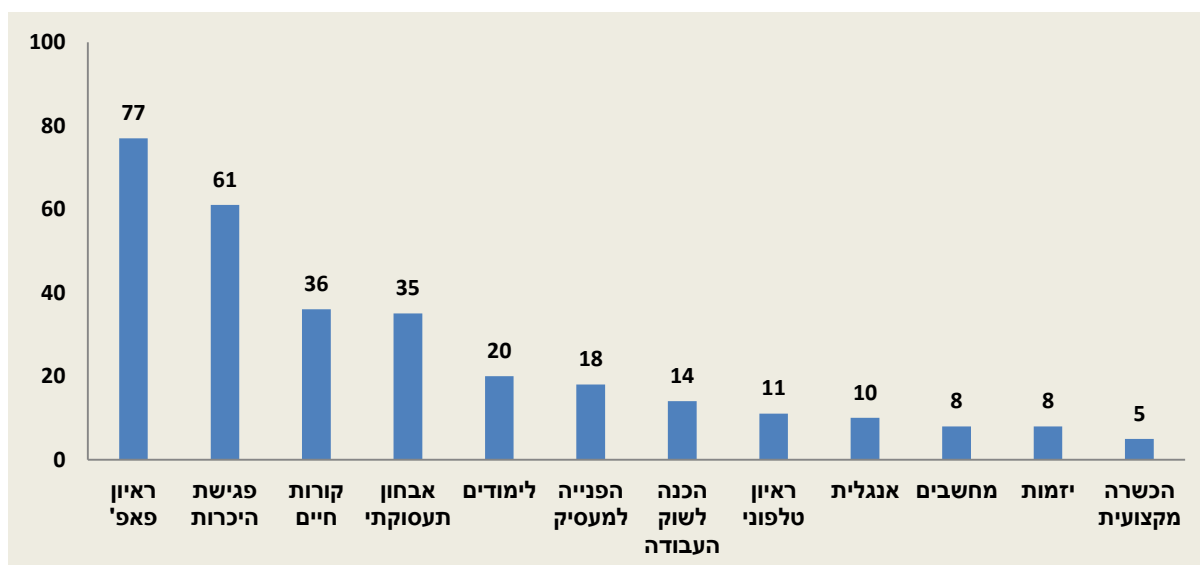
כשליש מהפונים למרכז עבדו בעת הפנייה למרכז. פונים אלו הציגו מגוון סיבות לפנייתם למרכז, בהן: שיפור תנאי השכר (35%), הרחבת היקף המשרה (25%), רצון להשתלב בעבודה המאפשרת קידום (19%) או בעבודה מעניינת יותר (16%), וכן איתור עבודה שתאפשר השתלבות בלימודים (9%), פניות יותר לבית ולילדים (8%), או הרצון לעבוד בסביבת עבודה חרדית (8%).

4.3 השירותים שקיבלו הפונים למרכזים: מיפוי השירותים והערכתם על ידי הפונים

רוב הפונים מדווחים כי קיבלו שירות של ראיון פנים אל פנים (71%) או פגישת היכרות אישית (61%) – 54% מהמרואיינים מדווחים כי קיבלו את שני השירותים הנזכרים (תרשים 9).

תרשים 9: השירותים שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים).

אוקטובר-נובמבר 2014

שירותים נוספים שקבלו הפונים היו: סדנת קורות חיים (36%), אבחון תעסוקתי (35%) ומידע על לימודים וסבסודם (20%). שיעור נמוך יחסית מהפונים קיבלו שירותים אחרים, כגון: לימודי יסוד (אנגלית, מתמטיקה או מחשבים) או לימודי הכשרה מקצועית (תרשים 9 ולוחות 8 ו-8א בנספח הלוחות).

קיימים הבדלים בהיקף השירותים הניתנים ע"י ארבעת המרכזים. באשר לשני השירותים המרכזיים: סדנאות הכנה לשוק העבודה: 19%-ו-15% בירושלים ובבני-ברק לעומת 6%-ו-7% בביתר עלית ובאשדוד; ואבחונים תעסוקתיים: 34%-ו-38% בירושלים ובבני-ברק לעומת 22%-ו-42% בביתר עלית ובאשדוד (לוח 8 בנספח הלוחות). הבדלים אלו עשויים לנובע ממודל הפעלה שונה בין המרכזים וממשך הפעלה שונה של כל אחד מהמרכזים שנבחנו בדוח הנוכחי. כמו כן, קיימים הבדלים במספר הפונים למרכזים השונים ויתכן שעובדה זו משפיעה על היקף השירותים המוצע בהם.

אבחון תעסוקתי: הספרות המקצועית מציינת את הצורך בביצוע אבחון מותאם תרבות (פישמן וקינג, 2013). בכל אחד מהמרכזים קיימות מספר אפשרויות לביצוע אבחון תעסוקתי (ממוחשב וקצר, ממוחשב ומעמיק, ממוחשב בליווי איש צוות המרכז, ממוחשב בליווי פגישה עם פסיכולוג תעסוקתי), ויש להן עלויות שונות. נמצא כי כשליש מהפונים למרכזי ההכוון נעזרים באבחון תעסוקתי: 31% מהנשים ו-40% מהגברים. לאור ייחודה של אוכלוסיית מחקר ההערכה והמורכבות שבהתאמת כלי האבחון למאפייניה של האוכלוסייה החרדית, ראוי להעמיק את הידע על אסטרטגיות להתאמת דרכי האבחון השונות ומידת השימוש באבחון איכותי, היקר יותר, בהתאם לצרכי אוכלוסיית הפונים ובהתחשב בשיקולים תקציביים

קורסים להכשרה מקצועית: חמישה אחוזים מהפונים למרכזי ההכוון הופנו לקורסים להכשרה מקצועית. קורסי הכשרה מקצועית ניתנים במרכזים במגוון רחב של תחומים, בהם: קורסים בתפעול CNC, בניית אתרים, אופטומטריה, חשמל, ליטוש יהלומים, חשבי שר, טכנאות מחשבים ורשתות, ייעוץ משכנתאות, תראפיה, מזכירות רפואית, מנעולניות, גרפיקה, שזירת פרחים ועוד.

השוואת היקף השירותים הניתנים במרכזים בין גברים לנשים מצביעה על כך שגברים משקיעים יותר בהרחבת השכלתם. המפגש הראשוני עם הצורך להשתלב בלימודים ובשוק העבודה מחזק גם את הצורך של גברים חרדים לבדוק מהו התחום המקצועי ההולם את כישוריהם ותואם את תחומי התעניינותם. כך, גברים נחשפו יותר ללימודי אנגלית (17% לעומת 4% מהנשים), סבסוד לימודים גבוהים (25% לעומת 15% מהנשים) ולאבחון תעסוקתי (40% לעומת 31% מהנשים). לעומת זאת, נשים משקיעות יותר בהרחבת הכלים למציאת עבודה. כך, נשים נחשפו יותר לסדנאות לכתובת קורות חיים וראיונות בהשוואה לגברים (45%-ו-27% בהתאמה). (לוח 8 בנספח הלוחות). כמעט ולא נמצאו הבדלים מגדריים מובהקים, בין פונים, בהתייחס למועד קבלת השירות הראשון (לוח 8א בנספח הלוחות). ניתן להניח כי הימנעותם של חלק מהגברים מהסתיעות בכלים הייעודיים הקיימים במרכזים, נובעת מהצורך המידי של מרביתם להשתלב בתעסוקה כפתרון למצוקה הכלכלית המיידית.

השמה ישירה בעבודה: כאמור, רוב הפונים (71%) למרכזי ההכוון פנו על מנת למצוא עבודה: 79% מהנשים ו-63% מהגברים. קיימות מספר אסטרטגיות מרכזיות לסיוע במציאת מקום עבודה: באופן עקיף: באמצעות הרחבת הכלים להשתלבות עצמאית במקום עבודה (סדנאות לחיפוש עבודה, היכרות עם שוק העבודה, ובתקשורת עם מעסיקים פוטנציאליים - כתיבת קורות חיים, חיזוק מיומנויות להצלחה בראיון עבודה); או באמצעות הרחבת הידע והמיומנויות המקצועיות (רכישת ידע בסיסי (אנגלית, מתמטיקה או מחשבים), או רכישת מקצוע במסגרת קורס להכשרה מקצועית או לימודים גבוהים), או לחילופין באמצעות השמה ישירה בעבודה.

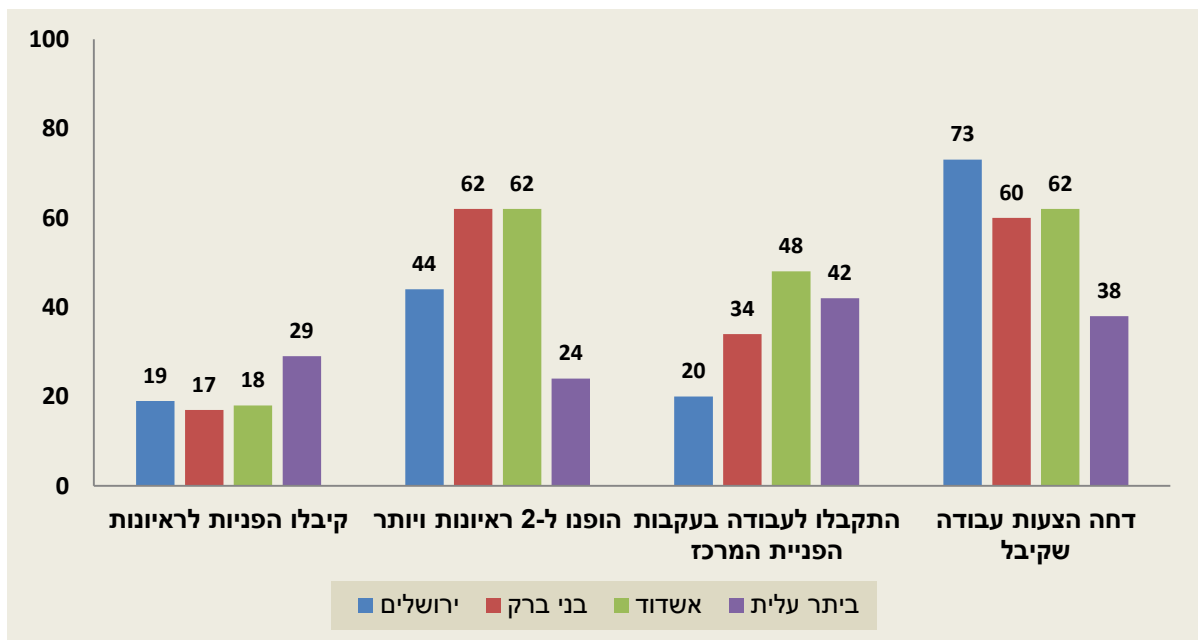
הפנייה לראיונות עבודה: כחמישית (19%) מהפונים הופנו לראיונות עבודה על ידי צוות מרכזי ההכוון, כמחצית מהמופנים הופנו לראיון אחד, וכמחציתם לשני ראיונות או יותר. כשליש מהפונים שהופנו לראיונות עבודה מדווחים על קבלה לעבודה בעקבות ההפניה של המרכז (תרשים 10 ולוח 8 בנספח הלוחות).

קיימים הבדלים מגדריים בהיקף ההפניה לראיונות עבודה, אך המגמה אינה עקבית (לוח 8 בנספח הלוחות). במרכזים ירושלים וביתר עלית שיעור גבוה יותר של נשים הופנו למקומות עבודה. לעומת זאת, במרכז אשדוד שיעור גבוה יותר של גברים הופנה למקומות עבודה. נראה כי נשים מוכנות יותר להשמה ישירה למקום עבודה (בעלות ידע בסיסי, נכונות לרכישת כלים לחיפוש עבודה ומיקוד מקצועי) בהשוואה לגברים.

קבלה לעבודה בעקבות הפניית המרכז: כשליש מהפונים למקומות עבודה התקבלו לעבודה. קיימים הבדלים לפי מגדר בשיעור הקבלה למקומות עבודה, אך גם בתחום זה המגמה אינה עקבית (לוח 8 בנספח הלוחות).

ברוב המרכזים: בבני ברק, בביתר עלית ובאשדוד שיעור הנשים המדווחות כי התקבלו למקומות עבודה עולה על זה של הגברים. לעומת זאת, במרכז ירושלים גבוה יותר שיעורם של הגברים המדווחים כי התקבלו למקום עבודה. יתכן כי מעסיקים נרתעים פחות לקבל נשים למקומות עבודה (המראה החיצוני והלבוש פחות נראים לעין), בהשוואה לגברים.

תרשים 10: קבלת הפניה לראיונות עבודה, מס' הראיונות שהופנו אליהם הפונים, המתקבלים לעבודה בעקבות הפניה זו ודחיית הצעות עבודה של פונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים).

דחיית הצעות עבודה: רוב הפונים (59%) מדווחים שדחו חלק מהצעות העבודה שקיבלו. אין הבדלים משמעותיים לפי מגדר בתחום זה (לוח ג8 בנספח הלוחות). במרכזים בירושלים, בבני ברק ובאשדוד קיים שיעור גבוה יותר של מי שדחו את הצעות העבודה לעומת שעורם במרכז בביתר עלית. הסיבות המרכזיות שמעלים הפונים לדחיית הצעות העבודה היו: אי התאמה של המשרה מבחינת שעות עבודה, תחום התמחות, חוסר עניין, תנאי ההעסקה והעדר תחושה של מיצוי המשאבים האישיים.

ממצאים אלו מחזקים ממצאי מחקר שנערך לאחרונה בקרב נשים חרדיות (קוליק, 2012) המציין כי "אין סיבה אחת בולטת באשר לדחיית הצעות עבודה", ומצביע על ארבעה גורמים מרכזיים לדחיית מקומות עבודה על ידי נשים חרדיות: תנאי עבודה, תוכן העבודה, סיבות דתיות ומידת ההלימה של תדמית העבודה לנורמות של החברה החרדית.

ממצאי ההערכה הנוכחית מעידים על צורך לבדוק את איכות מקומות העבודה אליהם מופנים הפונים ומידת התאמתם למשאבי הפונה, לצרכיו ולמגבלותיו.

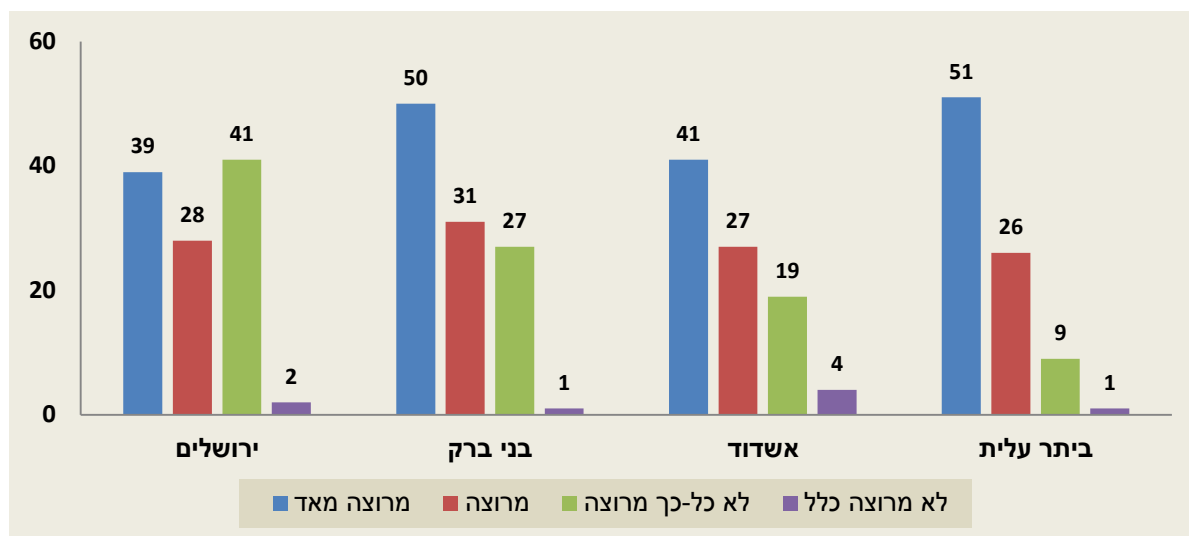
קיימים הבדלים מובהקים בין ארבעת המרכזים בהיקף ההפניות לראיונות עבודה, במספר הראיונות אליהם הופנו הפונים ובשיעור המתקבלים לעבודה. שיעור גבוה במיוחד (29%) של פונים בביתר עלית הופנו לראיונות עבודה בהשוואה לפונים במרכזים האחרים (תרשים 10 ולוח ג8 בנספח הלוחות).

4.4 שביעות הרצון מהשירות במרכזים

שביעות רצון כללית: רוב הפונים מביעים שביעות רצון גבוהה מהשירות שהם מקבלים במרכזים: 76% מהפונים, בהם: 76% מהנשים ו-77% מהגברים השיבו שהם שבעי רצון "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד".

קיימים הבדלים מובהקים במידת שביעות רצון הפונים בין ארבעת מרכזי ההכוון: שביעות רצון גבוהה הביעו הפונים למרכזים בבני ברק ובביתר עלית (תרשים 11), ואילו שביעות רצון נמוכה יותר הביעו הפונים למרכזים בירושלים ובאשדוד. מימצא זה מחזק את הצורך לבחון את מודל ההפעלה של כל אחד מהמרכזים ומידת המענה שהוא נותן לצרכי הפונים תוך זיקה לציפיות של הפונים ממרכזי ההכוון.

תרשים 11: מידת שביעות הרצון של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים)*.

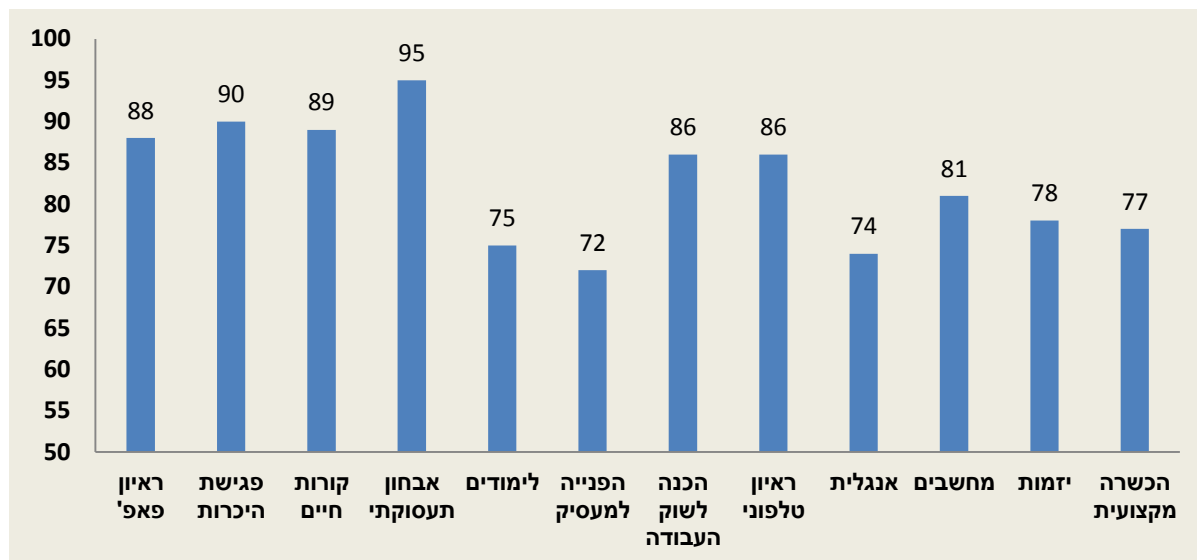

שאלה זו כללה ארבע קטגוריות אפשריות לתשובה: 1 – לא מרוצה כלל, 2 – לא כל-כך מרוצה, 3 – מרוצה, 4 – מרוצה מאוד. בודדים (1-4 אחוזים) לא ענו לשאלה זו.

שביעות רצון משירותים ספציפיים: רובם הגדול של מקבלי השירות במרכזי ההכוון מביעים שביעות רצון גבוהה במיוחד: מרוצים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד" מהשירות שקיבלו (תרשים 12).

תרשים 12: פונים המרוצים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד" מהשירותים שקיבלו במרכזי ההכוון,

לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.*

*שאלה זו כללה 4 תשובות אפשריות: 1=לא מרוצה כלל, 2=לא כל-כך מרוצה, 3=מרוצה במידה רבה, 4=מרוצה במידה רבה מאד.

כך נמצא כי כ-90% ממקבלי השירות שבעי רצון ממרבית השירותים שקיבלו. שירותים שמוקמו ברמת שביעות רצון מעט יותר נמוכה היו: הפנייה למעסיקים (72%), לימודי אנגלית (74%), הפנייה ללימודים ומימונם (75%) וסיוע בהשתלבות בקורס הכשרה מעשית (77%) (תרשים 12).

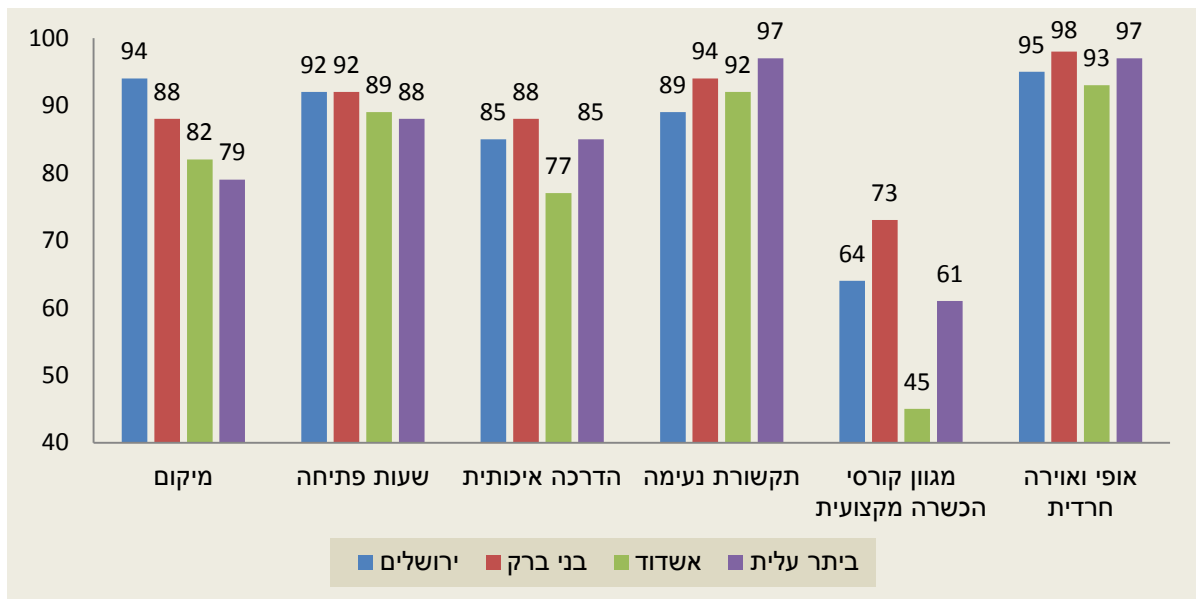
בחלק מהשירותים שנבדקו נתגלו הבדלים מובהקים ברמות שביעות הרצון מארבעת המרכזים השונים, אך המגמה אינה אחידה. כך 82%-ו-91% מפונים שעברו ראיון פנים אל פנים בירושלים ובבני-ברק שבעי רצון מהשירות ("במידה רבה" או "במידה רבה מאד") לעומת 87%-ו-89% ממקבלי שירות זה בביתר עלית ובאשדוד. כמו כן, 66%-ו-79% מרוצים מההפניה לראיונות אצל מעסיקים בירושלים ובבני-ברק לעומת 62%-ו-72% בביתר עלית ובבני ברק.

שיעור גבוה יותר של נשים מביעות שביעות רצון גבוהה ("במידה רבה" או "במידה רבה מאד") משירותים ספציפיים שקיבלו במרכזי ההכוון בהשוואה לגברים במרבית הממדים שנבדקו. כך, 92% מהנשים שביעות רצון מראיונות הפנים אל פנים בהשוואה ל-84% מהגברים, וכן 93% מהנשים שביעות רצון מסדנאות לכתובת קורות חיים והכנה לראיונות עבודה לעומת 84% מהגברים.

שביעות רצון ממימדים שונים של שירותי המרכז: כמעט כל הפונים (96%) מביעים שביעות רצון גבוהה ("מרוצים או "מרוצים מאד") מהאופי ומהאווירה החרדית במרכזים. רובם הגדול מדווחים על תקשורת נעימה עם צוות המרכז (93%) ועל שעות פתיחה ותנאי לימוד הולמים (91%). לצד זאת, קיימת שביעות רצון נמוכה יותר מאיכות ההדרכה (86%) וממגוון קורסי ההכשרה המקצועית (66%). (תרשים 13 ולוח 10 בנספח הלוחות). שביעות רצון גבוהה מתקיימת ממסגרות הלימוד במרכז והיא פוחתת לגבי תכני הלימוד.

תרשים 13: שביעות רצון של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים ממזדים שונים של שירות, לפי

מרכז (אחוז ה"מרוצים" או "מרוצים מאד").*

*בשאלה זו ארבע קטגוריות אפשריות לתשובה: 1 – לא מרוצה כלל, 2 – לא כל-כך מרוצה, 3 – מרוצה, ו-4 – מרוצה מאד.

קיימים הבדלים מובהקים במידת שביעות הרצון של הפונים לארבעת המרכזים הבדלים אלו נתגלו לגבי מיקום המרכזים, איכות ההדרכה המקצועית ומגוון הקורסים להכשרה מקצועית (תרשים 13). כך לדוגמא, רמה נמוכה במיוחד של שביעות רצון ממגוון קורסי הכשרה מקצועית קיימת בקרב הפונים למרכז באשדוד. חלק מההבדלים ניתן, כאמור, לייחס למודלים השונים של ההפעלה במרכזים, גודלם והיקף הפונים אליהם, וכן וותק ההפעלה של כל אחד מהמרכזים שנבחנו לעיל.

פונים המקבלים מספר גבוה יותר של שירותים הביעו שביעות רבה יותר מהשירות לעומת פונים שקיבלו שירות אחד או לא קיבלו שירות כלל (לוח 14 בנספח הלוחות).

4.5 תרומת המרכזים לפונים

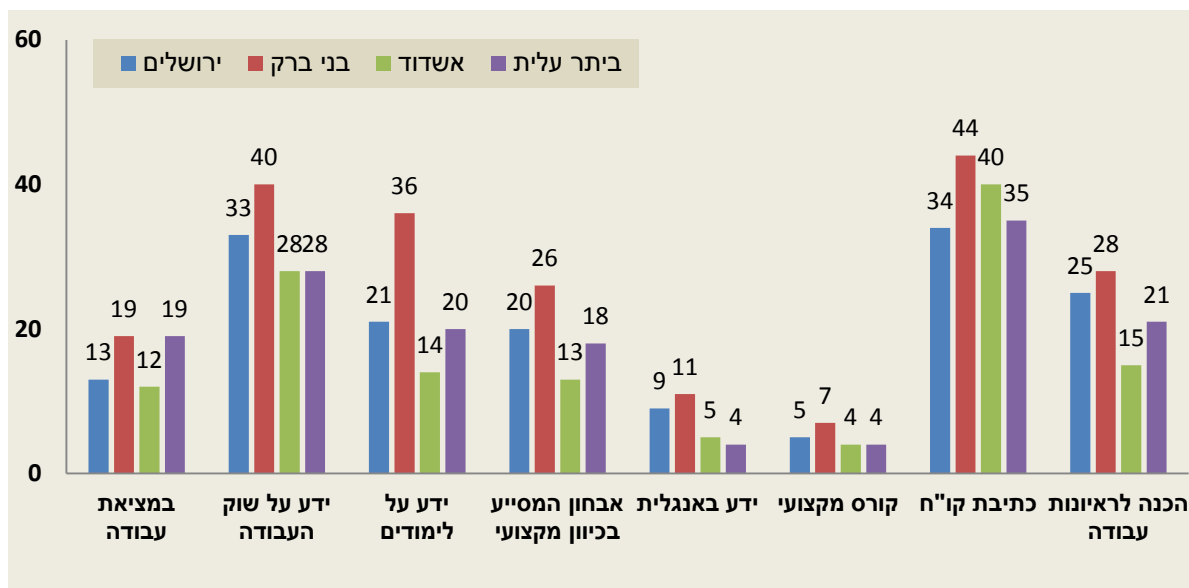
ארבעים אחוז מהפונים חשים כי השירות במרכז ההכוון "לא עזר להם". יתכן כי הפונים מביעים תחושה זו, בין היתר, בשל ציפיות גבוהות ותהליך תאום ציפיות מוגבל, שנערך בתחילת הפניה למרכזים. לצד זאת, רוב הפונים חשים כי צוות המרכז סייע להם במגוון תחומים (תרשים 14 ולוחות 11 ו-11א בנספח הלוחות):

- מרבית הפונים חשים כי החשיפה למרכז הרחיבה את ארגו הכלים שלהם באיתור ובהשתלבות במקום עבודה: בסיוע בכתיבת קורות חיים (39%), ברכישת ידע על שוק העבודה (34%), בהכנה לראיונות עבודה (25%). כלים אלו בעלי משמעות רבה היות והם מסייעים לפונה לחוש ביטחון וליזום מעצמם, להיות פרואקטיבי בתהליך חיפוש העבודה - תחום שהספרות המקצועית מדגישה את חשיבותו (Fris, 2015, Knapp & Jones).
- חלק מהפונים מדווח על הרחבת הידע והמיומנויות המקצועיות האמורים לסייע לפונה ברכישת עבודה ההולמת את כישוריו ומשאביו האישיים, וזאת ע"י קבלת מידע על לימודים מקצועיים או גבוהים (27%), באמצעות אבחון שסייע לו באיתור או מיקוד התחום המקצועי בו יעסוק (22%), או

באמצעות רכישת ידע בסיסי באנגלית (9%). ההשקעה בתחום זה מצמצמת את הפער ההתחלתי בכישורים ובמיומנויות הדרושים בשוק העבודה ומאפשרת מוביליות תעסוקתית בעתיד (Jones, Fris, Knapp & 2015).

- חלק קטן מהפונים (16%) מדווח כי צוות המרכז עזר לו במציאת עבודה.

תרשים 14: התחומים בהם הפונים חשים כי צוות מרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים תרם להם, לפי מרכז (אחוז המדווחים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד")*

*בשאלה זו ארבע קטגוריות אפשריות לתשובה: 1 – בכלל לא, 2 – במידה מועטה, 3 – במידה רבה, 4 – במידה רבה מאד.

בארבעה תחומים מרכזיים נתגלו הבדלים מגדריים, עפ"י תחושת הפונים, לגבי תרומת צוות המרכזים (לוח 11 בנספח הלוחות). הבדלים אלו נתגלו בתחומים של השתלבות בלימודים וידע באנגלית. שיעור גבוה יותר של גברים מדווח על תרומת צוות המרכז בהשוואה לנשים (33% לעומת 21% ו-14% לעומת 3% בהתאמה), וכן בתחומים של כתיבת קורות חיים והכנה לראיונות עבודה, שבהם שיעור גבוה יותר של נשים מדווח על תרומת צוות המרכז בהשוואה לגברים (47% לעומת 32% ו-32% לעומת 18% בהתאמה).

השוואה בין ארבעת המרכזים מעלה כי השיעור הגבוה ביותר של תחושה כי צוות המרכז תרם להם מתגלה בקרב הפונים למרכז בבני ברק (תרשים 14). ביתר התחומים קיימת שונות בין תחומי התרומה במרכזים השונים. על רקע הבדלים אלו ראוי לבחון בצורה מעמיקה יותר את ההבדלים במודל השירות ובעקרונות העבודה המנחים את נותני השירות בכל אחד מארבעת המרכזים.

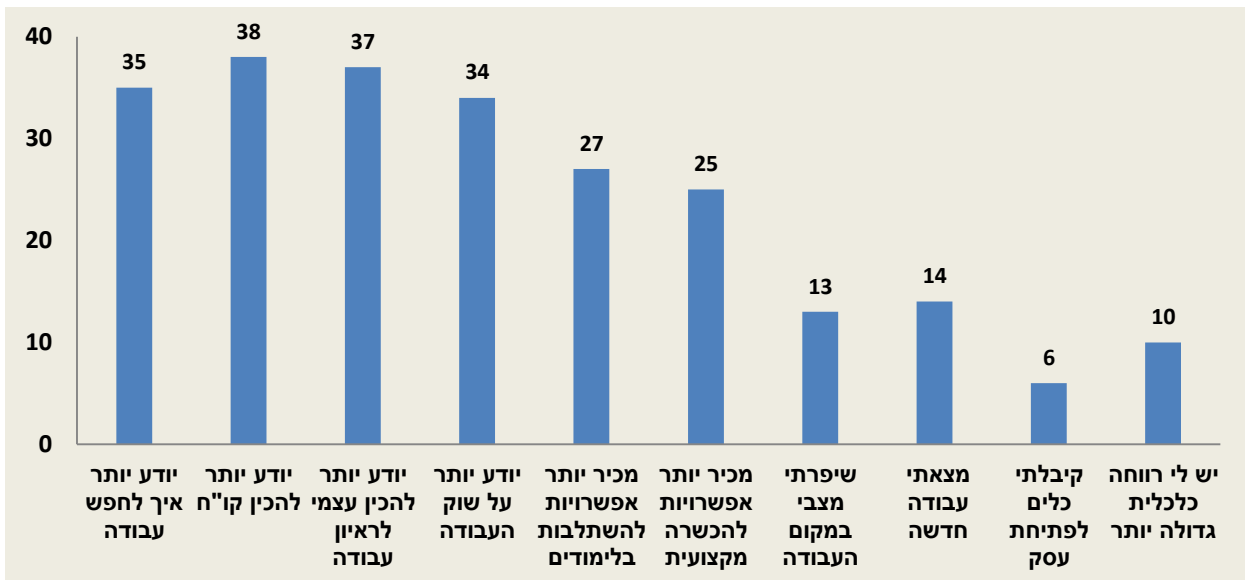
לא קיימים הבדלים מובהקים בשיעור החשים כי צוות המרכז תרם להם לפי מועד תחילת קבלת השירות ולא לפי מספר השירותים שקיבל הפונה.

4.6 שינויים שחלו בקרב הפונים בעקבות החשיפה לשירות

הפונים נשאלו על שינויים שחלו בהם בעקבות החשיפה לשירות במרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים. 38% מהפונים מדווחים כי לא חל בהם כל שינוי משמעותי בעקבות החשיפה למרכז. לצד זאת, רוב הפונים מדווחים על מספר תחומים בהם חל בהם שינוי. דיווח זה תואם את דיווח הפונים על התחומים בהם תרם צוות המרכז לפונה (לוח 16 בנספח הלוחות).

- כשליש מהפונים מדווחים על הרחבת הכלים והידע שלהם באיתור ובהשתלבות עצמאית בשוק העבודה – בהכנת קורות חיים (38%), הכנה לראיון עבודה (37%), מידע איך לחפש עבודה (35%), מידע על שוק העבודה (34%), או רכישת כלים לפתיחת עסק עצמאי (6%).
- כרבע מהפונים מדווחים על הרחבת המידע על ההזדמנויות לרכישת הכשרה מקצועית ואקדמית המסייעים ברכישת עבודה ההולמת את כישוריו ומשאביו האישיים של הפונה: היכרות עם אפשרויות להשתלב בלימודים גבוהים (27%) או במסגרות להכשרה מקצועית (25%).
- חלק קטן מהפונים מדווחים על סיוע ישיר להשתלב בשוק העבודה: במציאת עבודה (14%) או באמצעות שיפור מצבם במקום העבודה הקיים (13%). מחקרים בתחום התעסוקה מצביעים על כך שכמעט ולא קיימת השקעה ציבורית (בארץ ובעולם) בשיפור ובסיוע במוביליות בשוק התעסוקה לעובדים (Fris), (2015, Knapp & Jones)
- כעשרה אחוז מהפונים מדווחים על שיפור ברווחתם הכלכלית.

תרשים 15: שינויים שחלו בפונים בעקבות החשיפה לשירות במרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (אחוז המדווחים "מסכים" או "מסכים מאוד")*

*בשאלה זו ארבע קטגוריות אפשריות לתשובה: 1 – לא מסכים כלל, 2 – מסכים במידה מועטה, 3 – מסכים, ו-4 – מסכים מאוד.

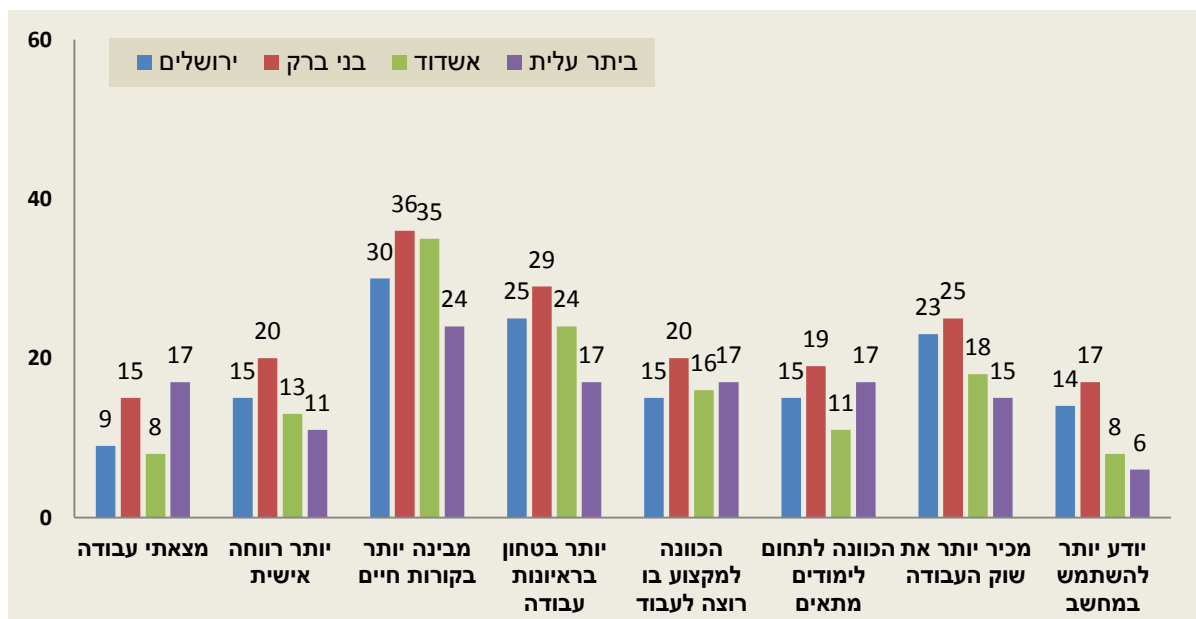
שיעור הנשים המדווחות על שינוי שחל בהן בעקבות החשיפה לשירותי המרכז הוא גבוה, בהשוואה לגברים, ברכישת כלים להשתלבות בשוק העבודה, בהם: רכישת ידע לכתובת קורות חיים (44% לעומת

33% בהתאמה), ובהצגה עצמית בראיונות עבודה (42% לעומת 33% בהתאמה). לעומת זאת, שיעור הגברים המדווחים על השינוי שחל בהם בעקבות החשיפה לשירותי המרכז נמצא גבוה בהשוואה לנשים, בתחום הרחבת המידע על ההזדמנויות לרכישת הכשרה מקצועית ואקדמית: – במסגרות לימודים גבוהים (33% לעומת 21% בהתאמה) ובקורסים להכשרה מקצועית (31% לעומת 19% בהתאמה).

ככל שהפונה קיבל מספר שירותים רב יותר כך הוא גם נוטה לציין מימדים רבים יותר שבהם תרם המרכז לתפקודו. כך לדוגמה, 36% ממקבלי 7 שירותים ויותר במרכז מדווחים על "מציאת עבודה חדשה" לעומת 13% בלבד ממקבלי שירות אחד במרכז. כמו כן, 31% ממקבלי 7 שירותים ויותר במרכז מדווחים על "רווחה כלכלית גדולה יותר" לעומת 13% בלבד ממקבלי שירות אחד במרכז (לוח 13א בנספח הלוחות).

קיימים הבדלים מובהקים בשיעורי הדיווח של הפונים למרכזים השונים לגבי מידת השינוי שחל בהם בעקבות החשיפה למרכז. השיעור הגבוה ביותר של פונים המדווחים על שינוי שחל בהם נתגלה במרכז בבני ברק, והוא מתייחס כמעט לכל המימדים שנבדקו. שיעור נמוך של פונים המדווחים על שינוי נתגלה במרכזים באשדוד ובביתר עלית, לגבי רוב המימדים שנבדקו (תרשים 16).

תרשים 16: השינוי המשמעותי ביותר שחל בקרב פונים בעקבות החשיפה לשירות במרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים)*

* בשאלה זו ניתן היה לציין שינוי אחד או שניים בלבד.

ההבדלים בדיווח בין הפונים למרכזים השונים בתחום זה מעידים על צורך לבחון בצורה מעמיקה את מודל ההתערבות ואת תהליכי הטיפול בכל אחד מארבעת המרכזים.

השתלבות בעבודה לאחר הפנייה למרכז: כאמור, שליש מהפונים למרכזי ההכוון היו מועסקים בעת הפנייה למרכז. מבין הפונים שלא עבדו בעת הפנייה למרכז, נמצא כי כמחצית מהפונים (45%) דיווחו שהם עובדים בעת ביצוע הראיונות (סוף ספטמבר ותחילת אוקטובר 2014): 47% מהנשים ו-42% מהגברים.

קיימים הבדלים בתחום זה בין ארבעת המרכזים – כמחצית מהפונים למרכז בבני ברק (47%), למרכז באשדוד (49%) ולמרכז בביתר עלית (52%) עובדים בעת ביצוע הראיונות. כשליש (34%) מהפונים למרכז בירושלים, שהחל את פעילותו במרץ 2014, דיווחו כי הם השתלבו בעבודה. בודדים (5%) מבין המשולבים בעבודה מדווחים כי קיבלו ליווי או סיוע מהמרכז לאחר ההשתלבות בעבודה. אין הבדלים משמעותיים בתחום זה בין המרכזים.

בדוחות ההערכה הבאים תבחן בהרחבה איכות ההשמה של הפונים למרכזים לגבי מספר מימדים מרכזיים של ההעסקה: רמת השכר, היקף המשרה, תנאי ההעסקה (באופן ישיר או באמצעות קבלן), תנאים הסוציאליים, סוג משלחי היד וענפי התעסוקה בהם משולבים העובדים, אופיו של מקום העבודה (מבחינת רמת החרדיות שלו) חרדי, מידת שביעות הרצון ממקום העבודה. בנוסף יבחן משך זמן חיפוש העבודה של מי שפנו למרכזים, עד לקליטה במקום העבודה.

ניתן לסכם ולהצביע על מספר הישגים מרכזיים של המרכזים ביחס להשתלבות בתעסוקה:

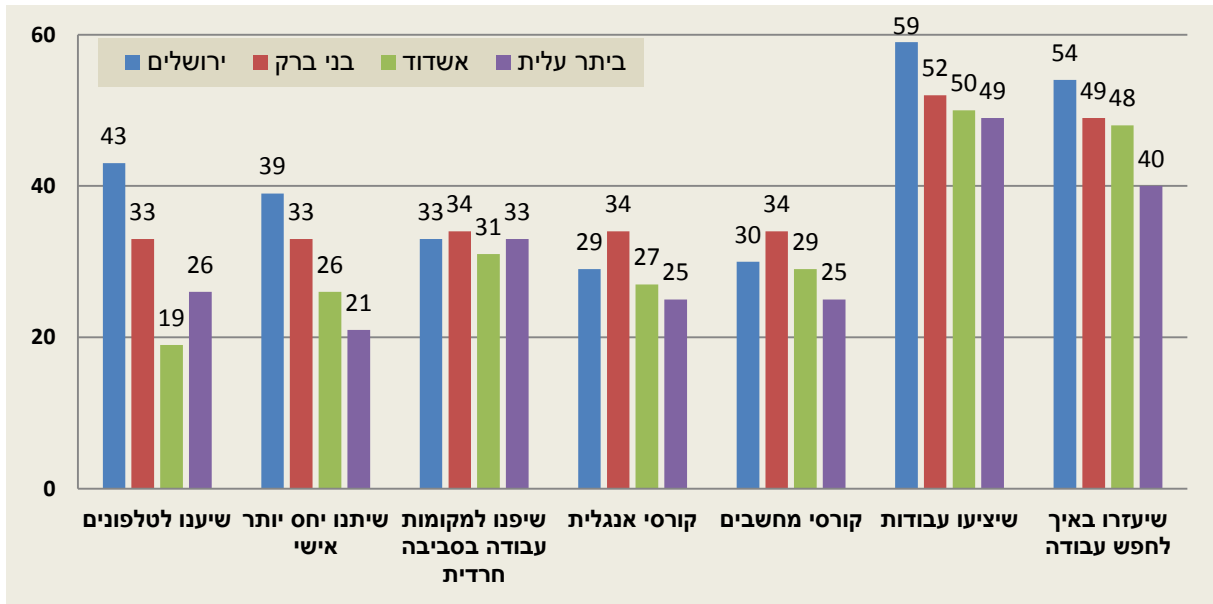
- (1) חל גידול משמעותי של 15 נק' אחוז בשיעור המועסקים בין מועד התחלת הפעלת המרכזים לבין מועד הסקר (מ-33% ל-58%).
- (2) מבין הפונים שאינם עובדים אחוז הבלתי מועסקים הצטמצם בקרב אוכלוסיית הפונים וכיום 55% מהם עובדים.
- (3) חלק (13%) מהפונים למרכזים מדווח על שיפור (בתנאי ההעסקה, בשכר או בתפקיד) במקום עבודתו.
- (4) מעטים (6%) מבין הפונים שעבדו בעת הפנייה למרכז אינם עובדים בעת הסקר, חלק גדול מהן נשים.

4.7 המלצות הפונים לשיפור השירות

כשליש מהפונים השיבו שאין להם כל המלצות לשיפור השירות במרכזי ההכוון. פונים אחרים מציינים מספר שיפורים הנדרשים, לתפיסתם, לשיפור השירות (תרשים 17 ולוח 12 בנספח הלוחות):

- הגברת השירות הממוקד בהשמה בעבודה: כמחצית הפונים (54%) לכלל המרכזים מציינים את הצורך בהרחבת ההפניה למקומות עבודה. כשליש מהם מציינים את הצורך בהפניה למקומות עבודה בסביבה חרדית (33%).
- שיפור היחס הניתן לפונה: 33% מהפונים לכלל המרכזים מציינים את הצורך שהצוות יענה לטלפונים (פתרון לסוגיה זו קיים כיום (סוף ינואר 2015) באמצעות שימוש במוקד טלפוני חיצוני למרכז) ו-32% מדווחים על צורך שהסגל ייתן "יחס יותר אישי". (שיעורים גבוהים במיוחד של הצורך בתחום זה נתגלו בקרב הפונים למרכז בירושלים (43%-ו-39% בהתאמה).
- שיפור בהפניה של הפונים להרחבת הידע שלהם הרלוונטי כדי לעמוד בדרישות הקבלה למקומות עבודה: 31% הצביעו על צורך בקורסי מחשבים ו-25% על הצורך בקורסים לאנגלית. אין הבדלים משמעותיים מגדריים בתחום זה.

תרשים 17: המלצות הפונים לשיפור השירות של מרכזי ההכוון לתעסוקת חרדים, לפי מרכז (באחוזים)

מקורות

- אקשטיין, צ' (2010). **הוועדה לבחינת מדיניות תעסוקה: דוח סופי**. ירושלים: משרד התעשייה המסחר והתעסוקה.
- בן-משה, א' (2012). **שינויים במבנה ובהרכב האוכלוסייה הישראלית לפי מגזר תרבותי- דתי והשלכותיו על שוק העבודה**. מנהל המחקר, משרד הכלכלה
- גוטליב, ד' (2007). **העוני וההתנהגות בשוק העבודה במגזר החרדי**. ירושלים: מכון ון-ליר
- גל, ר' (עורך) (2012). **שילוב חרדים: מודל, תסריטים ומיפוי**. חיפה: מוסד שמואל נאמן למחקר מתקדם במדע וטכנולוגיה והטכניון.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסקר החברתי, 2012
- הסכם לביצוע שירותים של קידום תעסוקת חרדים באמצעות הפעלה של מרכזי הכוון תעסוקתי לאוכלוסייה החרדית בין ממשלת ישראל וג'וינט ישראל (2014-2015).
- זאב, ד' (2005). **בין אמונה לצבא: גדוד הנח"ל החרדי – בין סיכויים לסיכונים**. ירושלים, מכון פורסיהימר למחקרי מדיניות
- זיכרמן, ח' (2014). **שחור, כחול לבן: מסע אל תוך החברה החרדית בישראל**. ירושלים, ידיעות אחרונות.
- חקק, י' (2003). **מאוהלה של תורה למאהל טירוניהם: מפגש של מודלים תרבותיים**. ירושלים, מכון פורסיהימר למחקרי מדיניות
- כהן, ב' (2005). **מצוקה ותעסוקה בחברה החרדית: מבט מבפנים**. ירושלים: מכון פורסיהימר למחקרי מדיניות.
- כהנר, ל' (2008). **עמדות ביחס לשוק העבודה במגזר החרדי**. מנהל המחקר, משרד הכלכלה
- לויין, ח' (2009). **המגזר החרדי בישראל: העצמה תוך שילוב בתעסוקה**. המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראש הממשלה.
- לופו, י' (2004). **ש"ס דליטא: ההשתלטות הליטאית על בני תורה ממרוקו**. תל-אביב, הקיבוץ המאוחד
- ליאון, נ' (2010). **חרדיות רכה: התחדשות דתית ביהדות המזרח**. ירושלים, יד יצחק בן-צבי
- מלחי, א' (2012). **גברים חרדים בשירות צבאי טכנולוגי – השתלבות בוגרי שח"ר בשוק העבודה**. מנהל המחקר, משרד הכלכלה
- מלחי, א' (2013). **מאפייני התעסוקה של המגזר החרדי**. ירושלים: מינהל מחקר וכלכלה, משרד הכלכלה.
- מלחי, א' (2014). **ואהבת לרעך (אם) הוא כמוך – הון חברתי של מתנדבים חרדים בשירות אזרחי**. חקר החברה החרדית, כרך 1, תשע"ד: 41-21.

סופר-פורמן, ח' (2008). מרכזי פיתוח תעסוקת חרדים (מפתח): מעקב אחר המשתתפים לאחר 6 עד 9 חודשים מתחילת ההשתתפות בתכנית. דוח מס' 2. ירושלים: מנהל מחקר וכלכלה, משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.

פישמן, נ' וקינג, י' (2013). אבחון מותאם תרבות (אמ"ת): סקירת ספרות בין לאומית על תהליכי מיון לעבודה ובחינת השלכותיה בהקשר הישראלי. ירושלים: מאירס-ג'וינט מכון ברוקדייל.

פפרמן, ב' (2009). החרדים בישראל: דיוקן האוכלוסייה ומאפייני תעסוקה 2002-2007. ירושלים: מינהל מחקר וכלכלה, משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.

פרידמן, מ. (1991). החברה החרדית: מקורות, מגמות ותהליכים. ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל

קוליק, ל' (2012). תחושת העצמה, ערכי חיים ומרכזיות חיי העבודה בקרב נשים חרדיות המצויות בשוק העבודה. קריית אונו: בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר-אילן והמוסד לביטוח לאומי.

רגב, א' (2013). השכלה ותעסוקה במגזר החרדי. דוח מצב המדינה, חברה, כלכלה ומדיניות 2013. ירושלים: מרכז טאוב למחקרי מדיניות.

Behtoui, A. (2006). *Unequal opportunities: the impact of social capital and recruitment methods on immigrants and their children in the swedish labour market*. Linköping: Department of Social and Welfare Studies, Linköping University.

Brekke, I & Mastekaasa, A. (2008). Highly educated immigrants in the Norwegian labour market: permanent disadvantage? *Work, Employment & Society*, (3)22, 507-526.

Bick, E. (2014). The Tal Law: A Missed Opportunity for "Bridging Social Capital" in Israel. *Journal of Church and State*, 52(2): 298-322.

Fris, K., Jones, B., & Knapp, M. (2015). *Addressing workforce development in Montgomery County: An economy at a crossroads*. Montgomery County Workforce Development Report. Montgomery College: SkillSmart.

Lin, N. (2001). *Social capital. A theory of social structure and action*. Cambridge: Cambridge University Press.

Patton, M. Q. (2008). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.

Portes, A. & Vickstrom, E. (2011). Diversity, Social Capital and Cohesion. *Annual Review of Sociology* 37: 461-491.

ממצאים ראשוניים ממדידה ראשונה (T_0), (שאלון לפונים למרכזי הכוון לתעסוקה) (אוקטובר-נובמבר 2014)

רשימת לוחות⁵

א. מאפיינים סוציו-דמוגרפיים ואחרים של הפונים

- לוח 1: אוכלוסיית הפונים החרדית הנכללת במחקר, פונים לארבעה מרכזי הכוון לתעסוקה – ירושלים, בני ברק, אשדוד וביתר עילית, (במספרים מוחלטים), אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 1א: אוכלוסיית הפונים החרדית הנכללת במחקר, פונים לארבעה מרכזי הכוון לתעסוקה – ירושלים, בני ברק, אשדוד וביתר עילית. (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 1ב: מועד קבלת השירות בפעם הראשונה מצוות המרכז – פונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014. (כל הפונים)
- לוח 1ג: מספר שירותים שקיבלו מהמרכז - הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (כל הפונים, דווח הפונה) (ראיון פנים אל פנים בנפרד מהיכרות אישית, ללא שירות נוסף).
- לוח 1ד: מספר שירותים שקיבלו מהמרכז - הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (כל הפונים, דווח הפונה) (ראיון פנים אל פנים אך היכרות אישית, כולל שירות נוסף).
- לוח 2: מאפיינים סוציו-דמוגרפיים של הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 2א: ממוצע גיל, מספר ילדים ומספר שעות התנדבות של הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר. אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 3: השכלה, ידע טכנולוגי והתנדבות של הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 4: שירות צבאי או אזרחי של הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 4א: שירות צבאי או אזרחי והתנדבות של הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי זרם (גברים בלבד), (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ב. קשר עם מרכז הכוון

- לוח 5: הדרך ששמעו על המרכז ומשך ההמתנה - הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 6: הסיבה העיקרית לפנייה למרכז - הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

⁵ הלוחות שנוספו בגרסה מעודכנת זו מודגשים.

- לוח 7: גובה הכנסה ורמת שכר ממוצע של הפונים למרכזי ההכוון בעת ביצוע הסקר (ספט' 14), לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 7א: מאפייני השתלבות בעבודה של הפונים למרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 8: השירותים שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 8א: שירותי ראיון פנים אל פנים והיכרות אישית שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 8ב: השירותים שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז וחודש התחלת קבלת השירות, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי משך חשיפה)
- לוח 8ג: הפנייה לראיונות עבודה במסגרת השירות במרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 9: "מרוצים במידה רבה" או "רבה מאד" מהשירותים שקיבלו הפונים במרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 9א: "מרוצים במידה רבה" או "רבה מאד" מהשירותים שקיבלו הפונים במרכזי ההכוון, לפי מרכז וחודש התחלת קבלת השירות, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (משך חשיפה)
- לוח 9ב: "מרוצים במידה רבה" או "רבה מאד" מהשירותים שקיבלו הפונים במרכזי ההכוון, לפי מספר שירותים שקיבל הפונה מהמרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (מספר שירותים שקיבלו)
- לוח 9ג: "מרוצים במידה רבה" או "רבה מאד" מהשירותים שקיבלו הפונים במרכזי ההכוון, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (מספר שירותים שקיבלו) - (היכרות אישית או ראיון פאפ, כולל שירות נוסף)
- לוח 10: שביעות רצון של הפונים מממדים שונים של השירות במרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 10א: שביעות רצון של הפונים מממדים שונים של השירות במרכזי ההכוון, לפי מרכז וחודש התחלת קבלת השירות, (% המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי משך חשיפה)
- לוח 10ב: שביעות רצון של הפונים מממדים שונים של השירות במרכזי ההכוון, לפי מספר שירותים שקיבל הפונה מהמרכז, (% המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי מספר שירותים שקיבלו)
- לוח 10ג: שביעות רצון של הפונים מממדים שונים של השירות במרכזי ההכוון, לפי מספר שירותים שקיבל הפונה מהמרכז, (% המדווחים "מסכים" או "מסכים מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי מספר שירותים שקיבלו – היכרות אישית או ראיון פנים אל פנים)
- לוח 11: התחומים בהם הפונים חשים כי צוות מרכז ההכוון לתעסוקה לחרדים עזר להם, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 11א: התחומים בהם הפונים חשים כי צוות מרכז ההכוון לתעסוקה לחרדים עזר להם, לפי מרכז וחודש התחלת קבלת השירות, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי משך חשיפה)
- לוח 12: המלצות הפונים לשיפור איכות השירות של מרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.
- לוח 13: שינויים שחלו בפונים בעקבות החשיפה לשירות במרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (% המדווחים "מסכים" או "מסכים מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 13א: שינויים שחלו בפונים בעקבות החשיפה לשירות במרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מספר שירותים שקיבל הפונה מהמרכז, (% המדווחים "מסכים" או "מסכים מאוד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 14: השינוי המשמעותי ביותר שחל אצל הפונים בעקבות הפנייה למרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 14א: השינוי המשמעותי ביותר שחל אצל הפונים בעקבות הפנייה למרכזי ההכוון, לפי מספר שירותים שקיבל הפונה מהמרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 14ב: השינוי המשמעותי ביותר שחל אצל הפונים בעקבות הפנייה למרכזי ההכוון, לפי מספר שירותים שקיבל הפונה מהמרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ג. השתלבות בתעסוקה של הפונים

לוח 15: משלחי יד של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים המשולבים בעבודה, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 15א: ענפי כלכלה בהם מועסקים הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים המשולבים בעבודה, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 15ב: ממוצע שעות עבודה בשבוע של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 15ג: חיפוש עבודה, היקף, סיבות ומאפיינים מועדפים של מקום עבודה של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 15ד: אסטרטגיות לחיפוש עבודה בקרב מחפשי עבודה הפונים למרכזי ההכוון, לפי מגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 15ה: אסטרטגיות לחיפוש עבודה בקרב מחפשי עבודה הפונים למרכזי ההכוון, לפי מגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 16: נכונות של הפונים לעבוד במקום עבודה בעל המאפיינים הבאים..., לפי מרכז ומגדר, (% המשיבים "במידה רבה מאוד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 16א: נכונות של הפונים לעבוד במקום עבודה בעל המאפיינים הבאים..., לפי מרכז ומגדר, (% המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 17: חסמים מרכזיים של הפונים בעת חיפוש עבודה, לפי מרכז ומגדר, (% המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 17א: החסם המרכזי למציאת עבודה לפי תפיסת מחפשי עבודה הפונים למרכזי ההכוון, לפי מגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 18: הדבר שמטריד כיום ביותר את הפונים למרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 19: עמדתם של קרובי משפחה ואחרים ביחס לאפשרות ליציאה לעבודה, לפי מגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 20: הדבר שיעזור ביותר להשתלב בעבודה או להתקדם בה, לפי מגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

לוח 1: אוכלוסיית הפונים החרדית הנכללת במחקר, פונים לארבעה מרכזי הכוון לתעסוקה – ירושלים, בני ברק, אשדוד וביתר עילית. (במספרים מוחלטים), אוקטובר-

נובמבר 2014.

מרכז	סה"כ רשימות	רואיינו			לא אותרו ¹	לא פנה לארגון	סרבו	מס' רב של פניות ללא הסכמה	שונות ²
		סה"כ	גברים	נשים					
סה"כ כללי	2,894	1,171	603	568	180	36	513	190	804
1	763	356	169	187	70	13	125	8	203
2	1,534	541	298	243	56	13	271	139	508
3	286	118	54	64	31	1	58	28	44
4	311	156	82	74	23	9	59	15	49

(1) מס' טלפון שגוי (2) טוענים שרואיינו, ממתין, אחר

לוח 1א: אוכלוסיית הפונים החרדית הנכללת במחקר, פונים לארבעה מרכזי הכוון לתעסוקה – ירושלים, בני ברק, 4 וביתר עילית. (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014

מרכז	סה"כ רשימות (N)	רואיינו (% מתוך סה"כ כללי)			לא אותרו ¹	לא פנה לארגון	סרבו	מס' רב של פניות ללא הסכמה	שונות ²
		סה"כ	גברים	נשים					
		(% מתוך סה"כ שרואיינו)	(% מתוך סה"כ שרואיינו)	(% מתוך סה"כ שרואיינו)	(% מתוך סה"כ שרואיינו)	(% מתוך סה"כ שרואיינו)	(% מתוך סה"כ שרואיינו)	(% מתוך סה"כ שרואיינו)	(% מתוך סה"כ שרואיינו)
סה"כ כללי	2,894	40	51	6	1	18	7	28	
1	763	47	47	9	2	16	1	27	
2	1,534	35	55	4	1	18	9	33	
3	286	41	46	11	0.3	20	10	15	
4	311	50	53	7	3	19	5	16	

(1) מס' טלפון שגוי (2) טוענים שרואיינו, ממתין, אחר

כל המרואיינים הכלולים בקובץ זה ענו בחיוב על השאלה: "האם היית בקשר עם המרכז וקיבלת שירות?" "כן, וקיבלתי שירות".

מרואיינים שהיו בקשר עם המרכז ולא קיבלו שירות או לא היו בקשר עם המרכז – אינם כלולים בקובץ זה.

לוח ב1: מועד קבלת השירות בפעם הראשונה מצוות המרכז – פונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014. (כל הפונים)

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
															המועד
3	1	2	2	-	1	2	3	2	-	2	1	2	2	2	שנת 2012 או לפנייה
1	1	1	2	2	2	8	6	7	1	1	1	5	3	4	שנת 2013
															בשנת 2014
30	30	30	20	14	17	37	31	35	17	19	18	29	25	27	ינואר-מרץ
29	28	29	41	27	33	27	30	29	40	42	41	32	33	32	אפריל-יוני
35	38	36	33	49	42	14	19	16	41	35	38	26	30	28	יולי-ספט'
3	1	2	2	8	5	12	11	11	1	3	2	7	7	7	אוקט'-נוב'

*** $P < 0.001$

לוח ג1: מספר שירותים שקיבלו מהמרכז - הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (כל הפונים, דווח הפונה) (ראיון פנים אל פנים בנפרד מהיכרות אישית, ללא שירות נוסף).

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
															מס' שירותים
2	4	3	2	-	1	3	3	3	2	4	4	3	3	3	0
18	8	14	22	16	19	12	16	14	17	18	17	15	15	15	1
29	20	25	22	31	27	16	23	19	20	22	21	20	23	21	2
20	26	22	20	33	27	23	24	24	26	24	25	23	25	24	3
15	23	19	20	16	18	21	19	20	20	17	18	20	19	19	4
9	10	9	9	5	7	10	9	10	11	8	9	10	8	9	5
6	5	6	2	-	1	7	5	6	4	4	4	6	4	5	6
1	4	3	2	-	1	6	2	4	-	3	2	4	2	3	11-7

*** $P < 0.001$

לוח ד1: מספר שירותים שקיבלו מהמרכז - הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (כל הפונים, דווח הפונה) (ראיון פנים אל פנים או היכרות אישית, כולל שירות נוסף).

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
															מס' שירותים
2	1	2	2	-	1	2	2	2	1	3	2	2	2	2	0
39	16	28	33	31	32	19	20	19	20	26	23	23	23	23	1
24	32	28	19	41	31	27	31	29	28	29	29	26	32	29	2
17	26	25	28	23	21	24	26	25	32	22	27	26	24	25	3
7	14	12	11	5	10	12	14	8	13	10	13	12	11	11	4
7	7	7	6	-	3	9	5	7	5	6	6	7	5	6	5
2	-	1	-	-	-	4	2	3	1	3	2	3	2	2	6
-	4	2	2	-	1	3	-	2	-	1	1	2	1	1	10-7

*** $P < 0.001$

לוח 2: מאפיינים סוציו-דמוגרפיים של הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			מאפיינים
4			3			2			1			גברים	נשים	סה"כ	
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
		53			46			55			48			52	גברים
															גיל
-	2	1	-	3	2	-	5	2	-	3	2	-	4	***2	עד 18
40	56	47	42	35	38	27	41	33	37	45	41	33	44	38	19-24
33	14	24	17	27	23	33	18	26	32	20	26	31	19	25	25-29
17	17	17	31	18	26	23	18	21	20	17	18	22	17	20	30-39
8	8	8	6	16	11	11	11	11	9	8	8	10	10	10	40-49
2	4	3	2	-	1	3	7	5	2	6	4	3	5	4	50-59
-	-	-	2	2	2	3	2	2	1	1	1	2	1	1	60-69
93	87	90	93	86	89	91	95	93	84	89	87	89	91	90	נולדו בישראל
84	76	80	89	78	83	78	74	76	65	65	65	76	72	*74	נשואים ⁶
11	20	15	9	19	14	16	23	19	30	32	31	18	25	22	רווקים
															מס' ילדים
18	37	26	15	19	17	13	14	14	20	23	21	16	21	***18	ללא ילדים
30	23	27	15	12	13	24	19	22	20	16	18	23	18	21	1
19	9	15	19	12	15	16	18	17	14	15	14	16	15	16	2
15	7	12	15	10	12	22	11	17	16	7	11	19	9	14	3

⁶ בשאלה הנוגעת במצב משפחתי קיימות שתי קטגוריות נוספות: גרושה, אלמנה (המשלימות את ההתפלגות ל-100%).

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			מאפיינים
4			3			2			1			גברים	נשים	סה"כ	
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
12	9	11	23	25	24	16	22	19	19	24	22	17	21	19	6-4
6	16	10	11	23	17	9	14	11	11	14	12	9	15	12	10-7
-	-	-	2	-	1	-	2	1	1	2	2	1	2	1	11 ויותר
															זרם חרדי
2	10	6	20	23	22	20	30	24	38	32	35	23	27	***25	ח' ליטאי
51	47	49	47	27	36	40	27	34	26	13	19	38	25	32	ח' חסידי
33	32	33	15	30	23	23	28	25	18	40	30	22	33	27	ח' ספרדי
1	1	1	6	-	3	1	1	1	2	3	2	2	1	2	ח' לאומי
10	8	9	6	16	11	13	13	13	12	11	11	11	12	12	ח' כללי
78	84	81	87	86	87	85	88	86	90	81	85	86	85	85	גדל במשפחה חרדית
55	65	60	75	44	58	60	66	63	50	47	48	58	57	58	עובדים כיום
47	57	52	67	36	49	41	56	47	30	37	34	42	47	45	מבין הפונים שלא עבדו, עובדים כיום

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 2א: ממוצע גיל, מספר ילדים ומס' שעות התנדבות של הפונים למרכזי ההכוון התעסוקתיים, לפי מרכז ומגדר, אוקטובר-נובמבר 2014

ה מ ר כ ז								סה"כ כללי		מאפיינים
4		3		2		1		M	SD	
M	SD	M	SD	M	SD	M	SD			M
										גיל (ממוצע)
27.5	8.47	29.0	9.27	30.2	10.24	28.5	9.19	29.2	8.95	סה"כ
27.9	7.48	28.8	9.03	30.7	9.59	28.7	8.19	29.6	8.95	גברים
27.0	9.47	29.1	9.53	29.6	11.0	28.3	10.0	28.8	10.34	נשים
										מס' ילדים (ממוצע)
										בקרב משפחות עם ילדים
3.0	2.42	4.1	2.63	3.4	2.44	4.0	2.93	3.6	2.62	סה"כ
2.6	1.99	3.6	2.48	3.15	2.26	3.6	2.69	3.2	2.36	גברים
3.7	2.91	4.5	2.73	3.73	2.65	4.3	3.12	4.0	2.84	נשים
										מס' שעות התנדבות בשבוע (ממוצע)
										(מתנדבים בעת ביצוע הסקר)
15.0	17.37	3.4	3.85	6.6	7.30	6.7	8.34	7.2	9.27	סה"כ
17.9	18.09	5.0	6.01	7.0	7.90	8.5	10.19	8.8	10.78	גברים
2.3	1.5	2.8	3.01	5.5	5.86	4.18	3.85	4.5	4.79	נשים

לוח 3: השכלה, ידע טכנולוגי והתנדבות של הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			מאפיינים
4			3			2			1			גברים	נשים	סה"כ	
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ				
השכלה															
(מסגרת אחרונה שסיימו)															
2	-	1	2	2	2	-	-	-	1	-	1	1	-	***1	יסודי
8	16	12	-	20	11	4	12	8	1	15	8	3	14	9	תיכון
-	-	-	-	-	-	1	1	1	4	-	2	2	1	1	יש' קטנה
30	-	17	33	-	15	35	-	20	46	-	21	37	-	19	יש' גבוהה
-	49	23	-	42	23	-	39	17	-	40	21	-	41	20	סמינר חינוך
-	3	1	2	3	2	-	8	4	-	7	3	-	6	3	סמינר (הנדסאות)
40	-	22	46	-	21	39	-	22	31	-	15	38	-	20	כולל
11	16	13	13	13	13	13	25	19	10	23	17	12	22	17	הכשרה מקצועית
7	10	8	6	19	13	5	12	8	5	15	10	5	13	9	השכלה גבוהה
7	11	9	15	25	20	13	17	15	17	20	19	13	18	16	% הלומדים כיום
לימודים כיום															
(מתוך הלומדים בלבד)															
-	38	21	-	25	17	-	17	9	-	24	14	-	22	13	בסמינר
17	13	14	38	13	21	40	31	35	32	16	23	35	21	27	הכשרה מקצועית (חרדי)
17	-	7	-	-	-	-	-	-	4	3	3	3	1	2	הכשרה מקי' (לא חרדי)
67	38	50	38	44	42	47	38	43	43	34	38	46	38	41	אוני' או מכללה (חרדי)
-	13	7	-	6	4	8	5	6	18	18	18	10	11	10	אוני' או מכל' (לא חרדי)

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			מאפיינים
4			3			2			1			גברים	נשים	סה"כ	
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
-	-	-	25	13	17	3	10	6	4	5	5	5	8	7	אחר
															שימוש במחשב
82	88	85	75	81	78	84	93	88	81	92	87	82	91	86	יודע להשתמש
69	42	56	85	65	74	83	69	76	87	68	77	83	65	***74	עשה שימוש באינטרנט בחודש האחרון
															משתמש באינטרנט ל...
55	41	50	54	53	54	47	54	50	48	47	48	49	51	**49	מיילים
9	19	12	3	-	1	4	12	8	7	23	15	6	15	10	חיפוש עבודה
9	-	5	11	12	12	10	3	7	10	3	7	10	4	7	חדשות
2	4	3	6	3	4	1	2	1	-	-	-	1	2	1	פייסבוק
-	7	3	-	-	-	1	1	1	1	-	-	1	1	1	מידע תורני
6	15	10	11	18	15	16	12	15	16	5	11	15	11	13	מידע כללי
2	-	1	-	-	-	1	2	1	3	2	2	2	2	2	מידע על לימודים
1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	0.5	מוסיקה
15	7	12	9	9	9	15	12	14	12	13	12	14	12	13	אחר
19	4	12	6	14	10	23	12	18	21	14	17	21	12	**16	מתנדב
22	27	25	21	35	28	30	41	36	28	36	32	27	37	32	התנדב בעבר

לוח 4: שירות צבאי או אזרחי של הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז (גברים בלבד), (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
															שירות צבאי או אזרחי
58			62			62			72			64			לא שרת
22			19			16			13			17			שרת בצבא (כללי)
5			12			11			5			9			שרת בצבא במסלול לחרדים
15			8			10			8			10			שירות אזרחי
-			-			-			2			1			לא ענה
															הסדיר את המעמד מול רשויות הצבא
90			81			89			77			85			הסדיר

לוח 4א: שירות צבאי או אזרחי והתנדבות של הפונים למרכזי הכוון לתעסוקה לחרדים, לפי זרם (גברים בלבד), (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

אחר	כללי	חרדי-לאומי	ספרדי	חסידי	ליטאי	סה"כ	
							שירות צבאי או אזרחי
44	54	44	51	77	66	***64	לא שרת
22	32	22	27	10	9	17	שרת בצבא (כללי)
22	9	33	14	5	6	9	שרת בצבא במסלול לחרדים
11	5	-	6	9	18	10	שירות אזרחי
-	-	-	2	-	1	1	לא ענה
							התנדבות
30	15	21	14	19	17	***16	מתנדב
57	35	20	27	30	38	32	התנדב בעבר

לוח 5: הדרך ששמעו על המרכז ומשך ההמתנה - הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
6.37	9.61	8.05	10.13	11.87	11.17	8.66	12.84	10.58	13	13.01	13	9.72	12.27	11.02	משך ההמתנה (בימים)
															<u>הדרך ששמעו על המרכז</u>
49	55	52	49	61	56	39	56	47	49	69	60	44	61	***52	משפ' או חברים
25	53	38	35	31	33	35	25	31	18	19	19	29	28	28	עיתונות חרדית
10	-	5	6	-	3	8	1	5	7	4	5	8	2	5	רדיו
5	1	3	6	8	7	5	4	5	7	3	5	6	4	5	אינטרנט
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	0.5	סמינר לנשים
1	1	1	-	-	-	2	3	2	2	2	2	2	2	2	הכשרה מקצועית
-	-	-	-	2	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	אקדמיה
5	1	3	4	-	2	10	3	7	2	3	3	7	3	5	מודעות רחוב
6	1	4	-	1	1	4	1	3	2	2	2	3	2	3	איש קשר מהקהילה
-	-	-	4	-	2	3	-	2	1	1	1	2	-	1	ממ"ח או מוקד טלפוני של הכלכלה
															<u>עבודה בעת הפנייה למרכז</u>
22	27	24	33	27	29	38	38	38	33	30	31	34	33	33	עבדו
47	57	52	67	36	49	41	56	47	30	37	34	42	47	45	מבין הפונים שלא עבדו, עובדים כיום
															מס' שנים שאינו עובד, בממוצע
															<u>עיסוק בן הזוג</u>
60	18	41	59	28	43	74	23	52	73	18	44	70	22	***47	עובד
1	20	10	-	12	6	1	10	5	-	14	8	1	13	6	עובד ולומד בכולל
-	57	25	4	2	3	1	2	1	7	2	4	2	2	2	עובד ולומד כללי
-	57	25	-	50	25	-	56	27	-	59	31	-	56	27	לומד לימודי קודש

*** $P < 0.001$

לוח 6: הסיבה העיקרית לפנייה למרכז - הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			הסיבות לפנייה למרכז
4			3			2			1			גברים	נשים	סה"כ	
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
69	91	79	81	77	79	64	72	67	52	82	69	63	79	***71	מציאת עבודה
19	6	13	11	11	11	19	11	16	17	7	11	18	9	13	לימודים מקצועיים
2	-	1	-	-	-	4	-	2	13	2	7	6	1	3	לימודים גבוהים
6	2	4	3	2	2	1	4	2	1	-	-	2	2	2	כלים למציאת עבודה
3	-	2	-	2	1	4	3	4	3	4	3	3	3	3	עזרה בבחירת מקצוע
2	2	2	5	9	7	9	9	9	15	5	10	9	7	8	אחר

*** $P < 0.001$

לוח 7: גובה הכנסה ורמת שכר ממוצע של הפונים למרכזי ההכוון בעת ביצוע הסקר (ספט' 14), לפי מרכז ומגדר. אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
7.23	8.61	7.88	9.04	6.95	7.92	8.26	8.39	8.32	7.72	7.62	7.67	8.04	8.00	8.02	גובה הכנסה בעת הריאיון (באלפים, בממוצע)
6.33	5.77	6.04	7.25	5.29	6.44	6.49	6.50	6.49	5.62	6.89	6.27	6.35	6.37	6.36	רמת שכר בעת הריאיון, עובדים (באלפים בממוצע)
5.00	4.00	4.00	5.00	3.00	4.50	5.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	5.00	4.00	רמת שכר בעת הריאיון, עובדים (באלפים, חציון)
8.8	5.5	7.4	7.0	4.5	5.5	8.0	6.8	7.5	7.4	5.7	6.4	7.9	5.9	***6.9	ציפיות משכר (באלפים, בממוצע)

*** $P < 0.001$

לוח 7א: מאפייני השתלבות בעבודה הנוכחית של הפונים למרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			גברים	נשים	סה"כ	
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
62	56	59	40	32	37	61	53	57	54	24	39	57	44	**51	מועסקים במשרה מלאה
															מועסקים כעצמאים או כשכירים
98	96	97	83	93	87	88	94	91	86	85	85	88	91	90	שכיר
-	-	-	5	-	3	3	3	3	2	1	2	3	2	2	שכיר ועצמאי
9	15	12	5	21	12	7	10	8	5	10	8	6	12	*9	מועסקים על ידי חברת כוח אדם/ קבלן
2	4	3	5	-	3	6	6	6	2	5	3	5	5	5	קבלת ליווי או סיוע מהמרכז לאחר ההשתלבות בעבודה
															מאפייני מקום העבודה הנוכחי
39	30	34	40	56	47	44	46	45	46	54	50	42	45	44	כל העובדים חרדים
10	43	27	34	24	30	15	21	18	26	24	25	19	25	22	רוב העובדים חרדים
37	23	30	20	20	20	25	22	23	14	8	11	23	18	21	מיעוט מהעובדים חרדים
15	4	9	6	-	3	16	11	14	14	14	14	15	11	13	אין כלל עובדים חרדים (חוץ ממני)
															ש"ר כללית ממקום העבודה
72	49	60	61	54	58	58	58	58	44	49	46	56	54	*55	"מרוצה מאוד"
16	43	30	24	32	27	26	29	27	24	33	28	24	32	28	"מרוצה"
5	4	4	13	11	12	11	9	10	22	16	19	13	10	12	"לא כל-כך מרוצה"
7	4	6	3	4	3	6	4	5	11	2	7	7	4	5	"לא מרוצה כלל"
3.53	3.36	3.44	3.42	3.36	3.39	3.36	3.41	3.38	3.00	3.29	3.12	3.30	3.36	3.32	ש"ר כללית ממקום העבודה (ממוצע)

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 8: השירותים שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			שירותים
4			3			2			1			גברים	נשים	סה"כ	
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ				
83	91	87	83	89	86	82	71	77	69	73	71	78	76	77	ראיון פ' אל פנים
6	11	8	22	6	14	11	9	10	16	11	14	13	10	11	ראיון טלפוני
73	68	71	52	70	62	65	59	63	55	56	56	62	60	61	פגישת היכרות ראשונית
23	49	35	17	50	35	32	47	39	25	40	33	27	45	***36	סדנת קורות חיים וראיונות
7	7	7	9	3	6	15	15	15	7	30	19	11	18	*14	סדנת הכנה לשוק העבודה, אינטרנט
16	26	21	32	6	18	17	16	17	14	24	19	17	19	18	הפנייה למעסיק
7	6	6	15	-	7	20	1	11	17	8	12	17	4	***10	אנגלית
5	3	4	6	-	3	11	6	9	6	11	9	9	7	8	מחשבים
22	14	18	17	14	15	28	19	24	24	10	17	25	15	***20	מידע על לימודים וסבסודם
5	1	3	4	-	2	12	11	12	7	5	6	9	7	8	ייעוץ ליזמות עסקית
4	3	3	4	2	3	8	5	7	5	2	3	6	3	5	הכשרה מקצועית
31	54	42	22	22	22	39	37	38	52	17	34	40	31	***35	אבחון תעסוקתי

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 8א: שירותי ראיון פנים אל פנים והיכרות אישית שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז				סה"כ כללי	השירות
4	3	2	1		
92	93	86	79	***85	סה"כ ראיון פאפ' או היכרות אישית
65	55	54	48	**54	ראיון פ' אל פנים וגם פגישת היכרות אישית
22	31	22	23	23	ראיון פנים אל פנים בלבד
6	7	8	8	8	פגישת היכרות אישית בלבד
-	5	6	15	10	ראיון טלפוני בלבד

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 28: השירותים שקיבלו הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז וחדש התחלת קבלת השירות, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי משך חשיפה)

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי								
4				3				2				1								
חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				
10-11	7-9	1-6	סה"כ	10-11	7-9	1-6	סה"כ	10-11	7-9	1-6	סה"כ	10-11	7-9	1-6	סה"כ	10-11	7-9	1-6	סה"כ	שירותים
2014	2014	2014		2014	2014	2014		2014	2014	2014		2014	2014	2014		2014	2014	2014		
67	89	87	87	83	88	88	87	72	82	77	77	57	73	71	71	72	80	77	78	ראיון פ' אל פנים
33	2	11	8	-	8	21	14	16	18	7	10	14	11	14	13	15	11	11	11	ראיון טלפוני
100	71	69	71	67	60	63	62	64	66	62	63	57	54	55	55	65	61	61	61	פגישת היכרות ראשונית
67	38	33	36	50	46	21	33	31	42	39	39	29	34	31	33	34	38	35	36	סדנת קורות חיים וראיונות
-	11	4	7	-	4	5	5	10	14	16	15	14	22	18	19	10	15	14	14	סדנת הכנה לשוק העבודה, אינטרנט
33	21	21	22	17	4	25	*15	16	19	14	15	14	19	20	19	16	17	17	17	הפנייה למעסיק
-	2	10	7	-	4	9	6	24	5	11	**11	14	8	14	12	20	5	12	***10	אנגלית
-	5	3	4	-	-	2	1	5	12	8	9	14	7	10	9	5	7	8	7	מחשבים
33	16	20	19	-	19	16	16	22	29	22	24	43	20	13	16	23	21	19	20	מידע על לימודים

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי								
4				3				2				1								
חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				
10-11	7-9	1-6	סה"כ	10-11	7-9	1-6	סה"כ	10-11	7-9	1-6	סה"כ	10-11	7-9	1-6	סה"כ	10-11	7-9	1-6	סה"כ	שירותים
2014	2014	2014		2014	2014	2014		2014	2014	2014		2014	2014	2014		2014	2014	2014		
																				וסבסודם
33	2	2	*3	-	-	4	2	14	13	9	10	14	4	7	6	14	5	7	7	ייעוץ ליזמות עסקית
-	2	4	3	17	2	2	3	10	5	8	8	14	5	2	4	11	4	5	*5	הכשרה מקצועית
100	50	36	42	17	21	23	22	26	38	40	38	14	31	36	34	27	35	37	36	אבחון תעסוקתי

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

מס' המקרים בתאים של החודשים אוקטובר-נובמבר 2014 קטן (מכאן שמעט מהמשתתפים במחקר הם פונים מהחודשיים האחרונים).

לוח 8ג: הפנייה לראיונות עבודה במסגרת השירות במרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז															
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
23	35	29	26	11	18	16	17	17	10	26	**19	16	22	19	קבלו הפניות לראיונות עבודה
															מס' ראיונות שהופנו אליהם (מבין מקבלי ההפניות)
65	84	76	21	71	38	30	47	38	63	54	56	42	60	52	1
6	12	10	50	14	38	22	32	27	25	14	17	24	19	21	2
17	-	7	14	14	14	16	6	11	6	14	12	14	8	11	3
-	-	-	7	-	5	8	6	7	6	7	7	6	5	5	4
6	4	5	7	-	5	5	-	3	-	9	7	5	5	5	5
6	-	2	-	-	-	19	9	14	2	2	2	10	4	6	6 ויותר
37	46	42	43	57	48	26	43	34	35	14	20	32	33	33	קבלה לעבודה, בעקבות ההפניה של המרכז
-	73	***42	36	14	27	21	31	26	12	20	18	18	35	**27	צורך לעבור מבחני מיון בעת חיפוש העבודה
37	39	38	64	57	62	66	52	60	65	76	73	60	59	59	קיומן של הצעות עבודה שדחה

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 9: "מרוצים במידה רבה" או "רבה מאד" מהשירותים שקיבלו הפונים במרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			שירותים
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
81	97	89	83	91	87	89	93	91	74	87	82	84	92	**88	ראיון פ' אל פנים (n=906)
100	100	100	75	50	69	85	91	87	89	86	88	86	87	86	ראיון טלפוני (n=132)
89	92	91	79	93	88	94	93	94	81	87	84	89	92	90	גישת היכרות ראשונית (n=719)
90	97	95	89	91	90	82	91	87	85	93	90	84	93	*89	סדנת קורות חיים וראיונות (n=421)
100	100	100	80	100	86	91	90	90	50	86	79	84	88	86	סדנת הכנה לשוק העבודה, אינטרנט (n=168)
54	84	72	65	50	62	77	82	79	70	64	66	71	74	72	הפנייה למעסיק (n=212)
50	100	70	63	-	63	69	100	70	93	64	83	74	75	74	אנגלית (n=120)
50	50	50	67	-	67	88	87	88	80	75	77	82	78	81	מחשבים (n=88)
74	80	76	67	78	72	76	78	77	72	74	72	74	77	75	מידע על לימודים וסבסודם (n=234)
75	100	80	100	-	100	75	93	83	73	100	86	76	95	84	ייעוץ ליזמות עסקית (n=91)
33	100	60	100	100	100	88	92	89	88	100	92	84	95	88	הכשרה מקצועית (n=56)
81	83	82	75	93	85	80	79	80	67	81	71	76	81	78	אבחון תעסוקתי (n=416)

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 9א: "מרוצים במידה רבה" או "רבה מאד" מהשירותים שקיבלו הפונים במרכזי ההכוון, לפי מרכז וחוודש התחלת קבלת השירות, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (משך חשיפה)

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי								
4				3				2				1								
חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				
10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	שירותים
100	88	93	91	60	95	84	*88	91	90	92	91	75	89	78	83	87	90	88	88	ראיון פ' אל פנים
100	100	100	100	-	100	64	73	78	87	96	89	100	93	83	86	82	91	86	87	ראיון טלפוני
100	88	97	93	75	97	86	90	100	93	94	95	100	89	82	85	98	91	90	91	פגישת היכרות ראשונית
100	95	97	96	100	96	83	92	88	91	92	91	100	87	94	91	91	91	93	92	סדנת קורות חיים וראיונות
-	100	100	100	-	100	100	100	83	92	94	93	100	76	81	79	86	84	89	87	סדנת הכנה לשוק העבודה, אינטרנט
100	83	67	74	-	100	71	75	78	81	79	79	100	71	68	70	82	78	73	75	הפנייה למעסיק
-	-	88	88	-	50	60	57	79	50	79	77	100	80	83	83	80	69	80	78	אנגלית
-	100	67	75	-	-	100	100	100	80	89	87	100	89	75	80	100	85	82	84	מחשבים
100	88	88	88	-	78	67	72	92	65	78	77	100	84	72	79	94	77	77	78	מידע על לימודים וסבסודים
-	100	100	75	-	-	100	100	100	80	84	86	100	80	87	86	89	81	86	86	ייעוץ ליזמות עסקית
-	-	100	75	100	100	100	100	100	100	96	97	100	100	75	91	100	92	94	94	הכשרה מקצועית
67	82	84	82	100	90	85	88	80	72	81	79	100	76	73	75	80	78	79	79	אבחון תעסוקתי

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

מס' המקרים בחודשים אוקטובר-נובמבר קטן ובחלק מהמקרים אין אנשים בתאים אלו.

לוח 9: "מרוצים במידה רבה" או "רבה מאד" מהשירותים שקיבלו הפונים במרכזי ההכוון, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (מספר שירותים שקיבלו) - (היכרות אישית + ראיון פאפ, ללא שירות נוסף)

מספר שירותים שקיבל הפונה (היכרות אישית + ראיון פאפ, ללא שירות נוסף)						
+7	6-3	2	1	0 (לא קיבל שירות)	סה"כ	ממדים של שביעות רצון
85	79	69	72	68	**76	שביעות רצון כללית
88	90	86	87	-	89	ראיון פ' אל פנים
94	92	88	80	-	91	ראיון טלפוני
84	89	86	86	-	88	פגישת היכרות ראשונית
93	92	93	80	-	92	סדנת קורות חיים וראיונות
95	87	86	75	-	87	סדנת הכנה לשוק העבודה, אינטרנט
72	80	50	50	-	*76	הפנייה למעסיק
71	76	75	86	-	77	אנגלית
91	89	69	80	-	86	מחשבים
83	79	63	100	-	79	מידע על לימודים וסבסודם
75	91	89	100	-	88	ייעוץ ליזמות עסקית
92	94	100	100	-	94	הכשרה מקצועית
91	81	76	58	-	*79	אבחון תעסוקתי

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 9ג: "מרוצים במידה רבה" או "רבה מאד" מהשירותים שקיבלו הפונים במרכזי ההכוון, לפי מרכז, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (מספר שירותים שקיבלו) - (היכרות אישית או ראיון פאפ, כולל שירות נוסף)

מספר שירותים שקיבל הפונה (היכרות אישית או ראיון פאפ, כולל שירות נוסף)					סה"כ	ממדים של שביעות רצון
5 ויותר	4	3	2	1		
84	78	75	70	55	***76	שביעות רצון כללית
92	95	86	90	84	*88	ראיון פ' אל פנים
88	85	91	87	80	88	ראיון טלפוני
92	93	91	94	83	*91	פגישת היכרות ראשונית
89	94	94	91	80	92	סדנת קורות חיים וראיונות
92	85	85	88	75	87	סדנת הכנה לשוק העבודה, אינטרנט
77	86	74	69	50	76	הפנייה למעסיק
68	82	81	72	86	77	אנגלית
90	94	81	75	80	86	מחשבים
79	86	78	66	-	79	מידע על לימודים וסבסודם
85	84	90	93	100	88	ייעוץ ליזמות עסקית
96	90	91	100	100	94	הכשרה מקצועית
85	86	77	78	58	*79	אבחון תעסוקתי

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 10: שביעות רצון של הפונים מממדים שונים של השירות במרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (% המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	מאפיינים
73	83	77	69	67	68	82	79	81	67	69	68	77	76	76	ש"ר כללית
90	78	79	81	82	82	91	84	88	94	94	94	89	86	88	מיקום
86	90	88	88	89	89	94	89	92	92	92	92	92	90	91	שעות פתיחה ותנאי לימוד
77	93	85	71	82	77	87	90	88	82	87	85	83	89	*86	הדרכה איכותית
95	99	97	91	93	92	95	93	94	91	87	89	93	92	93	תקשורת נעימה
63	59	61	52	39	45	77	66	73	71	58	64	71	59	66	מגוון קורסי הכשרה מקצועית
96	99	97	92	93	93	98	97	98	98	97	95	96	97	96	אופי ואווירה חרדית

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

בשאלה זו ניתן היה להשיב: 1 = בכלל לא; 2 = במידה מועטה; 3 = במידה רבה; 4 = במידה רבה מאד; 5 = לא יודע.

לוח 10א: שביעות רצון של הפונים מממדים שונים של השירות במרכזי ההכוון, לפי מרכז וחודש התחלת קבלת השירות, (% המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד").
 אוקטובר-נובמבר 2014. (כל הפונים)

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי									
4				3				2				1									
חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014					
10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	שביעות רצון	
67	80	80	80	-	85	68	72	84	81	80	81	71	71	66	68	76	77	75	76	שביעות רצון כללית	
שביעות רצון מממדים ספציפיים																					
33	75	85	80	80	81	84	82	88	85	88	87	100	95	94	94	86	87	89	88	מיקום	
50	88	90	88	100	86	90	87	96	90	93	93	80	96	90	92	94	92	91	92	שעות פתיחה ותנאי לימוד	
67	81	89	85	67	78	78	78	88	84	90	89	67	83	85	84	84	82	87	86	הדרכה איכותית	
100	96	98	97	100	94	91	93	93	94	95	95	100	93	86	89	94	94	93	93	תקשורת נעימה	
100	60	63	63	-	52	45	46	77	59	75	73	33	79	58	*64	67	66	66	66	מגוון קורסי הכשרה מקצועית	
100	98	96	97	100	93	93	93	96	94	98	97	71	99	93	95	94	97	96	96	אופי ואווירה חרדית	

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

בשאלה זו ניתן היה להשיב: 1 = בכלל לא; 2 = במידה מועטה; 3 = במידה רבה; 4 = במידה רבה מאד; 5 = לא יודע.
 מס' המקרים בחודשים אוקטובר-נובמבר קטן ובחלק מהמקרים אין אנשים בתאים אלו.

לוח 10: שביעות רצון של הפונים מממדים שונים של השירות במרכזי ההכוון, לפי מספר שירותים שקיבל הפונה מהמרכז, (% המדווחים "מסכים" או "מסכים מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי מספר שירותים שקיבלו)

מספר שירותים שקיבל הפונה (היכרות אישית + ראיון פאפ, ללא שירות נוסף)						
+7	6-3	2	1	0 (לא קיבל שירות)	סה"כ	ממדים של שביעות רצון
85	79	69	72	68	**76	שביעות רצון כללית
						ממדים ספציפיים של שביעות רצון
88	89	86	89	79	88	מיקום
94	93	88	86	83	*91	שעות פתיחה ותנאי לימוד
91	89	79	79	75	**86	הדרכה איכותית
94	94	90	92	91	93	תקשורת נעימה
78	69	61	57	69	66	מגוון קורסי הכשרה מקצועית
91	98	94	94	97	*96	אופי ואווירה חרדית

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 10ג: שביעות רצון של הפונים מממדים שונים של השירות במרכזי ההכוון, לפי מספר שירותים שקיבל הפונה מהמרכז, (% המדווחים "מסכים" או "מסכים מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי מספר שירותים שקיבלו)

מספר שירותים שקיבל הפונה (היכרות אישית או ראיון פאפ, כולל שירות נוסף)						סה"כ	ממדים של שביעות רצון
5 ויותר	4	3	2	1	0 (לא קיבל שירות)		
86	84	78	75	70	55	***76	שביעות רצון כללית
							ממדים ספציפיים של שביעות רצון
92	91	87	87	87	70	88	מיקום
94	94	92	93	85	77	*91	שעות פתיחה ותנאי לימוד
94	89	85	88	77	67	**86	הדרכה איכותית
95	93	92	93	90	91	93	תקשורת נעימה
81	71	63	65	59	60	*66	מגוון קורסי הכשרה מקצועית
96	99	97	97	94	94	96	אופי ואווירה חרדית

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 11: התחומים בהם הפונים חשים כי צוות מרכז ההכוון לתעסוקה לחרדים עזר להם, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז															
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	מאפיינים
49	38	44	24	55	41	37	37	37	46	41	43	40	41	40	לא מרגיש שעזרו
15	24	19	17	8	12	16	23	19	14	12	13	15	18	17	במציאת עבודה
29	26	28	35	22	28	40	40	40	24	41	33	34	36	35	ידע על שוק העבודה
26	14	20	13	16	14	42	29	36	28	15	21	33	21	***27	ידע על לימודים
16	20	18	15	11	13	25	26	26	27	15	20	23	20	22	אבחון עזר לכיוון מקצועי
4	4	4	11	-	5	18	3	11	13	5	9	14	3	***9	ידע באנגלית
5	3	4	4	5	4	9	5	7	6	4	5	7	5	6	קורס מקצועי
29	41	35	32	45	40	38	51	44	24	44	34	32	47	***39	כתיבת קו"ח
11	31	21	15	16	15	23	34	28	13	35	25	18	32	***25	הכינו לראיונות עבודה

*** $P < 0.001$

לוח 11א: התחומים בהם הפונים חשים כי צוות מרכז ההכוון לתעסוקה לחרדים עזר להם, לפי מרכז וחוֹדֵש התחלת קבלת השירות, (% המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי משך החשיפה)

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי								
4				3				2				1								
חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				חודשים בשנת 2014				
10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	10-11 2014	7-9 2014	1-6 2014	סה"כ	תחומי עזרה
33	48	40	43	67	40	37	40	35	43	37	38	71	44	41	43	41	44	39	40	לא מרגיש שעזרו לי
																				תחומי עזרה ספציפיים
-	20	20	20	-	8	18	13	19	18	19	19	-	15	13	14	15	15	17	16	במציאת עבודה
33	25	31	29	-	27	33	29	33	37	39	38	43	38	29	33	31	34	35	34	ידע על שוק העבודה
33	16	23	21	-	17	14	14	33	36	37	36	29	23	21	22	30	24	28	27	ידע על לימודים
67	16	18	18	-	10	14	12	28	19	29	27	43	22	19	21	28	19	23	22	אבחון עזר לכיוון מקצועי
-	-	7	4	-	4	7	5	17	6	12	11	14	6	10	9	15	5	10	*9	ידע באנגלית
-	4	4	4	17	6	-	4	5	5	10	8	14	10	3	*6	7	7	6	6	קורס מקצועי
67	30	36	34	33	48	35	41	41	35	45	43	43	33	34	34	42	35	40	39	כתיבת קו"ח
33	23	20	22	-	19	14	15	24	25	30	28	29	31	22	25	23	26	25	25	הכינו לראיונות עבודה

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

בשאלה זו ניתן היה להשיב: 1 = בכלל לא; 2 = במידה מועטה; 3 = במידה רבה; 4 = במידה רבה מאד; 5 = לא יודע.

מס' המקרים בחודשים אוקטובר-נובמבר קטן ובחלק מהמקרים אין אנשים בתאים אלו.

לוח 12: המלצות הפונים לשיפור איכות השירות של מרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			המלצות
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
39	34	36	27	34	31	34	40	37	31	25	28	33	34	33	אין המלצות
23	30	26	13	23	19	32	34	33	32	52	43	29	38	*33	שיענו לטלפונים
19	23	21	26	27	26	31	35	33	36	41	39	30	34	32	שיתנו יחס יותר אישי
33	32	33	18	42	31	34	35	34	26	39	33	30	37	33	יפנו למקומות עבודה בסביבה חרדית
24	26	25	22	31	27	36	31	34	32	27	29	24	26	25	קורסי אנגלית
23	27	25	22	34	29	36	32	34	31	29	30	32	31	31	קורסי מחשבים
48	50	49	42	58	50	52	53	52	50	67	59	50	58	**54	שיציעו עבודות
35	46	40	42	53	48	51	47	49	49	59	54	47	51	*49	שיעזרו באיך לחפש עבודה
31	24	28	24	36	30	25	25	25	28	25	26	27	26	26	אחר

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 13: שינויים שחלו בפונים בעקבות החשיפה לשירות במרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (% המדווחים "מסכים" או "מסכים מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			שינויים
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
31	28	30	33	32	27	41	39	40	25	37	31	35	35	35	יודע יותר איך לחפש עבודה.
30	46	38	36	44	40	36	47	41	27	39	34	33	44	***38	יודע יותר להכין קורות חיים.
25	41	33	40	39	40	39	45	42	24	38	31	33	42	*37	יודע יותר להציג את עצמי בראיון עבודה.
24	39	31	40	27	33	39	39	39	22	33	28	32	36	34	ידע יותר על שוק העבודה
25	18	22	31	17	24	36	28	32	30	16	23	33	21	***27	מכיר יותר אפשרויות להשתלבות בלימודים
17	20	19	31	14	22	36	23	31	29	13	21	31	19	***25	מכיר יותר מקצועות שאפשר ללמוד בקורסים להכשרה מקצועית.
7	16	12	18	14	16	15	17	16	10	8	9	13	13	13	שיפרתי את מצבי במקום העבודה הנוכחי
11	30	20	15	13	13	15	17	16	9	10	9	12	16	14	מצאתי עבודה חדשה
-	3	1	2	5	3	11	9	10	4	5	5	7	6	6	קבלתי כלים לפתיחת עסק
4	18	10	15	8	11	11	14	13	5	8	6	9	12	10	יש לי רווחה כלכלית גדולה יותר

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 13א: שינויים שחלו בפונים בעקבות החשיפה לשירות במרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מספר שירותים שקיבל הפונה מהמרכז, (% המדווחים "מסכים" או "מסכים מאד").
 אוקטובר-נובמבר 2014. (לפי מספר שירותים שקיבלו)

מספר שירותים שקיבל הפונה (היכרות אישית + ראיון פאפ, ללא שירות נוסף)					סה"כ	השינוי
+7	6-3	2	1	0 (לא קיבל שירות)		
68	48	35	31	26	***43	יודע יותר איך לחפש עבודה.
68	55	39	28	29	***48	יודע יותר להכין קורות חיים.
80	51	35	35	29	***46	יודע יותר להציג את עצמי בראיון עבודה.
64	48	31	28	25	***42	ידע יותר על שוק העבודה
52	37	24	30	27	**34	מכיר יותר אפשרויות להשתלבות בלימודים
59	35	23	29	20	***32	מכיר יותר מקצועות שאפשר ללמוד בקורסים להכשרה מקצועית.
50	22	14	14	18	***20	שיפירתי את מצבי במקום העבודה הנוכחי
36	23	13	13	4	**19	מצאתי עבודה חדשה
30	7	9	12	-	***9	קבלתי כלים לפתיחת עסק
31	15	9	13	4	**14	יש לי רווחה כלכלית גדולה יותר

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 14: השינוי המשמעותי ביותר שחל אצל הפונים בעקבות הפנייה למרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			מאפיינים
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
42	42	42	36	33	35	37	34	36	43	40	42	39	37	38	לא השתנה אצלי שום דבר
8	27	17	11	6	8	12	19	15	8	10	9	10	16	13	מצאתי עבודה
6	16	11	13	14	13	19	21	20	15	16	15	16	18	17	יש לי יותר רווחה אישית
21	30	24	29	41	35	32	41	36	20	39	30	27	39	***33	מבינה יותר בקורות חיים
12	23	17	22	27	24	26	34	29	13	34	25	20	32	***26	יותר ביטחון בראיונות עבודה
22	12	17	18	14	16	20	21	20	13	17	15	18	18	18	כיוונו אותי למקצוע בו אני רוצה לעבוד
21	12	17	11	11	11	22	16	19	20	10	15	20	13	***17	כיוונו אותי לתחום לימודים שמתאים לי
13	16	15	20	16	18	24	28	25	13	32	23	19	26	**23	מכירה יותר את שוק העבודה
4	8	6	4	11	8	18	16	17	12	15	14	13	14	13	יודעת יותר להשתמש במחשב

** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 14: השינוי המשמעותי ביותר שחל אצל הפונים בעקבות הפנייה למרכזי ההכוון, לפי מס' שירותים שקיבל הפונה, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

מספר שירותים שקיבל הפונה (היכרות אישית + ראיון פאפ, ללא שירות נוסף)					סה"כ	השינוי
+7	6-3	2	1	0 (לא קיבל שירות)		
41	35	42	44	42	**38	לא השתנה אצלי שום דבר
						שינויים שחלו בפונה בעקבות הקשר עם המרכז
21	14	9	13	3	*13	מצאתי עבודה
27	20	9	13	8	***17	יש לי יותר רווחה אישית
44	40	24	18	19	***33	מבינה יותר בקורות חיים
41	32	17	13	14	***26	יותר ביטחון בראיונות עבודה
27	21	13	12	22	**18	כיוונו אותי למקצוע בו אני רוצה לעבוד
32	20	12	10	11	**17	כיוונו אותי לתחום לימודים שמתאים לי
44	29	12	12	14	***23	מכירה יותר את שוק העבודה
21	16	10	8	8	**13	יודעת יותר להשתמש במחשב

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 14ב: השינוי המשמעותי ביותר שחל אצל הפונים בעקבות הפנייה למרכזי הכוון, לפי מס' שירותים שקיבל הפונה, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

מספר שירותים שקיבל הפונה (היכרות אישית או ראיון פאפ, כולל שירות נוסף)						סה"כ	השינוי
5 ויותר	4	3	2	1	0 (לא קיבל שירות)		
32	31	35	41	43	48	**38	לא השתנה אצלי שום דבר
							שינויים שחלו בפונה בעקבות הקשר עם המרכז
16	18	12	13	11	4	*13	מצאתי עבודה
24	26	19	14	10	9	***17	יש לי יותר רווחה אישית
54	45	37	28	20	13	***33	מבינה יותר בקורות חיים
40	42	30	22	13	9	***26	יותר ביטחון בראיונות עבודה
29	27	19	16	11	17	***18	כיוונו אותי למקצוע בו אני רוצה לעבוד
30	29	18	15	7	9	***17	כיוונו אותי לתחום לימודים שמתאים לי
44	34	25	19	11	17	***23	מכירה יותר את שוק העבודה
25	27	11	11	8	4	***13	יודעת יותר להשתמש במחשב

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 15: משלחי יד של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים המשולבים בעבודה, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			מאפיינים
4			3			2			1			גברים	נשים	סה"כ	
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ				גברים
55	65	60	75	44	58	60	66	63	50	47	48	58	57	58	עובדים כיום
47	57	52	67	36	49	41	56	47	30	37	34	42	47	45	מבין הפונים שלא עבדו, עובדים כיום
															מאפייני עבודה נוכחית
															משלחי יד
5	-	2	-	-	-	5	4	5	4	1	3	4	2	3	אקדמאים
20	9	14	36	30	33	26	24	25	31	27	29	27	23	25	חופשיים וטכניים
2	-	1	-	-	-	4	-	2	1	-	1	3	-	1	מנהלים
12	59	36	21	30	25	26	53	39	26	41	34	24	48	36	פקידים ועובדי משרד
22	24	23	9	26	17	20	15	18	15	29	22	18	21	20	מכירות ושירותים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עובדים מקצועיים (חקלאות וייעור)
22	2	12	15	4	10	7	1	4	10	-	5	11	1	6	עובדים מקצועיים (תעשייה ובינוי)
17	7	12	18	11	15	13	3	8	13	2	7	14	4	9	עובדים בלתי-מקצועיים

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 15א: ענפי כלכלה בהם מועסקים הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים המשולבים בעבודה, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			מאפיינים
4			3			2			1			גברים	נשים	סה"כ	
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ				גברים
															מאפייני עבודה נוכחית
															ענפי כלכלה
-	-	-	-	-	-	1	-	-	10	1	6	2	-	1	חקלאות
16	2	8	10	17	13	7	2	5	-	-	-	9	3	6	תעשייה
3	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	חשמל ומים
5	-	2	3	-	2	1	-	-	1	-	1	1	-	1	בינוי
34	16	24	13	13	13	18	12	15	21	10	16	21	12	17	מסחר וקמעונאות
-	4	2	7	-	4	6	-	3	4	1	3	5	1	3	שירותי אירוח ואוכל
8	7	7	13	-	8	6	2	4	9	1	5	8	2	5	תחבורה, אחסנה ותקשורת
3	2	2	-	-	-	6	13	9	3	4	4	4	8	6	בנקאות, ביטוח ופיננסים
5	36	22	17	13	15	23	34	28	11	20	16	18	29	23	נכסי דלא נידי
-	2	1	-	-	-	3	2	3	1	1	1	2	2	2	מנהל ציבורי
18	22	21	27	52	38	14	24	19	27	41	34	19	31	25	חינוך
3	7	5	3	-	2	7	9	8	6	14	10	6	9	8	שירותי בריאות, רווחה וסעד
3	2	2	7	-	4	7	3	5	6	4	5	6	3	5	שירותים קהילתיים, חברתיים ואישיים
3	-	1	-	4	2	-	-	-	-	1	1	-	1	1	משק בית

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

לוח 15ב: ממוצע שעות עבודה בשבוע של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים), אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז								סה"כ כללי		מאפיינים
4		3		2		1		M	SD	
M	SD	M	SD	M	SD	M	SD			M
										שעות עבודה לשבוע (ממוצע)
15.0	17.37	3.3	3.85	6.6	7.30	6.7	8.34			סה"כ
17.9	18.09	5.0	6.08	7.0	7.89	8.5	10.19			גברים
2.3	1.53	2.8	3.01	5.5	5.86	4.2	3.85			נשים

לוח 15ג: חיפוש עבודה, היקף, סיבות ומאפיינים מועדפים של מקום עבודה של הפונים למרכזי ההכוון לתעסוקה לחרדים, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז															
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
57	50	54	53	63	58	46	45	46	50	66	58	49	54	52	האם מחפש עבודה?
5.99	6.31	6.14	6.76	8.13	7.54	9.44	6.41	8.09	7.81	7.64	7.70	8.17	7.11	7.62	מס' חודשים של חיפוש עבודה (בממוצע)
															הסיבות לחיפוש עבודה
94	89	92	93	93	93	87	78	83	92	92	92	90	87	88	להתפרנס
	35			20			17			22			***22		לאפשר לבעלי ללימוד התורה
23	35	29	17	8	12	19	15	17	23	22	22	21	19	20	רכישת דירה / לשלם משכנתא
23	19	21	24	15	19	19	15	17	15	19	17	19	17	18	לסייע לילדים
26	38	31	17	18	17	29	25	27	28	34	32	27	29	28	להכיר תחומים חדשים, להתפתח
8.8	5.5	7.4	7.0	4.5	5.5	8.0	6.8	7.5	7.4	5.7	6.4	7.9	5.9	6.9	ציפיות משכר (באלפים, בממוצע)
															מאפייני מקום עבודה הרצוי (% המשיבים חשוב "במידה רבה מאד") ⁷
75	81	77	83	65	73	71	72	71	70	65	67	73	69	71	שעות נוחות
68	65	67	62	60	61	71	63	68	69	58	62	69	61	65	שכר גבוה
38	87	60	52	60	57	50	62	55	36	52	45	44	61	***53	סביבה בעלת אופי חרדי
66	57	62	72	53	61	76	60	69	64	57	60	71	57	**64	אפשרות לקידום
68	62	66	59	58	58	74	62	69	77	59	66	72	60	**66	אפשרות למימוש עצמי ואתגר מקצועי

⁷ בשאלה זו ניתן היה להשיב: 1 = בכלל לא; 2 = במידה מועטה; 3 = במידה רבה; 4 = במידה רבה מאד; 5 = לא יודע.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
70	84	76	72	78	75	83	77	80	87	79	82	81	79	80	אוירה נעימה
66	76	70	72	70	71	75	69	72	66	66	66	71	69	70	תנאים סוציאליים

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 15: אסטרטגיות לחיפוש עבודה בקרב מחפשי עבודה הפונים למרכזי ההכוון, לפי מגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

גברים	נשים	סה"כ	
49	54	52	האם מחפש עבודה?
			אסטרטגיות לחיפוש עבודה
74	75	75	דרך חברים או בני משפחה
64	75	*70	דרך מודעות בעיתונות
56	51	53	דרך האינטרנט
31	51	***41	באמצעות מרכז ההכוון
15	23	*19	באמצעות שירות התעסוקה
31	27	29	פנייה באופן אישי למעסיקים
7	9	8	באמצעות מוסד הכשרה / מקום לימודים
11	7	9	איש קשר מקצועי בקהילה שלי

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 15: אסטרטגיות לחיפוש עבודה בקרב מחפשי עבודה הפונים למרכזי ההכוון, לפי זרם, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

כללי	ז ר ם				סה"כ	
	לאומי	ספרדי	חסידי	ליטאי		
56	53	54	50	49	52	האם מחפש עבודה?
						אסטרטגיות לחיפוש עבודה
79	60	73	78	71	75	דרך חברים או בני משפחה
70	70	69	69	72	70	דרך מודעות בעיתונות
67	60	58	42	56	*53	דרך האינטרנט
42	50	42	43	39	41	באמצעות מרכז ההכוון
26	30	17	20	16	19	באמצעות שירות התעסוקה
37	50	24	31	25	29	פנייה באופן אישי למעסיקים
15	20	5	6	11	8	באמצעות מוסד ההכשרה / הלימודים שלי
12	10	6	14	4	9	איש קשר מקצועי בקהילה שלי

* $P < 0.05$; ** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 16: נכונות של הפונים לעבוד במקום עבודה בעל המאפיינים הבאים... לפי מרכז ומגדר, (% המשיבים "במידה רבה מאוד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			מאפיינים
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
28	8	19	17	-	7	23	13	19	29	11	18	25	10	17***	אין הפרדה בין גברים ונשים
30	8	20	14	8	10	27	11	20	39	15	24	29	12	20**	לא חרדי
32	11	23	31	15	22	31	26	29	51	33	40	37	25	31**	דורש גלישה באינטרנט
32	11	23	31	15	22	20	19	20	30	26	28	24	23	24	פועל בימי שישי
13	8	11	3	8	6	12	6	9	10	7	8	10	7	9	עבודה בחול המועד ובמועדים נוספים

** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

בשאלה זו ניתן היה להשיב: 1 = בכלל לא; 2 = במידה מועטה; 3 = במידה רבה; 4 = במידה רבה מאוד; 5 = לא יודע.

לוח 16: נכונות של הפונים לעבוד במקום עבודה בעל המאפיינים הבאים... לפי מרכז ומגדר, (% המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
41	16	30	31	15	22	35	30	35	46	25	33	40	24	***33	אין הפרדה בין גברים ונשים
49	16	35	38	23	29	44	25	36	52	36	42	46	28	***37	לא חרדי
48	27	38	48	45	46	57	42	50	65	56	60	57	46	*51	דורש גלישה באינטרנט
51	32	43	41	53	48	39	37	38	49	54	52	44	45	47	פועל בימי שישי
17	8	13	17	23	20	20	11	16	17	17	17	19	15	17	עבודה בחול המועד ובמועדים נוספים

* $P < 0.05$; *** $P < 0.001$

בשאלה זו ניתן היה להשיב: 1 = בכלל לא; 2 = במידה מועטה; 3 = במידה רבה; 4 = במידה רבה מאד; 5 = לא יודע.

לוח 17: חסמים מרכזיים של הפונים בעת חיפוש עבודה, לפי מרכז ומגדר, (% המשיבים "במידה רבה" או "במידה רבה מאד"). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
49	46	48	48	48	48	53	34	45	64	43	51	55	41	**48	הכשרה מקצועית מתאימה
57	38	49	38	45	42	40	50	45	46	46	46	44	46	45	ניסיון בעבודה
30	22	26	24	28	26	40	28	35	47	30	37	39	28	33	רמת האנגלית
34	24	30	38	35	36	29	24	27	34	26	29	32	26	29	שליטה במחשבים
28	19	24	28	25	26	24	20	22	19	27	24	24	23	23	לא יודע לחפש עבודה ולהתראיין
49	46	47	48	55	52	53	47	50	55	52	53	53	50	51	לא מכיר מקומות תעסוקה
6	5	6	3	5	4	4	4	4	-	3	2	3	4	4	מגבלה בריאותית
23	51	36	17	38	29	26	30	28	22	39	32	24	37	*30	לא מצאתי עבודה המאפשרת לי לשלב בין הבית לעבודה (גמישות)
26	35	30	21	20	20	22	39	30	10	28	21	19	32	26	לא מצאתי עבודה במקום בעל אופי חרדי
13	30	20	35	18	25	20	17	19	12	21	17	18	20	19	אין לי רכב או רישיון נהיגה
															חסמים הקשורים למעסיקים
30	11	21	28	25	26	24	18	21	34	22	27	28	20	*24	מעסיקים לא מחפשים עובדים חרדים
34	22	29	24	33	29	27	26	26	23	30	27	27	28	27	אין מקומות עבודה בעלי אופי חרדי
40	49	44	59	38	46	48	41	45	52	36	42	49	40	*44	מציעים לי רק עבודות בשכר נמוך

ה מ ר כ ז												סה"כ כללי			
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
32	41	36	45	30	36	35	41	38	31	37	35	35	38	36	מציעים לי עבודות רחוק מהבית
6	3	5	10	18	15	14	6	11	13	10	11	12	9	10	בגלל גילי המבוגר

לוח 17: החסם המרכזי למציאת עבודה לפי תפיסת מחפשי עבודה הפונים למרכזי ההכוון, לפי מגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014. (תשובה לשאלה פתוחה)

מגדר		סה"כ	
גברים	נשים		
28	28	***28	חוסר ניסיון בעבודה
17	8	12	אין לי תעודה / הכשרה מקצועית מתאימה
4	4	4	מציעים לי עבודות רחוק מהבית
1	1	1	רישיון נהיגה
3	12	8	לא מוצאת משרות גמישות (לשלב עבודה, ילדים ובית)
4	3	4	הגיל שלי
4	7	5	אין מקומות עבודה בעלי אופי חרדי
8	9	8	שכר נמוך
3	3	3	רמת האנגלית שלי
3	3	3	לא רוצים חרדים
1	1	1	פרוטקציה

*** $P < 0.001$

לוח 18: הדבר שמטריד כיום ביותר את הפונים למרכזי ההכוון, לפי מרכז ומגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

ה מ ר כ ז															
4			3			2			1			סה"כ כללי			
גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	
29	20	25	38	39	39	28	21	25	32	22	27	30	23	**27	פרנסת הילדים והמשפחה
-	-	-	2	-	1	1	3	2	2	2	2	1	2	1	חיתון הילדים
-	1	1	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	שילוב ילדים במקום לימודים טוב
-	-	-	4	-	2	1	-	1	1	-	-	1	-	1	בעיות בריאות
11	15	13	7	16	12	9	22	15	11	21	16	10	20	***15	מציאת עבודה
8	5	7	7	3	5	7	5	6	8	8	8	8	6	7	מצוקה כלכלית
12	12	12	6	6	6	9	7	9	7	5	6	9	7	8	רכישת דירה
2	1	2	-	-	-	5	3	4	6	4	5	5	3	4	שידוך שלי
2	4	3	2	8	5	3	3	3	7	4	5	4	4	4	מימון לימודים שלי
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	מימון לימודי הילדים

** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 19: עמדתם של קרובי משפחה ואחרים ביחס לאפשרות ליציאה לעבודה, לפי מגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

עמדת קרובי משפחה ואחרים ביחס ליציאה לעבודה						
יזמו את הרעיון	תמכו ברעיון	לא תמכו ולא התנגדו	התנגדו לרעיון	לא יודע	סה"כ	
						בני משפחה ואחרים
10	49	4	3	34	*100	בן הזוג סה"כ
14	47	3	3	34	100	נשים
7	51	6	3	34	100	גברים
14	57	9	3	17	***100	הורים שלך סה"כ
18	62	5	-	14	100	נשים
10	52	13	5	20	100	גברים
8	40	8	1	43	*100	הורי בן הזוג סה"כ
10	40	5	-	45	100	נשים
6	40	11	2	41	100	גברים
12	61	7	1	19	**100	בני משפחה אחרים סה"כ
15	66	5	-	15	100	נשים
9	57	10	2	23	100	גברים
12	64	6	1	18	**100	חברים קרובים סה"כ
15	68	3	-	14	100	נשים
9	60	9	1	21	100	גברים
10	59	5	2	23	***100	מכרים בקהילה סה"כ
13	65	3	-	18	100	נשים
7	54	8	4	28	100	גברים

** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$

לוח 20: הדבר שיעזור ביותר להשתלב בעבודה או להתקדם בה, לפי מגדר, (באחוזים). אוקטובר-נובמבר 2014.

גברים	נשים	סה"כ	
6	6	**6	קורסים זולים
12	18	15	ניסיון בעבודה במקצוע
2	1	2	חונך / מלווה צמוד
7	12	10	תפילות
16	11	13	הכשרה מקצועית
3	4	4	לחפש עבודה
2	3	2	מקום עבודה נעים בעל אופי חרדי
9	7	8	לימודים
3	3	3	להכיר אנשים שיוכלו להמליץ עלי
5	4	5	שכר מתאים

** $P < 0.01$; *** $P < 0.001$